

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ

1. Титульна сторінка
2. Зміст НМКД
3. Витяги з ОКХ, ОПП спеціальності
4. Навчальна програма дисципліни;
5. Робоча навчальна програма дисципліни;
6. Програми навчальної, технологічної і професійної практик;
7. Засоби діагностики навчальних досягнень студентів;
8. Конспект лекцій з дисципліни;
9. Комплекс контрольних робіт (ККР) для визначення залишкових знань з дисципліни, завдань для змістовно-модульних контрольних робіт;
10. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
11. Питання до екзаменаційних білетів, екзаменаційні білети

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ВИТЯГИ З ОКХ, ОПП СПЕЦІАЛЬНОСТІ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ

«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

ВИТЯГИ З ОКХ

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійно-педагогічній діяльності, що передбачають застосування теоретичних положень і методів педагогіки, психології та окремих методик навчання у початковій школі.
Загальні компетентності	ЗК-1. Загальнонавчальна. Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями, зокрема, інноваційними методичними підходами, сучасними системами, методиками, технологіями навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; чинним нормативним забезпеченням початкової освіти
	ЗК-2. Інформаційно-аналітична. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу, систематизації й узагальнення інформації, зокрема професійно-педагогічної, з різних джерел та формулювання логічних висновків.
	ЗК-3. Дослідницько-праксеологічна. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, зокрема, в процесі професійно-педагогічної діяльності. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати автономно.
	ЗК-4. Комунікативна. Здатність спілкуватися державною мовою на офіційно-діловому рівні; володіти навичками нормативного літературного мовлення (його усною та писемною формою) в різних сферах комунікації. Здатність до розуміння чужих і продукування власних програм комунікативної поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, активній взаємодії з іншими мовленнєвими суб'єктами. Уміння володіти різновидами стилів мовленнєвого спілкування в ситуаціях запобігання та врегулювання конфліктів.
	ЗК-5. Громадянська компетентність. Здатність реалізовувати громадянські права й обов'язки з метою розвитку демократичного суспільства; використовувати способи діяльності й моделі поведінки, що відповідають чинному законодавству України.
	ЗК-6. Етична. Здатність діяти на основі принципів і норм етики, правил культури поведінки у стосунках із дорослими й дітьми на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі; дотримуватися принципів педагогічної етики (професійної етики вчителя початкової школи).
	ЗК-7. Соціокультурна. Здатність застосовувати знання, пов'язані із соціальною структурою та національною специфікою суспільства, з особливостями соціальних ролей; надання рівних можливостей учням різних національностей,

	толерантне ставлення до їхньої культурної спадщини та індивідуальних особливостей.
	ЗК-8. Міжособистісної взаємодії. Здатність до ефективної міжособистісної взаємодії; зокрема, здатність успішно взаємодіяти, працювати в команді, здатність до співпраці, групової та кооперативної діяльності. Здатність бути критичним і самокритичним, наполегливим щодо поставлених завдань і взятих зобов'язань.
	ЗК-9. Адаптивна. Здатність до адаптації в професійно-педагогічному середовищі та дії в нових ситуаціях, зокрема тих, що передбачають навчання, розвиток і виховання молодших школярів, спілкування з їхніми батьками, комунікації з адміністрацією школи й колегами
	ЗК-10. Рефлексивна. Здатність ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, що сприяє розвитку й саморозвитку учнів, творчому підходові до освітнього процесу початкової школи. Здатність оцінювати результати педагогічних впливів та забезпечувати якість діяльності навчання, розвитку й виховання учнів початкової школи; здатність до педагогічної рефлексії.
	ЗК-11. Здоров'язбережувальна компетентність. Здатність ефективно вирішувати завдання щодо збереження і зміцнення здоров'я (фізичного, психічного, соціального та духовного) як власного, так і оточуючих. Здатність застосовувати знання, вміння, цінності і досвід практичної діяльності з питань культури здоров'я та здорового способу життя, готовність до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі початкової школи та створення психолого-педагогічних умов для формування здорового способу життя учнів.
	ЗК-12. Інформаційно-комунікаційна. Здатність до застосування сучасних засобів інформаційних і комп'ютерних технологій для розв'язання комунікативних задач у професійній діяльності вчителя початкових класів й у повсякденному житті.
Спеціальні (фахові)	СК-1. Предметна компетентність. Здатність до застосування знань, умінь і навичок із циклу професійно-наукових дисциплін, що є теоретичною основою побудови змісту освітніх галузей, визначених Держстандартом, задля усвідомлення їхньої реалізації в освітній галузі загалом, та окремих змістових лініях зокрема. Види предметних компетентностей: філологічна, математична, технологічна, природничо-наукова, мистецька.

компетентності	СК-1.1. Філологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих лінгвістичних і літературознавчих знань, умінь та навичок, що становлять теоретичну основу початкового курсу мови навчання, мови вивчення, іноземної мови, літературного читання та їхніх окремих змістових ліній. Складниками філологічної компетентності є лінгвістична, мовленнєва, літературознавча.
	СК-1.2. Математична компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих математичних знань і умінь, що утворюють світоглядну, теоретичну та операційно-діяльнісну основу освітньої галузі «Математика». Складниками математичної компетентності є арифметична, логічна, алгебраїчна, геометрична та тотожних перетворень.
	СК-1.3. Технологічна компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих проектно-технологічних знань, умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту освітньої галузі «Технології» загалом та окремих його змістових ліній. Складниками технологічної компетентності є: ІКТ-компетентність, компетентності з техніки обробки матеріалів, технічної творчості, декоративно-ужиткового мистецтво та самообслуговування.
	СК-1.4. Природничо-наукова компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих природничо-наукових знань і практичних умінь і навичок, які є теоретичними основами побудови змісту природознавчого матеріалу відповідної освітньої галузі початкової освіти. Складниками природничо-наукової компетентності є астрономічна, географічна, землезнавча, біологічна (ботанічна, зоологічна, анатомічна, фізіологічна), екологічна, валеологічна.
	СК-1.5. Мистецька компетентність. Здатність до застосування професійно профільованих мистецьких знань, умінь і навичок, які становлять теоретичну та діяльнісно-технологічну основу освітньої галузі «Мистецтво» загалом та окремих його змістових ліній. Складниками мистецької компетентності є музична, образотворча, мистецько-синтетична.
	СК-2. Психологічна компетентність. Здатність до розвитку учнів початкової школи як суб'єктів освітнього процесу на основі знань та умінь про їхні вікові, індивідуальні особливості та соціальні чинники розвитку. Складниками психологічної компетентності є диференціально-психологічна, соціально-психологічна, аутопсихологічна.
	СК-2.1. Диференціально-психологічна. Здатність до застосування знань про особливості засвоєння навчального матеріалу учнями початкової школи у відповідності з їхніми індивідуальними та віковими характеристиками сприймання, уваги, уяви, пам'яті, мислення; вміння застосовувати ці знання при моделюванні ситуацій навчання, виховання й розвитку молодших школярів; спроможність урахувувати у професійній діяльності тип темпераменту, вік, стать, антропологічні ознаки учнів; володіння психологічними методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів дітей і спроможність їх урахування у проектуванні педагогічного процесу.
	СК-2.2. Соціально-психологічна. Здатність до застосування знань про особливості комунікативної діяльності учнів класу /учня початкової школи, взаємостосунки вчителя та учнів, закономірності

	педагогічного спілкування, соціальної ситуації, ситуацій міжособистісної взаємодії; вміння застосовувати ці знання у моделюванні навчально-виховного процесу в початковій школі.
	<i>СК-2.3. Аутопсихологічна.</i> Здатність до адекватного усвідомлення особистісно-професійних якостей, самопізнання, самооцінки як підґрунтя формування критичного, гуманістично орієнтованого мислення вчителя початкової школи, емоційної усталеності, екстраверсії, розвитку проникливості; інтелектуальна здатність до бачення, постановки й розв'язання проблем особистісного зростання учня; сформованість психологічного мислення вчителя початкової школи; його готовність до природовідповідних дій у процесі навчання (чуття самого себе й міри власних дій як першого вчителя); здатність до самоусвідомлення, саморозвитку, вдосконалення педагогічної діяльності з високим рівнем автономності.
	СК-3. Педагогічна компетентність. Здатність до проектування, організації, оцінювання, рефлексії та коригування навчально-виховного процесу в початковій ланці освіти. Складниками педагогічної компетентності є дидактична, виховна, організаційна.
	<i>СК-3.1. Дидактична.</i> Здатність майбутнього вчителя (випускника) вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці початкової школи, на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту і процесу навчання молодших учнів, у тому числі ґрунтовних знань про сучасні теорії навчання, гнучкого володіння методами навчання; спроможність обґрунтовано обирати прийоми, засоби, технології, форми організації навчання, адекватні дидактичній ситуації.
	<i>СК-3.2. Виховна.</i> Здатність випускника до здійснення виховної діяльності з молодшими школярами; здатність до планування, проектування й аналізу виховного процесу початкової школи як цілісної педагогічної системи, яка включає мету, завдання, зміст, методи, прийоми, педагогічні засоби, форми організації, діяльність вихователя й вихованців; спрямованість на досягнення відповідних результатів; здатність ефективно використовувати виховний потенціал уроків і занять з учнями в позаурочний час тощо.
	<i>СК-3.3. Організаційна.</i> Здатність до організації навчально-виховного процесу в початковій школі, систематичного підвищення професійно-педагогічної кваліфікації.
	СК-4. Методична компетентність. Здатність ефективно діяти, розв'язуючи стандартні та проблемні методичні задачі під час навчання учнів освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. Методична компетентність ґрунтується на теоретичній і практичній готовності до проведення уроків за різними навчальними комплектами, що виявляється у сформованості системи дидактико-методичних знань і умінь із окремих розділів та тем курсу, окремих етапів навчання й досвіду їх застосування та наявності емоційно-ціннісного ставлення до діяльності щодо навчання учнів предмету.

	Складники методичної компетентності: нормативна, варіативна, спеціально-методична, контрольно-оцінювальна, проєктувальна-моделювальна, технологічна.
	<i>СК-4.1. Нормативна.</i> Здатність учителя користуватися нормативними документами та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмету/освітньої галузі в початковій школі.
	<i>СК-4.2. Варіативна.</i> Здатність учителя працювати за будь-яким навчально-методичним комплектом, здатність обирати найефективніший навчально-методичний комплект для досягнення цілей і завдань навчання предмета/освітньої галузі в початковій школі, визначених Державним стандартом і навчальною програмою.
	<i>СК-4.3. Спеціально-методична.</i> Здатність до навчання молодших школярів будь-яким елементам змісту програми.
	<i>СК-4.4. Контрольно-оцінювальна.</i> Здатність до реалізації критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи; здатність дотримуватись Державних вимог до рівня загальноосвітньої підготовки учнів початкової школи, визначених у програмі.
	<i>СК-4.5. Проєктувальна-моделювальна.</i> Здатність моделювати та організовувати процес навчання предмету/освітньої галузі в початковій школі; спроможність учителя обирати необхідні засоби, форми і методи організації діяльності учнів у процесі навчання.
	<i>СК-4.6. Технологічна.</i> Здатність упроваджувати сучасні навчальні технології, інноваційні підходи, передовий педагогічний досвід до навчання окремих питань певної освітньої галузі/предмету початкової школи.
	СК-5. Професійно-комунікативна компетентність (ПКК). Здатність актуалізовувати та застосовувати комунікативні знання, навички, вміння, настанови, стратегії й тактики комунікативної поведінки, здобутий досвід комунікативної діяльності, а також індивідуально-психологічні якості особистості задля успішного здійснення в конкретних умовах педагогічної комунікативної діяльності з молодшими школярами, батьками, колегами. Складники професійно-комунікативної компетентності вчителя початкової школи: емоційна, вербально-логічна, інтерактивна, соціально-комунікативна, технічна, предметно-змістова.
	<i>СК-5.1. Емоційна.</i> Здатність педагога усвідомлювати та визнавати власні почуття, а також почуття інших суб'єктів навчально-виховного середовища; здатність до самомотивації та керування власними емоціями у стосунках із вихованцями, колегами, батьками.
	<i>СК-5.2. Вербально-логічна.</i> Здатність педагога володіти доцільними формами вербального професійного спілкування в колективі, сприймати, осмислювати й відтворювати зміст і основну думку усних і письмових висловлювань, коригувати власне й чуже мовлення; здатність опрацьовувати, групувати навчальну інформацію, адекватно усвідомлювати комунікативний сенс повідомлень, запам'ятовувати й у разі необхідності актуалізовувати в пам'яті професійні знання, фактичні дані, навчальну інформацію.

	<i>СК-5.3 Інтерактивна.</i> Здатність педагога організовувати ефективну спільну навчально-виховну діяльність і педагогічне спілкування; здатність співпрацювати для досягнення поставленої мети, знаходячи при цьому шляхи взаємодії зі всіма суб'єктами навчально-виховного середовища.
	<i>СК-5.4. Соціально-комунікативна.</i> Здатність учителя в будь-якій педагогічній ситуації орієнтуватися на всіх учасників навчально-виховного середовища, приймати правильні рішення і, як наслідок, досягати поставленої мети навчання й виховання.
	<i>СК-5.5. Технічна.</i> Здатність викладача забезпечити процесуальний бік педагогічного спілкування; володіння технікою педагогічного спілкування з суб'єктами навчально-виховного середовища.
	<i>СК-5.6. Предметно-змістова.</i> Володіння змістовим аспектом комунікації, термінологією, мовленнєвими конструкціями, що притаманні всім предметам, визначеним навчальним планом початкової школи та здатність до розв'язання певного кола питань у конкретній ситуації педагогічної діяльності вчителя початкових класів.

ВИТЯГИ З ОПП

7. Програмні результати навчання	
Професійні декларативні і процедуральні знання	<i>ПРН-1.</i> Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. <i>ПРН-2.</i> Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів виховання, навчання й розвитку учнів початкової школи. Знати специфіку виховної роботи на уроках та позаурочній діяльності. <i>ПРН-3.</i> Знати вікові особливості дітей молодшого шкільного віку, індивідуальні відмінності в перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи. <i>ПРН-4.</i> Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, сучасні навчальні технології. <i>ПРН-5.</i> Знати суть методичних систем навчання учнів початкової школи освітніх галузей/змістових ліній, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти. <i>ПРН-6.</i> Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державного стандарту початкової освіти, навчальних програм предметів, які вивчаються в початковій школі, критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи.
Професійні вміння та навички	<i>ПРН-7.</i> Застосовувати знання, уміння й навички, що становлять теоретичну основу освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, під час розв'язання навчально-пізнавальних і професійно-орієнтованих задач. <i>ПРН-8.</i> Володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів початкової школи та стратегії

	їх урахування в процесі навчання, розвитку й виховання учнів. Скласти психолого-педагогічну характеристику учня та класу. ПРН-9. Проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування для певного класу, теми. ПРН-10. Моделювати процес навчання учнів початкової школи певного предмету: розробляти проекти уроків та їх фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань, створювати методику підготовчої роботи, ознайомлення та формування уявлень і понять, вмінь та навичок з метою опанування учнями певних елементів змісту програми. ПРН-11. Проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми. Здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів згідно з критеріями оцінювання та відповідно до Державних вимог до рівня навчальних досягнень учнів, визначених у програмі з певного предмету. ПРН-12. Проводити уроки в початковій школі, аналізувати урок щодо досягнення його мети й завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій. ПРН-13. Проектувати зміст і методику проведення виховних заходів для учнів початкової школи.
Комунікація	ПРН-14. Здійснювати комунікацію, орієнтуючись на стилі мовленнєвого спілкування в процесі вирішення професійно-педагогічних задач. ПРН-15. Прогнозувати, проектувати та коригувати педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітньо-виховного процесу початкової школи на засадах етики професійного спілкування, застосовуючи правила мовленнєвого етикету. ПРН-16. Використовувати засоби вербальної та невербальної комунікації задля підвищення рівня професійної культури майбутнього вчителя.
Автономність і відповідальність	ПРН-17. Вчитися упродовж життя й удосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію. ПРН-18. Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій. ПРН-19. Створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

**«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»**

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Факультет педагогічної та соціальної освіти

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

Кузнєцова О. А.

«27» серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МУЗИЧНОГО,
СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА З ЕЛЕМЕНТАМИ
ХОРЕОГРАФІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ступінь бакалавра

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

2020–2021 навчальний рік

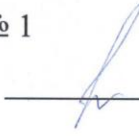
Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, доцент
Філімонова Т. В.

РЕЦЕНЗЕНТ: Шанскова Т.І., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол від "26" серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри початкової освіти (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогічної та соціальної освіти

Протокол від "26" серпня 2020 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Степанова Т. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від "27" серпня 2020 року № 11

Голова навчально-методичної комісії (Кузнецова О. А.)

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з елементами хореографії у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

Метою дисципліни є формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: мистецтво, музика, хореографія, театр, кіно, танець.

Abstract

Program for studying the normative discipline "Methods of teaching music, performing arts with elements of choreography in primary school" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty 013 Primary education under the educational-professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline is: the process of learning the educational field "Art".

Interdisciplinary links: "Pedagogy", "Innovative technologies in education", "Methods of teaching fine arts", "Age psychology".

The purpose of the discipline is to form a comprehensively trained specialist for secondary school, able to organize and conduct high-level classroom, extracurricular and extracurricular musical and aesthetic work, to develop students' sense of beauty in life and art; expanding students' knowledge of the theory of the art of the spoken word and improving the performing skills of future primary school teachers.

Key words: art, music, choreography, theater, cinema, dance.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з елементами хореографії у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Мета: формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: розроблення нових методичних підходів щодо використання театральних педагогічних засобів у навчально-педагогічному процесі; розвиток елементарних умінь виконавської майстерності в практичній творчій діяльності; ознайомлення з основами сценічного мистецтва; формування цілісного театального мислення і розвиток уміння сприймати і аналізувати спектакль; ознайомлення з основами екранного мистецтва.

Програмні результати навчання:

ПРН -1 Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН - 2 Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів навчання, виховання та розвитку учнів молодших школярів на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН - 4 Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, у тому числі – сучасні освітні технології.

ПРН -5 Знати методичні системи навчання учнів освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН -6 Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державний стандарт початкової освіти, освітні (типові й нетипові) програми, вимоги Концепції Нової української школи.

ПРН - 7 Уміння застосовувати знання із загальної та професійної підготовки під час розв'язання навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН - 8 Вміння володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів та їх врахування в освітньому процесі.

ПРН -9 Уміння проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування (для певного класу, теми, тижня тощо).

ПРН - 10 Здатність моделювати процес навчання учнів початкової школи з певного предмету: розробляти проекти уроків та / або їх фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань.

ПРН -11 Готовність проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми; здійснювати контроль й оцінювання навчальних досягнень учнів відповідно до сучасних вимог, визначених у програмі з певного предмета.

ПРН - 12 Здатність проводити та аналізувати уроки щодо досягнення мети й завдань; оцінювати ефективність застосованих форм і методів співпраці.

ПРН -13 Уміння проектувати зміст, інструментарій і технології проведення виховних заходів для учнів.

ПРН – 14 Здатність прогнозувати, проектувати, здійснювати та коригувати

комунікацію з різними суб'єктами освітнього процесу, у тому числі – із засобами вербальної та невербальної комунікації на засадах мовленнєвого етикету.

ПРН - 15 Уміння створювати у процесі вирішення професійно-педагогічних задач комфортне освітнє середовище, зорієнтоване на збереження здоров'я, навчання й розвиток здобувачів початкової освіти, у тому числі – з особливими освітніми потребами.

ПРН - 16 Здатність до навчання упродовж життя й подальшого удосконалення власної професійно-педагогічної кваліфікації.

ПРН-18 Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню й соціалізації здобувачів початкової освіти, налагодження тісної співпраці з їх батьками, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

I. Загальнопредметні:

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (***соціальна компетентність***).

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (***лідерська компетентність***).

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (***підприємницька компетентність***).

ЗК-6. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною (за потреби – іншою) мовою усно та письмово.

II. Фахові:

СК-1. Мовно-комунікативна компетентність.

1.1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.

1.2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

СК-2. Предметно-методична компетентність.

2.1. Здатність здійснювати аналіз нормативних документів, що регламентують початкову освіту; та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмета / освітньої галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

2.2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

2.3. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності.

2.4. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

2.5. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-3. Інформаційно-цифрова компетентність.

3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

3.2. Здатність ефективно використовувати наявні електронні ресурси та цифрові технології в освітньому процесі.

СК-4. Психологічна компетентність.

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

4.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

4.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

4.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен буде відчувати себе її частиною.

СК-5. Емоційно-етична компетентність.

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

5.3. Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

5.4. Здатність до ефективного використання виховного потенціалу уроків та інших видів занять; формування навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, поваги та толерантного ставлення до інших, до попередження та протидії булінгу.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

6.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК-7. Інклюзивна компетентність.

7.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

7.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

7.3. Здатність забезпечувати в інклюзивному освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК-8. Здоров'язбережувальна компетентність.

8.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

8.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

8.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

8.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

8.5. Надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

СК-9. Проєктувальна компетентність. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-10. Прогностична компетентність.

10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

10.2. Здатність планувати освітній процес.

СК-11. Організаційна компетентність.

11.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.

11.2. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

СК-12. Оцінювально-аналітична компетентність.

12.1. Здатність оцінювати результати навчання учнів.

12.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів.

12.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

СК-13. Інноваційна компетентність.

13.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

13.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

13.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

СК-14. Здатність до навчання впродовж життя. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку упродовж життя.

СК-15. Рефлексивна компетентність.

15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

15.2. Здатність до рефлексії та коригування освітнього процесу на основі врахування індивідуальних і вікових особливостей, навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

Тема 3. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.

Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.

Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність.

Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.

Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.

Тема 12. Театр як синтез мистецтв.

Тема 13. Кіно в системі мистецтва.

Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.

Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.

3. Рекомендована література

Базова

1. Музыкальное образование в школе/ под ред. Л. В. Школяр. Москва: Academia, 2001. 143 с.

2. Дух В. П. Музыка в 1 класі: посіб. для вчителів початкових класів. Тернопіль: Мальва-ОСО, 2005. 104 с.

3. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 272 с.

4. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі: навч.-метод. посібник. 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 216 с.

5. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.-метод. посіб. – 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 272 с.

6. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 104 с.

7. Єлагіна Л. М. Музыка. Програма і методичні рекомендації до уроків у 1-4 класах: посіб. для вчителя. Харків: Ранок, 2004. 64 с. (Серія «На допомогу вчителю»).

8. Островський В. М., Сидір М. В. Уроки музики. 1-4 класи: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 60 с.

9. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 1 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.

10. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 2 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.

11. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 3 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.
12. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 4 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.
13. Безбородова Л. А., Алиев Ю. Б. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях: Учеб. пособие для студ. муз. факульт. педвузов. Москва: Академия, 2002. 416 с.
14. Алиев Ю. Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта. Москва: ВЛАДОС, 2002. 336 с.: ноты. (Библиотека учителя музыки).
15. Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом. Київ. 1997. 175 с.
16. Ваганова А. Я. Основы классического танца. Ленинград, 2000. 256 с.
17. Голдрич О. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів: «Сполох», 2007. 92 с.
18. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Харків: ХДАК, 2004. 236 с.

Допоміжна

1. Зубарева Н. Д. Дети и изобразительное. Москва. 1999. 312 с.
2. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін. Київ. 1998. 183 с.
3. Годовський В. М., Арабська В. І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом: методичні рекомендації, лекції, навчальна програма. Рівне: РДГУ, 2000. 76 с.
4. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії: навч. посіб. Львів: «Сполох», 2006. 84 с.
5. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом: посібник для студентів-хореографів мистецьких навчальних закладів України I-II рівня акредитації. Вид. 2-ге. Львів: «Сполох», 2007. 72с.
6. Рехліцька А. М. Класичний танець: програма навчального курсу. Херсон : Атлант. 2003. 116 с.
7. Станішевський Ю. В. Балетний театр України: 225 років історії. Київ: Музична Україна, 2003. 440 с.
8. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю: підручник. Київ: Альтепрес, 2005. 324 с.
9. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3-7 років: навч.-метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2008. 127 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>
2. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>
4. Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель - учню. Вчитель - батькам. Поради шкільного психолога : <http://teacher.at.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання: опитування, ІНДЗ, мультимедійні презентації, тестування, контрольні роботи.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Факультет педагогічної та соціальної освіти

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

Кузнєцова О. А.

«27» серпня 2020 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МУЗИЧНОГО,
СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА З ЕЛЕМЕНТАМИ
ХОРЕОГРАФІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

2020–2021 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: кандидат педагогічних наук, доцент
Філімонова Т. В.

РЕЦЕНЗЕНТ: Шанскова Т.І., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри початкової освіти та культури фахової мови Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Програму схвалено на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол від "26" серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри початкової освіти (Якименко С. І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету педагогічної та соціальної освіти

Протокол від "26" серпня 2020 року № 1

Голова навчально-методичної комісії (Степанова Т. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від "27" серпня 2020 року № 11

Голова навчально-методичної комісії (Кузнєцова О. А.)

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з елементами хореографії у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

Метою дисципліни є формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: мистецтво, музика, хореографія, театр, кіно, танець.

Abstract

Program for studying the normative discipline "Methods of teaching music, performing arts with elements of choreography in primary school" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty 013 Primary education under the educational-professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline is: the process of learning the educational field "Art".

Interdisciplinary links: "Pedagogy", "Innovative technologies in education", "Methods of teaching fine arts", "Age psychology".

The purpose of the discipline is to form a comprehensively trained specialist for secondary school, able to organize and conduct high-level classroom, extracurricular and extracurricular musical and aesthetic work, to develop students' sense of beauty in life and art; expanding students' knowledge of the theory of the art of the spoken word and improving the performing skills of future primary school teachers.

Key words: art, music, choreography, theater, cinema, dance.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з елементами хореографії у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Мета: формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: розроблення нових методичних підходів щодо використання театральних педагогічних засобів у навчально-педагогічному процесі; розвиток елементарних умінь виконавської майстерності в практичній творчій діяльності; ознайомлення з основами сценічного мистецтва; формування цілісного театального мислення і розвиток уміння сприймати і аналізувати спектакль; ознайомлення з основами екранного мистецтва.

Програмні результати навчання:

ПРН -1 Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН - 2 Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів навчання, виховання та розвитку учнів молодших школярів на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН - 4 Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, у тому числі – сучасні освітні технології.

ПРН -5 Знати методичні системи навчання учнів освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН -6 Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державний стандарт початкової освіти, освітні (типові й нетипові) програми, вимоги Концепції Нової української школи.

ПРН - 7 Уміння застосовувати знання із загальної та професійної підготовки під час розв'язання навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН - 8 Вміння володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів та їх врахування в освітньому процесі.

ПРН -9 Уміння проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування (для певного класу, теми, тижня тощо).

ПРН - 10 Здатність моделювати процес навчання учнів початкової школи з певного предмету: розробляти проекти уроків та / або їх фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань.

ПРН -11 Готовність проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми; здійснювати контроль й оцінювання навчальних досягнень учнів відповідно до сучасних вимог, визначених у програмі з певного предмета.

ПРН - 12 Здатність проводити та аналізувати уроки щодо досягнення мети й завдань; оцінювати ефективність застосованих форм і методів співпраці.

ПРН -13 Уміння проектувати зміст, інструментарій і технології проведення виховних заходів для учнів.

ПРН – 14 Здатність прогнозувати, проектувати, здійснювати та коригувати

комунікацію з різними суб'єктами освітнього процесу, у тому числі – із засобами вербальної та невербальної комунікації на засадах мовленнєвого етикету.

ПРН - 15 Уміння створювати у процесі вирішення професійно-педагогічних задач комфортне освітнє середовище, зорієнтоване на збереження здоров'я, навчання й розвиток здобувачів початкової освіти, у тому числі – з особливими освітніми потребами.

ПРН - 16 Здатність до навчання упродовж життя й подальшого удосконалення власної професійно-педагогічної кваліфікації.

ПРН-18 Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню й соціалізації здобувачів початкової освіти, налагодження тісної співпраці з їх батьками, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

I. Загальнопредметні:

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (***соціальна компетентність***).

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (***лідерська компетентність***).

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (***підприємницька компетентність***).

ЗК-6. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною (за потреби – іншою) мовою усно та письмово.

II. Фахові:

СК-1. Мовно-комунікативна компетентність.

1.1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.

1.2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

СК-2. Предметно-методична компетентність.

2.1. Здатність здійснювати аналіз нормативних документів, що регламентують початкову освіту; та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмета / освітньої галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

2.2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

2.3. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності.

2.4. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

2.5. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-3. Інформаційно-цифрова компетентність.

3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

3.2. Здатність ефективно використовувати наявні електронні ресурси та цифрові технології в освітньому процесі.

СК-4. Психологічна компетентність.

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

4.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

4.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

4.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен буде відчувати себе її частиною.

СК-5. Емоційно-етична компетентність.

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

5.3. Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

5.4. Здатність до ефективного використання виховного потенціалу уроків та інших видів занять; формування навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, поваги та толерантного ставлення до інших, до попередження та протидії булінгу.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

6.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК-7. Інклюзивна компетентність.

7.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

7.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

7.3. Здатність забезпечувати в інклюзивному освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК-8. Здоров'язбережувальна компетентність.

8.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

8.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

8.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

8.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

8.5. Надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

СК-9. Проєктувальна компетентність. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-10. Прогностична компетентність.

10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

10.2. Здатність планувати освітній процес.

СК-11. Організаційна компетентність.

11.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.

11.2. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

СК-12. Оцінювально-аналітична компетентність.

12.1. Здатність оцінювати результати навчання учнів.

12.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів.

12.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

СК-13. Інноваційна компетентність.

13.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

13.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

13.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

СК-14. Здатність до навчання впродовж життя. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку упродовж життя.

СК-15. Рефлексивна компетентність.

15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

15.2. Здатність до рефлексії та коригування освітнього процесу на основі врахування індивідуальних і вікових особливостей, навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни.

Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

Тема 3. Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті.

Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.

Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Тема 6. Особливості драматургії хореографічного твору.

Тема 7. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Тема 8. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Тема 9. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Тема 10. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність.

Тема 11. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.

Тема 12. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.

Тема 13. Театр як синтез мистецтв.

Тема 14. Кіно в системі мистецтва.

Тема 15. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.

Тема 16. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.

3. Рекомендована література

Базова

1. Музыкальное образование в школе/ под ред. Л. В. Школяр. Москва: Academia, 2001. 143 с.

2. Дух В. П. Музыка в 1 класі: посіб. для вчителів початкових класів. Тернопіль: Мальва-ОСО, 2005. 104 с.

3. Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 272 с.

4. Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі: навч.-метод. посібник. 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 216 с.

5. Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.-метод. посіб. – 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 272 с.

6. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 104 с.

7. Єлагіна Л. М. Музыка. Програма і методичні рекомендації до уроків у 1-4 класах: посіб. для вчителя. Харків: Ранок, 2004. 64 с. (Серія «На допомогу вчителю»).

8. Островський В. М., Сидір М. В. Уроки музики. 1-4 класи: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 60 с.

9. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 1 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.

10. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 2 клас: посіб. зошит для

загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.

11. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 3 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.

12. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 4 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.

13. Безбородова Л. А., Алиев Ю. Б. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях: Учеб. пособие для студ. муз. факульт. педвузов. Москва: Академия, 2002. 416 с.

14. Алиев Ю. Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта. Москва: ВЛАДОС, 2002. 336 с.: ноты. (Библиотека учителя музыки).

15. Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом. Київ. 1997. 175 с.

16. Ваганова А. Я. Основы классического танца. Ленинград, 2000. 256 с.

17. Голдрич О. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів: «Сполох», 2007. 92 с.

18. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Харків: ХДАК, 2004. 236 с.

Допоміжна

1. Зубарева Н. Д. Дети и изобразительное. Москва. 1999. 312 с.

2. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін. Київ. 1998. 183 с.

3. Годовський В. М., Арабська В. І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом: методичні рекомендації, лекції, навчальна програма. Рівне: РДГУ, 2000. 76 с.

4. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії: навч. посіб. Львів: «Сполох», 2006. 84 с.

5. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом: посібник для студентів-хореографів мистецьких навчальних закладів України I-II рівня акредитації. Вид. 2-ге. Львів: «Сполох», 2007. 72с.

6. Рехліцька А. М. Класичний танець: програма навчального курсу. Херсон : Атлант. 2003. 116 с.

7. Станішевський Ю. В. Балетний театр України: 225 років історії. Київ: Музична Україна, 2003. 440 с.

8. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю: підручник. Київ: Альтепрес, 2005. 324 с.

9. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3-7 років: навч.-метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2008. 127 с.

Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>

2. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>

4. Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель - учню. Вчитель - батькам. Поради шкільного психолога : <http://teacher.at.ua/>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит

5. Засоби діагностики успішності навчання: опитування, ІНДЗ, мультимедійні презентації, тестування, контрольні роботи.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»**

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Факультет педагогічної та соціальної освіти

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

Кузнєцова О. А.

«27» серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МУЗИЧНОГО,
СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА З ЕЛЕМЕНТАМИ
ХОРЕОГРАФІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

2020–2021 навчальний рік

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Філімонова Т. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Якименко С. І.)

« 26 » серпня 2020 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання музичного,

сценічного мистецтва з елементами хореографії у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

Метою дисципліни є формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: мистецтво, музика, хореографія, театр, кіно, танець.

Abstract

Program for studying the normative discipline "Methods of teaching music, performing arts with elements of choreography in primary school" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty 013 Primary education under the educational-professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline is: the process of learning the educational field "Art".

Interdisciplinary links: "Pedagogy", "Innovative technologies in education", "Methods of teaching fine arts", "Age psychology".

The purpose of the discipline is to form a comprehensively trained specialist for secondary school, able to organize and conduct high-level classroom, extracurricular and extracurricular musical and aesthetic work, to develop students' sense of beauty in life and art; expanding students' knowledge of the theory of the art of the spoken word and improving the performing skills of future primary school teachers.

Key words: art, music, choreography, theater, cinema, dance.

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання (3 курс)

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – мультимедійна презентація за обраною темою	Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітньо-професійна програма: Початкова освіта	Семестр
Загальна кількість годин – 150		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 10 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Ступінь: бакалавра	Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		30 год.
		Самостійна робота
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=2077		100 год.
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 50 год. – аудиторні заняття, 100 год. – самостійна робота (33% / 67%).

Заочна форма навчання (3 курс)

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – мультимедійна презентація за обраною темою	Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітньо-професійна програма: Початкова освіта	Семестр
Загальна кількість годин – 150		5-й
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=2184	Ступінь: бакалавра	Лекції
		6 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Самостійна робота
		134 год.
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – 16 год. – аудиторні заняття, 134 год. – самостійна робота (11% / 89%).

Заочна форма навчання (1 СТН)

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>заочна форма навчання</i>
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – мультимедійна презентація за обраною темою	Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітньо-професійна програма: Початкова освіта	<i>Семестр</i>
Загальна кількість годин – 90		5-й
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=2184	Ступінь: бакалавра	<i>Лекції</i>
		4год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		6 год.
		<i>Самостійна робота</i>
		80 год.
		Вид контролю: залік

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – 10 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (11% / 89%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-

естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

Завдання курсу: розроблення нових методичних підходів щодо використання театральних педагогічних засобів у навчально-педагогічному процесі; розвиток елементарних умінь виконавської майстерності в практичній творчій діяльності; ознайомлення з основами сценічного мистецтва; формування цілісного театального мислення і розвиток уміння сприймати і аналізувати спектакль; ознайомлення з основами екранного мистецтва.

Передумови для вивчення дисципліни: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

Навчальна дисципліна складається з 5-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН -1 Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН - 2 Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів навчання, виховання та розвитку учнів молодших школярів на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН - 4 Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, у тому числі – сучасні освітні технології.

ПРН -5 Знати методичні системи навчання учнів освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН -6 Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державний стандарт початкової освіти, освітні (типові й нетипові) програми, вимоги Концепції Нової української школи.

ПРН - 7 Уміння застосовувати знання із загальної та професійної підготовки під час розв'язання навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН - 8 Вміння володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів та їх врахування в освітньому процесі.

ПРН -9 Уміння проєктувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування (для певного класу, теми, тижня тощо).

ПРН - 10 Здатність моделювати процес навчання учнів початкової школи з певного предмету: розробляти проєкти уроків та / або їх фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань.

ПРН -11 Готовність проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми; здійснювати контроль й оцінювання навчальних досягнень учнів відповідно до сучасних вимог, визначених у програмі з певного предмета.

ПРН - 12 Здатність проводити та аналізувати уроки щодо досягнення мети й завдань; оцінювати ефективність застосованих форм і методів співпраці.

ПРН -13 Уміння проєктувати зміст, інструментарій і технології проведення виховних заходів для учнів.

ПРН - 14

Здатність прогнозувати, проєктувати, здійснювати та коригувати комунікацію з різними суб'єктами освітнього процесу, у тому числі – із засобами вербальної та невербальної комунікації на засадах мовленнєвого етикету.

ПРН - 15 Уміння створювати у процесі вирішення професійно-педагогічних задач комфортне освітнє середовище, зорієнтоване на збереження здоров'я, навчання й розвиток здобувачів початкової освіти, у тому числі – з особливими освітніми потребами.

ПРН - 16 Здатність до навчання упродовж життя й подальшого удосконалення власної професійно-педагогічної кваліфікації.

ПРН-18 Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню й соціалізації здобувачів початкової освіти, налагодження тісної співпраці з їх батьками, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

I. Загальнопредметні:

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (***соціальна компетентність***).

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (***лідерська компетентність***).

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (***підприємницька компетентність***).

ЗК-6. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною (за потреби – іншою) мовою усно та письмово.

II. Фахові:

СК-1. Мовно-комунікативна компетентність.

1.1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.

1.2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

СК-2. Предметно-методична компетентність.

2.1. Здатність здійснювати аналіз нормативних документів, що регламентують початкову освіту; та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмета / освітньої галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

2.2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

2.3. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності.

2.4. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

2.5. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-3. Інформаційно-цифрова компетентність.

3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

3.2. Здатність ефективно використовувати наявні електронні ресурси та цифрові технології в освітньому процесі.

СК-4. Психологічна компетентність.

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

4.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

4.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

4.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен буде відчувати себе її частиною.

СК-5. Емоційно-етична компетентність.

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

5.3. Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

5.4. Здатність до ефективного використання виховного потенціалу уроків та інших видів занять; формування навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, поваги та толерантного ставлення до інших, до попередження та протидії булінгу.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

6.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК-7. Інклюзивна компетентність.

7.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

7.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

7.3. Здатність забезпечувати в інклюзивному освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК-8. Здоров'язбережувальна компетентність.

8.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

8.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

8.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

8.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

8.5. Надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

СК-9. Проєктувальна компетентність. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-10. Прогностична компетентність.

10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

10.2. Здатність планувати освітній процес.

СК-11. Організаційна компетентність.

11.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.

11.2. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

СК-12. Оцінювально-аналітична компетентність.

12.1. Здатність оцінювати результати навчання учнів.

12.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів.

12.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

СК-13. Інноваційна компетентність.

13.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

13.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

13.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

СК-14. Здатність до навчання впродовж життя. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку упродовж життя.

СК-15. Рефлексивна компетентність.

15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

15.2. Здатність до рефлексії та коригування освітнього процесу на основі врахування індивідуальних і вікових особливостей, навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

Тема 3. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.

Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.

Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність.

Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.

Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.

Тема 12. Театр як синтез мистецтв.

Тема 13. Кіно в системі мистецтва.

Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.

Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.

Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.

Поняття «мистецтво». З історії розвитку мистецтва. Специфічні риси мистецтва як сфери життя людини. Функції мистецтва. Види та жанри мистецтва.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

Вплив мистецтва на розвиток творчої особистості дитини. Формування естетичних почуттів засобами мистецтва. Основні напрямки мистецької освіти учнів початкової школи. Програми інтегрованого курсу «Мистецтво».

Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.

Тема 3. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.

Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів. Музика як мистецтво. Мета, завдання, принципи музичного виховання молодших школярів. Музичне виховання в Україні. Музичне мистецтво як навчальний предмет. Принципи музичного навчання на сучасному етапі розвитку загальноосвітньої школи (загальнодидактичні і специфічні).

Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Теоретичні основи музичної діяльності учнів. Організація музичної діяльності. Методика навчання, формування вокально-хорових та музично-ритмічних навичок. Роль учителя музичного мистецтва в музичному вихованні учнів початкової школи.

Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.

Основні закони драматургії та їх застосування в хореографії. Драматургія хореографічного образу. Експозиція, зав'язка, розвиток дії (ступені перед кульмінацією), кульмінація, розв'язка.

Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Особливості уроку музичного мистецтва. Структура та драматургія уроку музичного мистецтва. Цілісна організація уроку музики. Види музичної діяльності на уроках і їх взаємозв'язок. Типи уроків. Урок музики в початкових класах. Хоровий спів на уроках музики та в позакласній музично-виховній роботі. Музична грамотність. Музична творчість. Музично-дидактичні ігри. Гра на дитячих музичних інструментах. Позакласна музична робота. Слухання музики. Планування занять з музичного виховання. План-конспект уроку музики. Кабінет музики в школі. Скарбниця українського музичного мистецтва.

Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.

Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Мета і завдання викладання хореографії в системі початкової освіти. Умови ефективної педагогічно-хореографічної роботи в системі шкільної освіти. Вікові характеристики дітей молодшого шкільного віку, особливості їх психофізіологічного розвитку та їх урахування в хореографічній діяльності. Показники успішного музично-хореографічного розвитку дітей. Танець – як засіб фізичного розвитку дитини. Хореографічне мистецтво в естетично-моральному вихованні дітей молодшого шкільного віку.

Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Сучасні вимоги до вчителя хореографії (професійні, особистісні). Професійна компетентність та її компоненти: методичний, організаційний, соціальний.

Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність

Творча діяльність у танці. Сучасні уявлення про механізм танцювальної творчості. Імпровізація.

Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.

Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.

Структура хореографічного заняття з дітьми молодшого шкільного віку. Різновиди форм організації навчальної роботи та типи уроків хореографії. Педагогічні засоби в навчальному процесі: вербальні, наочні, репродуктивні, пошукові, стимуляції і мотивації. Педагогічні методи, які використовуються в хореографічному навчанні. Специфіка хореографічного навчання дітей 7-10 років. Репертуар в дитячому хореографічному колективі.

Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.

Ознайомлення з колективно-порядковими вправами, підготовчими вправами, положенням рук, фігурними побудовами. Ознайомлення із засобами музичної виразності. Виконання

ритмічних вправ та музичних ігор для дітей початкової школи. Методика постановки етюдів та хореографічних композицій для дітей.

Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.

Тема 12. Театр як синтез мистецтв.

Визначення понять: театр, театральне мистецтво. Джерела театрального мистецтва, види та жанри театру. З історії розвитку театру України. Історія вертепу – історія духовної культури України. Розвиток професійного театру кінця XIX століття. «Корифей» українського театру (М. Кропивницький, М. Старицький, М. Садовський, М. Заньковецька). Основні тенденції розвитку театрального мистецтва в XX ст.. Розвиток сучасного театрального мистецтва.

Тема 13. Кіно в системі мистецтва.

Кіномистецтво як вид екранних видів мистецтв. Основні етапи розвитку кіномистецтва. Художні засоби в кіномистецтві. Тенденції розвитку українського кінематографа. Види і жанри кіно. Роль телебачення як засобу виховання духовно-моральних цінностей молодших школярів.

Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.

Специфіка педагогічного артистизму. Сценічна культура в педагогічному просторі. Методика оволодіння сценічною майстерністю. Робота над образом. Розвиток якостей голосу педагога. Мовний апарат та його тренування. Техніка дихання та постановка голосового апарату. Дикція й артикуляція. Тренувальні вправи на вироблення навичок правильного дихання, вдосконалення правильної дикції та розвиток чіткої артикуляції. Невербальні засоби педагогічного артистизму. Техніка жестів і міміки. Тренувальні вправи для оволодіння технікою жестів і міміки.

Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.

Організаційно-методичні аспекти роботи театрального колективу. Методика ознайомлення учнів 1-4 класів з синтетичними видами мистецтва. Інсценізація творів художньої літератури (байка, казка, п'єса). Методичні особливості формування артистичних (виконавських) умінь в учнів початкової школи.

3. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання (3 курс)

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи						
Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.	15	-	2			13
Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	15	2	2			11
Всього за кредит 1	30	2	4			24
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів						
Тема 3. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	6	-	2			4
Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	8	2	2			4
Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.	8	-	2			6
Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	8	2	2			4
Всього за кредит 2	30	4	8			18
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи						
Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	10	2	2			6

Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	10	2	2			6
Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	10	-	2			8
Всього за кредит 3	30	4	6			20
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі						
Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	15	2	2			11
Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	15	2	2			11
Всього за кредит 4	30	4	4			22
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва						
Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	8	2	2			4
Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	6	2	2			2
Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	8	-	2			6
Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	8	2	2			4
Всього за кредит 6	30	6	8			16
Усього годин:	150	20	30			100

Заочна форма навчання (3 курс)

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.						
Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.	15	-	2			13
Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	15	2	-			13
Всього за кредит 1	30	2	2			26
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів						
Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	6	-	2			4
Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	8	2	-			6
Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.	8	-	-			8
Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	8	-	-			8
Всього за кредит 2	30	2	2			26
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи						
Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	10	-	-			10
Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	10	-	2			8
Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	10	-	-			10

Всього за кредит 3	30	0	2			28
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі						
Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	15	-	2			13
Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	15	-	-			15
Всього за кредит 4	30	-	2			28
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва						
Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	8	2	-			6
Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	6	-	2			4
Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	8	-	-			8
Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	8	-	-			8
Всього за кредит 5	30	2	2			26
Усього годин:	150	6	10			134

Заочна форма навчання (1 СТН курс)

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	Усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.						
Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.	15	-	2			13
Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	15	2	-			13
Всього за кредит 1	30	2	2			26
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів						
Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	15	-	2			13
Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	15	2	-			13
Всього за кредит 2	30	2	2			26
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи						
Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	30	-	2			28
Всього за кредит 3	30	0	2			28
Усього годин:	90	4	6			80

4. Теми лекційних занять

Денна форма навчання (3 курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1.	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
2.	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших	2

	школярів	
3.	Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	2
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи		
4.	Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	2
5.	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	2
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі		
6.	Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі	2
7.	Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	2
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва		
8.	Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	2
9.	Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	2
10.	Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	2
Разом:		20

Заочна форма навчання (3 курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1.	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
2.	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів	2
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва		
3.	Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	2
Разом:		6

Заочна форма навчання (1 СТН курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1.	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
2.	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів	2
Разом:		4

5. Теми практичних занять Денна форма навчання (3 курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1.	Тема 1. Мистецтво: поняття та види.	2
2.	Тема 2. Вплив мистецтва на розвиток особистості молодшого школяра.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
3.	Тема 3. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	2

4.	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	2
5.	Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.	2
6.	Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	2
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи		
7	Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	2
8	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	2
9.	Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	2
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі		
10	Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	2
11	Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	2
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва		
12	Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	2
13	Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	2
14	Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	2
15	Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	2
Разом		30

Заочна форма навчання (3 курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1.	Тема 1 Мистецтво: поняття та види.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
2.	Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	2
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи		
3.	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	2
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі		
4.	Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	2
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва		
5.	Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	2
Разом		10

Заочна форма навчання (1 СТН курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1.	Тема 1 Мистецтво: поняття та види.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
2.	Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	2
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи		

3.	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	2
	Разом	6

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота Денна форма навчання (3 курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1	Тема1 Мистецтво – основні теоретичні відомості.	13
2	Тема2 Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	11
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
3	Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	4
4	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	4
5	Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.	6
6	Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	4
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи		
7.	Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	6
8.	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	6
9.	Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	8
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі		
10.	Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	11
11.	Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	11
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва		
12.	Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	4
13.	Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	2
14.	Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	6
15.	Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	4
	Разом	100

Заочна форма навчання(3 курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
	Тема1 Мистецтво – основні теоретичні відомості.	13
	Тема2 Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	13
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		

3.	Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	4
4.	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	6
5.	Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.	8
6.	Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	8
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи		
7.	Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	10
8.	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	8
9.	Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	10
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі		
10.	Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	13
11.	Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	15
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва		
12.	Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	6
13.	Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	6
14.	Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	8
15.	Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	8
	Разом	134

Заочна форма навчання (1 СТН курс)

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи		
1	Тема1 Мистецтво – основні теоретичні відомості.	13
2	Тема2 Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	13
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів		
3.	Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	13
4.	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	13
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи		
5.	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	28
	Разом	80

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Танцювальний рух як основний засіб хореографії.
2. Значення народних свят
3. Етапи розвитку творчих здібностей дітей в процесі навчання дітей хореографії
4. Методика проведення народних свят (свята врожаю чи обжинок, зустрічі Нового року, весни, маминого свята)
5. Використання фольклорного матеріалу в процесі підготовки і проведення народних свят
6. Форми роботи по слуханню музики зв'язок з хореографічними постановками.

7. Характеристика музичного матеріалу по слуханню, зв'язок з хореографією.
8. Дитячий репертуар з хореографії в початковій школі.
9. Формування музично-рухових навичок дітей молодшого шкільного віку
10. Види хореографічної діяльності та дитячий репертуар
11. Форми організації хореографічної діяльності дітей
12. Значення народних свят, їх відображення у дитячих хореографічних постановках.
13. Інсценізація пісні. Драматизація програмної музики.
14. Форми роботи вчителів з батьками з питань хореографічного виховання
15. Сучасні підходи до організації засвоєння хореографічних знань та набуття умінь і навичок.
16. Поняття процесу хореографічного навчання.
17. Етапи формування хореографічних умінь і навичок.
18. Технології розвиваючого хореографічного виховання.
19. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва.
20. Взаємозв'язок функцій музичного та хореографічного мистецтв.
21. Педагогічний потенціал української хореографії
22. Вплив хореографічної діяльності на розвиток учнів початкової школи.
23. Особливості змісту, структури, типів та видів хореографічних занять у початковій школі.
24. Особливості взаємодії керівника з дітьми початкової школи на заняттях з хореографії
25. Музична основа хореографічної діяльності.
26. Поетапність формування хореографічних навичок
27. Методи і прийоми залучення дітей до занять з хореографії
28. Виявлення інтересу до хореографічної діяльності учнів початкової школи.
29. Інтеграція занять з хореографічного та музичного мистецтв.
30. Вправи як засіб формування хореографічних навичок.
31. Засоби музичної виразності. Мелодія, гармонія, лад, метроритм, динаміка, штрихи, темп.
32. Звук та його природа. Висота звуку, тривалість. Нотний стан. Скрипковий та басовий ключ. Розташування нот на нотоносці. Паузи. Знаки продовження тривалостей. Синкопа.
33. Музичний розмір, такт, тактування. Відтворення ритмічного малюнку. Сольфеджування.
34. Динаміка, темп, штрихи та їх значення у створенні художнього образу. Вправи.
35. Лад. Поняття про мажор і мінор. Тональність, основні ступені ладу. T. S. D.
36. Тон і півтон. Інтервали. Основні прийоми диригування.
37. Методика навчання діафрагмально-реберного дихання. Вправи для дихальної гімнастики. Вокалізи.
38. Методика навчання співу. Співоча постава, діапазон. Спів пісень та вправ.
39. Методика розучування вокально - хорового репертуару. Вокально - хорові навички.
40. Методика проведення занять в I класі.
41. Методика проведення занять в II класі.
42. Методика проведення занять в III класі.
43. Методика проведення занять в IV класі.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 5 кредитів. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		

D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, уміння самостійно опрацьовувати тексти, написання і захист реферативних робіт, створення мультимедійних презентацій, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях

Враховується:

1. Рівень осмислення навчального матеріалу;
2. Рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
3. Повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
4. Використання додаткової літератури;
5. Порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання
"Відмінно" – 5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.
"Добре" – 4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо вираженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
"Задовільно" – 3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.
"Незадовільно" – 2	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота														КР	Накопи чувальн і бали/су ма
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	50	500/100
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: індивідуальне, групове і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи, тестовий контроль. Самостійна робота перевіряється шляхом написання реферативних робіт, створення мультимедійних презентацій.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки).

12. Рекомендована література

Базова

- Музыкальное образование в школе/ под ред. Л. В. Школяр. Москва: Academia, 2001. 143 с.
- Дух В. П. Музыка в 1 класі: посіб. для вчителів початкових класів. Тернопіль: Мальва-ОСО, 2005. 104 с.
- Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 272 с.
- Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі: навч.-метод. посібник. 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 216 с.
- Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.-метод. посіб. – 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 272 с.
- Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 104 с.
- Слагіна Л. М. Музыка. Програма і методичні рекомендації до уроків у 1-4 класах: посіб. для вчителя. Харків: Ранок, 2004. 64 с. (Серія «На допомогу вчителю»).
- Островський В. М., Сидір М. В. Уроки музики. 1-4 класи: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 60 с.
- Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 1 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.
- Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 2 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.
- Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 3 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.
- Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 4 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.
- Безбородова Л. А., Алиев Ю. Б. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях: Учеб. пособие для студ. муз. факульт. педвузов. Москва: Академия, 2002. 416 с.
- Алиев Ю. Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта. Москва: ВЛАДОС, 2002. 336 с.: ноты. (Библиотека учителя музыки).
- Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом. Київ. 1997. 175 с.
- Ваганова А. Я. Основы классического танца. Ленинград, 2000. 256 с.
- Голдрич О. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів: «Сполох», 2007. 92 с.
- Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Харків: ХДАК,

2004. 236 с.

Допоміжна

1. Зубарева Н. Д. Дети и изобразительное. Москва. 1999. 312 с.
2. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін. Київ. 1998. 183 с.
3. Годовський В. М., Арабська В. І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом: методичні рекомендації, лекції, навчальна програма. Рівне: РДГУ, 2000. 76 с.
4. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії: навч. посіб. Львів: «Сполом», 2006. 84 с.
5. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом: посібник для студентів-хореографів мистецьких навчальних закладів України I-II рівня акредитації. Вид. 2-ге. Львів: «Сполом», 2007. 72с.
6. Рехліцька А. М. Класичний танець: програма навчального курсу. Херсон : Атлант. 2003. 116 с.
7. Станішевський Ю. В. Балетний театр України: 225 років історії. Київ: Музична Україна, 2003. 440 с.
8. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю: підручник. Київ: Альтепрес, 2005. 324 с.
9. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3-7 років: навч.-метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2008. 127 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>
2. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>
4. Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель - учню. Вчитель - батькам. Поради шкільного психолога : <http://teacher.at.ua/>

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогічної та соціальної освіти

Кафедра початкової освіти

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

Кузнєцова О. А.

«27» серпня 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МУЗИЧНОГО,
СЦЕНІЧНОГО МИСТЕЦТВА З ЕЛЕМЕНТАМИ
ХОРЕОГРАФІЇ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ**

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

2020–2021 навчальний рік

Розробник: кандидат педагогічних наук, доцент Філімонова Т. В.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол № 1 від «26» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ (Якименко С. І.)

« 26 » серпня 2020 р.

Анотація

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з елементами хореографії у початковій школі» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 013 Початкова освіта за освітньо-професійною програмою «Початкова освіта».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: процес навчання освітньої галузі «Мистецтво».

Міждисциплінарні зв'язки: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

Метою дисципліни є формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

Ключові слова: мистецтво, музика, хореографія, театр, кіно, танець.

Abstract

Program for studying the normative discipline "Methods of teaching music, performing arts with elements of choreography in primary school" is made according to the educational-professional program of preparation of bachelors of a specialty 013 Primary education under the educational-professional program "Primary education".

The subject of study of the discipline is: the process of learning the educational field "Art".

Interdisciplinary links: "Pedagogy", "Innovative technologies in education", "Methods of teaching fine arts", "Age psychology".

The purpose of the discipline is to form a comprehensively trained specialist for secondary school, able to organize and conduct high-level classroom, extracurricular and extracurricular musical and aesthetic work, to develop students' sense of beauty in life and art; expanding students' knowledge of the theory of the art of the spoken word and improving the performing skills of future primary school teachers.

Key words: art, music, choreography, theater, cinema, dance.

1. Опис навчальної дисципліни

Денна форма навчання (4 курс)

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – мультимедійна презентація за обраною темою	Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітньо-професійна програма: Початкова освіта	Семестр
Загальна кількість годин – 180		8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: 10 аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Ступінь: бакалавра	Лекції
		20 год.
		Практичні, семінарські
		40 год.
		Самостійна робота
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=2184		120 год.
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 60 год. – аудиторні заняття, 120 год. – самостійна робота (33% / 67%).

Заочна форма навчання (4 курс)

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна
Індивідуальне науково-дослідне завдання – мультимедійна презентація за обраною темою	Спеціальність: 013 Початкова освіта Освітньо-професійна програма: Початкова освіта	Семестр
Загальна кількість годин – 180		8-й
http://moodle.mdu.edu.ua/course/view.php?id=2184	Ступінь: бакалавра	Лекції
		8 год.
		Практичні, семінарські
		12 год.
		Самостійна робота
		160 год.
		Вид контролю: іспит

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – 20 год. – аудиторні заняття, 160 год. – самостійна робота (11% / 89%).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: формування всебічно підготовленого спеціаліста для загальноосвітньої школи, здібного на високому рівні організувати та провести урочну, позакласну та позашкільну музично-естетичну роботу, розвинути у школярів почуття прекрасного в житті та мистецтві; розширення знань студентів із теорії мистецтва мовленого слова та вдосконалення виконавської майстерності майбутніх учителів початкової школи.

Завдання курсу: розроблення нових методичних підходів щодо використання театральних педагогічних засобів у навчально-педагогічному процесі; розвиток елементарних умінь виконавської майстерності в практичній творчій діяльності; ознайомлення з основами сценічного мистецтва; формування цілісного театального мислення і розвиток уміння сприймати і аналізувати спектакль; ознайомлення з основами екранного мистецтва.

Передумови для вивчення дисципліни: «Педагогіка», «Інноваційні технології в освіті», «Методика навчання образотворчого мистецтва», «Вікова психологія».

Навчальна дисципліна складається з 6-ти кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН -1 Знати сучасні теоретичні основи освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН - 2 Знати мету, завдання, зміст, методи, організаційні форми й засоби початкової освіти, суть процесів навчання, виховання та розвитку учнів молодших школярів на уроках й у позаурочній діяльності.

ПРН - 4 Знати закономірності та теорію процесу навчального пізнання, у тому числі – сучасні освітні технології.

ПРН -5 Знати методичні системи навчання учнів освітніх галузей, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти.

ПРН -6 Знати зміст нормативних документів, що регламентують початкову освіту: Державний стандарт початкової освіти, освітні (типові й нетипові) програми, вимоги Концепції Нової української школи.

ПРН - 7 Уміння застосовувати знання із загальної та професійної підготовки під час розв'язання навчально-пізнавальних і професійно-зорієнтованих задач.

ПРН - 8 Вміння володіти методиками вивчення індивідуальних особливостей перебігу пізнавальних процесів учнів та їх врахування в освітньому процесі.

ПРН -9 Уміння проектувати процес навчання з предмету у вигляді календарно-тематичного планування (для певного класу, теми, тижня тощо).

ПРН - 10 Здатність моделювати процес навчання учнів початкової школи з певного предмету: розробляти проекти уроків та / або їх фрагменти, методику роботи над окремими видами завдань.

ПРН -11 Готовність проводити моніторинг якості навчальних досягнень учнів з певної теми; здійснювати контроль й оцінювання навчальних досягнень учнів відповідно до сучасних вимог, визначених у програмі з певного предмета.

ПРН - 12 Здатність проводити та аналізувати уроки щодо досягнення мети й завдань; оцінювати ефективність застосованих форм і методів співпраці.

ПРН -13 Уміння проектувати зміст, інструментарій і технології проведення виховних заходів для учнів.

ПРН - 14

Здатність прогнозувати, проектувати, здійснювати та коригувати комунікацію з різними суб'єктами освітнього процесу, у тому числі – із засобами вербальної та невербальної комунікації на засадах мовленнєвого етикету.

ПРН - 15 Уміння створювати у процесі вирішення професійно-педагогічних задач комфортне освітнє середовище, зорієнтоване на збереження здоров'я, навчання й розвиток здобувачів початкової освіти, у тому числі – з особливими освітніми потребами.

ПРН - 16 Здатність до навчання упродовж життя й подальшого удосконалення власної професійно-педагогічної кваліфікації.

ПРН-18 Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню й соціалізації здобувачів початкової освіти, налагодження тісної співпраці з їх батьками, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту.

1. 3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у професійно-педагогічній діяльності у галузі початкової освіти.

I. Загальнопредметні:

ЗК-2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування із представниками інших професійних груп різного рівня (*соціальна компетентність*).

ЗК-4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (*лідерська компетентність*).

ЗК-5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (*підприємницька компетентність*).

ЗК-6. Здатність використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність спілкуватися державною (за потреби – іншою) мовою усно та письмово.

II. Фахові:

СК-1. Мовно-комунікативна компетентність.

1.1. Здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.

1.2. Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів.

СК-2. Предметно-методична компетентність.

2.1. Здатність здійснювати аналіз нормативних документів, що регламентують початкову освіту; та реалізовувати на практиці цілі і завдання навчання предмета / освітньої галузі відповідно до Державного стандарту початкової освіти.

2.2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів.

2.3. Здатність формувати і розвивати в учнів ключові та предметні компетентності.

2.4. Здатність здійснювати інтегроване навчання.

2.5. Здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-3. Інформаційно-цифрова компетентність.

3.1. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності.

3.2. Здатність ефективно використовувати наявні електронні ресурси та цифрові технології в освітньому процесі.

СК-4. Психологічна компетентність.

4.1. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів.

4.2. Здатність використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, Я-ідентичності.

4.3. Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

4.4. Здатність формувати спільноту учнів, у якій кожен буде відчувати себе її частиною.

СК-5. Емоційно-етична компетентність.

5.1. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами.

5.2. Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу.

5.3. Здатність усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.

5.4. Здатність до ефективного використання виховного потенціалу уроків та інших видів занять; формування навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, поваги та толерантного ставлення до інших, до попередження та протидії булінгу.

СК-6. Компетентність педагогічного партнерства.

6.1. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі.

6.2. Здатність залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

6.3. Здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для

надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.

СК-7. Інклюзивна компетентність.

7.1. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.

7.2. Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами.

7.3. Здатність забезпечувати в інклюзивному освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.

СК-8. Здоров'язбережувальна компетентність.

8.1. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу.

8.2. Здатність здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни.

8.3. Здатність формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя.

8.4. Здатність зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності.

8.5. Надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу.

СК-9. Проєктувальна компетентність. Здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів.

СК-10. Прогностична компетентність.

10.1. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу.

10.2. Здатність планувати освітній процес.

СК-11. Організаційна компетентність.

11.1. Здатність організовувати процес навчання, виховання і розвитку учнів.

11.2. Здатність організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

СК-12. Оцінювально-аналітична компетентність.

12.1. Здатність оцінювати результати навчання учнів.

12.2. Здатність аналізувати результати навчання учнів.

12.3. Здатність забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів.

СК-13. Інноваційна компетентність.

13.1. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі.

13.2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

13.3. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

СК-14. Здатність до навчання впродовж життя. Здатність визначати умови та ресурси професійного розвитку упродовж життя.

СК-15. Рефлексивна компетентність.

15.1. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.

15.2. Здатність до рефлексії та коригування освітнього процесу на основі врахування індивідуальних і вікових особливостей, навчальних досягнень здобувачів початкової освіти.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

Тема 3. Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті.

Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.

Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Тема 6. Особливості драматургії хореографічного твору.

Тема 7. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Тема 8. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Тема 9. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Тема 10. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність.

Тема 11. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.

Тема 12. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.

Тема 13. Театр як синтез мистецтв.

Тема 14. Кіно в системі мистецтва.

Тема 15. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.

Тема 16. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.

Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.

Поняття «мистецтво». З історії розвитку мистецтва. Специфічні риси мистецтва як сфери життя людини. Функції мистецтва. Види та жанри мистецтва.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

Вплив мистецтва на розвиток творчої особистості дитини. Формування естетичних почуттів засобами мистецтва. Основні напрямки мистецької освіти учнів початкової школи. Програми інтегрованого курсу «Мистецтво».

Тема 3. Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті.

Філософські (загальнонаукові) передумови. Мистецько-культурологічні передумови. Психологічні передумови. Дидактичні передумови. Художньо-педагогічні передумови.

Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.

Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.

Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів. Музика як мистецтво. Мета, завдання, принципи музичного виховання молодших школярів. Музичне виховання в Україні. Музичне мистецтво як навчальний предмет. Принципи музичного навчання на сучасному етапі розвитку загальноосвітньої школи (загальнодидактичні і специфічні).

Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Теоретичні основи музичної діяльності учнів. Організація музичної діяльності. Методика навчання, формування вокально-хорових та музично-ритмічних навичок. Роль учителя музичного мистецтва в музичному вихованні учнів початкової школи.

Тема 6. Особливості драматургії хореографічного твору.

Основні закони драматургії та їх застосування в хореографії. Драматургія хореографічного образу. Експозиція, зав'язка, розвиток дії (ступені перед кульмінацією), кульмінація, розв'язка.

Тема 7,8. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Особливості уроку музичного мистецтва. Структура та драматургія уроку музичного мистецтва. Цілісна організація уроку музики. Види музичної діяльності на уроках і їх взаємозв'язок. Типи уроків. Урок музики в початкових класах. Хоровий спів на уроках музики та в позакласній музично-виховній роботі. Музична грамотність. Музична творчість. Музично-дидактичні ігри. Гра на дитячих музичних інструментах. Позакласна музична робота. Слухання музики. Планування занять з музичного виховання. План-конспект уроку музики. Кабінет музики в школі. Скарбниця українського музичного мистецтва.

Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.

Тема 9. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Мета і завдання викладання хореографії в системі початкової освіти. Умови ефективної педагогічно-хореографічної роботи в системі шкільної освіти. Вікові характеристики дітей молодшого шкільного віку, особливості їх психофізіологічного розвитку та їх урахування в хореографічній діяльності. Показники успішного музично-хореографічного розвитку дітей. Танець – як засіб фізичного розвитку дитини. Хореографічне мистецтво в естетично-моральному вихованні дітей молодшого шкільного віку.

Тема 10. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Сучасні вимоги до вчителя хореографії (професійні, особистісні). Професійна компетентність та її компоненти: методичний, організаційний, соціальний.

Тема 11. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність

Творча діяльність у танці. Сучасні уявлення про механізм танцювальної творчості. Імпровізація.

Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.

школярів.						
Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	6	-	2			4
Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	6	2	-			4
Тема 6. Особливості драматургії хореографічного твору.	6	-	-			6
Тема 7, 8. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	12	-	-			12
Всього за кредит 2	30	2	2			26
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.						
Тема 9. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	10	-	-			10
Тема 10. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	10	-	2			8
Тема 11. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	10	-	-			10
Всього за кредит 3	30	0	2			28
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.						
Тема 12. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	10	2	-			8
Тема 13, 14. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	20	-	2			18
Всього за кредит 4	30	2	2			26
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.						
Тема 15, 16 Театр як синтез мистецтв.	20	-	2			18
Тема 17. Кіно в системі мистецтва.	10	-	-			10
Всього за кредит 5	30	0	2			28
Кредит 6. Використання сценічного та екранного мистецтва у навчально-виховній роботі початкової школи.						
Тема 18. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	10	-	2			8
Тема 19, 20 Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	20	2	-			18
Всього за кредит 6	30	2	0			26
Усього годин:	180	8	12			160

4. Теми лекційних занять Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.		
1.	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.		
2.	Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів	2
3.	Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	2
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.		
4.	Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	2
5.	Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	2

Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.		
6.	Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі	2
7.	Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	2
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.		
8.	Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	2
9.	Тема 13. Кіно в системі мистецтва.	2
Кредит 6. Використання сценічного та екранного мистецтва у навчально-виховній роботі початкової школи.		
10.	Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	2
Всього:		20

Заочна форма навчання

№	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.		
1.	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.		
2.	Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів	2
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.		
3.	Тема 12. Театр як синтез мистецтв.	2
Кредит 6. Використання сценічного та екранного мистецтва у навчально-виховній роботі початкової школи.		
4.	Тема 19, 20 Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	2
Всього:		8

5. Теми практичних занять Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.		
1	Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.	2
2	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	2
3	Тема 3. Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.		
4	Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	2
5	Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	2
6.	Тема 6. Особливості драматургії хореографічного твору.	2
7.	Тема 7, 8. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	4
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.		
8	Тема 9. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	2
9	Тема 10. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	2

10.	Тема 11. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	2
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.		
11	Тема 12. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	2
12	Тема 13, 14. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	4
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.		
13	Тема 15, 16 Театр як синтез мистецтв.	4
14	Тема 17. Кіно в системі мистецтва.	2
Кредит 6. Використання сценічного та екранного мистецтва у навчально-виховній роботі початкової школи.		
15	Тема 18. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	2
16	Тема 19, 20 Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	4
Всього:		40 год.

Заочна форма навчання

№ теми	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.		
1	Тема 1 Мистецтво: поняття та види.	2
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.		
2	Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	2
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.		
3	Тема 10. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	2
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.		
4	Тема 13, 14. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	2
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.		
5	Тема 15, 16 Театр як синтез мистецтв.	2
Кредит 6. Використання сценічного та екранного мистецтва у навчально-виховній роботі початкової школи.		
6.	Тема 18. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	2
Всього:		12

6. Лабораторні заняття

Робочим планом не передбачено

7. Самостійна робота Денна форма навчання

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.		
1	Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.	8
2	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	6
3	Тема 3. Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті.	8
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.		

4	Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	4
5	Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	2
6	Тема 6. Особливості драматургії хореографічного твору.	4
7	Тема 7, 8. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	6
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.		
8	Тема 9. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	6
9	Тема 10. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	6
10	Тема 11. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	8
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.		
11	Тема 12. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	6
12	Тема 13, 14. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	14
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.		
11	Тема 15, 16 Театр як синтез мистецтв.	14
12	Тема 17. Кіно в системі мистецтва.	6
Кредит 6. Використання сценічного та екранного мистецтва у навчально-виховній роботі початкової школи.		
13	Тема 18. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	8
14	Тема 19, 20 Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	14
Всього:		120

Заочна форма навчання

№ теми	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.		
1	Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.	8
2	Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.	8
3	Тема 3. Передумови і сутність інтеграції в шкільній мистецькій освіті.	10
Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.		
4	Тема 4. Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.	4
5	Тема 5. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.	4
6	Тема 6. Особливості драматургії хореографічного твору.	6
7	Тема 7, 8. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.	12
Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.		
8	Тема 9. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.	10
9	Тема 10. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.	8
10	Тема 11. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи. Танець як творча діяльність	10
Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.		
11	Тема 12. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.	8

12	Тема 13, 14. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.	18
Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.		
11	Тема 15, 16 Театр як синтез мистецтв.	18
12	Тема 17. Кіно в системі мистецтва.	10
Кредит 6. Використання сценічного та екранного мистецтва у навчально-виховній роботі початкової школи.		
13	Тема 18. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.	8
14	Тема 19, 20 Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.	18
	Всього:	160

8. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

1. Танцювальний рух як основний засіб хореографії.
2. Значення народних свят
3. Етапи розвитку творчих здібностей дітей в процесі навчання дітей хореографії
4. Методика проведення народних свят (свята врожаю чи обжинок, зустрічі Нового року, весни, маминого свята)
5. Використання фольклорного матеріалу в процесі підготовки і проведення народних свят
6. Форми роботи по слуханню музики зв'язок з хореографічними постановками.
7. Характеристика музичного матеріалу по слуханню, зв'язок з хореографією.
8. Дитячий репертуар з хореографії в початковій школі.
9. Формування музично-рухових навичок дітей молодшого шкільного віку
10. Види хореографічної діяльності та дитячий репертуар
11. Форми організації хореографічної діяльності дітей
12. Значення народних свят, їх відображення у дитячих хореографічних постановках.
13. Інсценізація пісні. Драматизація програмної музики.
14. Форми роботи вчителів з батьками з питань хореографічного виховання
15. Сучасні підходи до організації засвоєння хореографічних знань та набуття умінь і навичок.
16. Поняття процесу хореографічного навчання.
17. Етапи формування хореографічних умінь і навичок.
18. Технології розвиваючого хореографічного виховання.
19. Становлення і розвиток хореографічного мистецтва.
20. Взаємозв'язок функцій музичного та хореографічного мистецтв.
21. Педагогічний потенціал української хореографії
22. Вплив хореографічної діяльності на розвиток учнів початкової школи.
23. Особливості змісту, структури, типів та видів хореографічних занять у початковій школі.
24. Особливості взаємодії керівника з дітьми початкової школи на заняттях з хореографії
25. Музична основа хореографічної діяльності.
26. Поетапність формування хореографічних навичок
27. Методи і прийоми залучення дітей до занять з хореографії
28. Виявлення інтересу до хореографічної діяльності учнів початкової школи.
29. Інтеграція занять з хореографічного та музичного мистецтв.
30. Вправи як засіб формування хореографічних навичок.
31. Засоби музичної виразності. Мелодія, гармонія, лад, метроритм, динаміка, штрихи, темп.
32. Звук та його природа. Висота звуку, тривалість. Нотний стан. Скрипковий та басовий ключ. Розташування нот на нотоносці. Паузи. Знаки продовження тривалостей. Синкопа.
33. Музичний розмір, такт, тактування. Відтворення ритмічного малюнку. Сольфеджування.

34. Динаміка, темп, штрихи та їх значення у створенні художнього образу. Вправи.
35. Лад. Поняття про мажор і мінор. Тональність, основні ступені ладу. Т. S. D.
36. Тон і півтон. Інтервали. Основні прийоми диригування.
37. Методика навчання діафрагмально-реберного дихання. Вправи для дихальної гімнастики. Вокалізи.
38. Методика навчання співу. Співоча постава, діапазон. Спів пісень та вправ.
39. Методика розучування вокально - хорового репертуару. Вокально - хорові навички.
40. Методика проведення занять в I класі.
41. Методика проведення занять в II класі.
42. Методика проведення занять в III класі.
43. Методика проведення занять в IV класі.

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Зміст курсу поділений на 5 кредитів. Кожний кредит включає в себе лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу даної частини курсу.

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння й засвоєння програмового матеріалу, уміння самостійно опрацьовувати тексти, написання і захист реферативних робіт, створення мультимедійних презентацій, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на студентів на семінарських заняттях

Враховується:

6. Рівень осмислення навчального матеріалу;
7. Рівень сформованості аналітичних умінь і концептуальних підходів;
8. Повнота розкриття питання, логіка викладу, культура мовлення;
9. Використання додаткової літератури;
10. Порівняння, зв'язок із практикою, висновки.

Бали	Критерії оцінювання
"Відмінно" – 5	Досконале знання та розуміння понятійного апарату з тієї чи іншої теми, вільне оперування різноманітними класифікаціями. Відповідь на поставлені питання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями. Викладений матеріал має доказовий, логічний і послідовний характер. Студент володіє способами концентрованого викладу матеріалу. Демонструє творче застосування знань при переформатуванні запитання. У відповіді майже не трапляються мовленнєві помилки.

"Добре" – 4	Відповідь майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Понятійна основа базується на обраній класифікації. Відповідь структурована, проте наявні окремі помилки у послідовності викладу. Недостатньо виваженою та аргументованою є доказова база. Студент вільно оперує знаннями, може застосовувати їх у новій навчальній ситуації. У відповіді трапляються окремі мовленнєві помилки.
"Задовільно" – 3	Відповідь неповна, фрагментарна. Знання мають недостатньо стійкий та послідовний характер. Вони застосовуються переважно для виконання завдань репродуктивного характеру. У відповідях відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь має формальний характер, відсутня чіткість, структурованість. Студент використовує лише окремі знання у новій навчальній ситуації. У відповіді наявні фактичні та мовленнєві помилки.
"Незадовільно" – 2	Студент неспроможний відтворити інформацію у певній послідовності. Оперує лише загальними фразами. Відтворює лише окремі фрагменти, називає лише розрізнені факти, дає відповідь у формі висловлювання (судження). Наявні грубі фактичні та мовленнєві помилки.

Розподіл балів, які отримують студенти

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 250 до 500 балів (за 5 кредитів), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 5 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота														КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	50	500/100
30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30		

***Примітка.** Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 б.

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: індивідуальне, групове і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи, тестовий контроль. Самостійна робота перевіряється шляхом написання реферативних робіт, створення мультимедійних презентацій.

11. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, порівняльний аналіз; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображенні (малюнки, схеми, графіки).

12. Рекомендована література

Базова

- Музыкальное образование в школе/ под ред. Л. В. Школяр. Москва: Academia, 2001. 143 с.
- Дух В. П. Музыка в 1 класі: посіб. для вчителів початкових класів. Тернопіль: Мальва-ОСО, 2005. 104 с.
- Печерська Е. П. Уроки музики в початкових класах: навч. посіб. Київ: Либідь, 2001. 272 с.
- Ростовський О. Я. Методика викладання музики у початковій школі: навч.-метод. посібник. 2-ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 216 с.
- Ростовський О. Я. Методика викладання музики в основній школі: навч.-метод. посіб. – 2-

ге вид., доп. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. 272 с.

6. Гумінська О. О. Уроки музики в загальноосвітній школі: метод. посіб. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 104 с.

7. Єлагіна Л. М. Музика. Програма і методичні рекомендації до уроків у 1-4 класах: посіб. для вчителя. Харків: Ранок, 2004. 64 с. (Серія «На допомогу вчителю»).

8. Островський В. М., Сидір М. В. Уроки музики. 1-4 класи: посіб. для вчителя. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 60 с.

9. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 1 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.

10. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 2 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 64 с.

11. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 3 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.

12. Островський В. М., Сидір М. В. Вчимося музики. 4 клас: посіб. зошит для загальноосвітніх навчальних закладів. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 72 с.

13. Безбородова Л. А., Алиев Ю. Б. Методика преподавания музыки в общеобразовательных учреждениях: Учеб. пособие для студ. муз. факульт. педвузов. Москва: Академия, 2002. 416 с.

14. Алиев Ю. Б. Настольная книга школьного учителя-музыканта. Москва: ВЛАДОС, 2002. 336 с.: ноты. (Библиотека учителя музыки).

15. Зубатов С. Л. Методика роботи з хореографічним колективом. Київ. 1997. 175 с.

16. Ваганова А. Я. Основы классического танца. Ленинград, 2000. 256 с.

17. Голдрич О. Методика роботи з хореографічним колективом. Львів: «Сполох», 2007. 92 с.

18. Колногузенко Б. М. Методика роботи з хореографічним колективом. Харків: ХДАК, 2004. 236 с.

Допоміжна

1. Зубарева Н. Д. Дети и изобразительное. Москва. 1999. 312 с.

2. Рудницька О. П. Основи викладання мистецьких дисциплін. Київ. 1998. 183 с.

3. Годовський В. М., Арабська В. І. Теорія і методика роботи з дитячим хореографічним колективом: методичні рекомендації, лекції, навчальна програма. Рівне: РДГУ, 2000. 76 с.

4. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії: навч. посіб. Львів: «Сполом», 2006. 84 с.

5. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом: посібник для студентів-хореографів мистецьких навчальних закладів України I-II рівня акредитації. Вид. 2-ге. Львів: «Сполом», 2007. 72с.

6. Рехліцька А. М. Класичний танець: програма навчального курсу. Херсон : Атлант. 2003. 116 с.

7. Станішевський Ю. В. Балетний театр України: 225 років історії. Київ: Музична Україна, 2003. 440 с.

8. Цветкова Л. Ю. Методика викладання класичного танцю: підручник. Київ: Альтепрес, 2005. 324 с.

9. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3-7 років: навч.-метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2008. 127 с.

13. Інформаційні ресурси

1. Електронна бібліотека підручників: <http://studentam.kiev.ua/>

2. Електронні бібліотеки: <http://dir.meta.ua/ua/science-education/e-libraries/>

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: <http://nbuv.gov.ua/>

4. Початкова школа. Вчитель - вчителю. Вчитель - учню. Вчитель - батькам. Поради шкільного психолога : <http://teacher.at.ua/>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.О.
СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ, ТЕХНОЛОГІЧНОЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ
ПРАКТИК З ДИСЦИПЛІНИ

«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

Педагогічна практика є обов'язковою складовою навчального процесу в педагогічному університеті, оскільки вона передбачає практичну професійну підготовку в умовах наближених до педагогічної діяльності вчителя.

Педагогічна практика забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх вчителів початкової школи з їх практичною педагогічною діяльністю в умовах загальноосвітніх навчальних закладів, сприяє формуванню творчого відношення до педагогічної діяльності, визначає ступінь його практичної підготовки та рівень педагогічної майстерності. Крім того, сприяє закріпленню психолого-педагогічних та методичних знань з дидактики, теорії виховання, загальної, вікової та педагогічної психології та інших фахових дисциплін.

Педагогічна практика має на меті:

1) навчити студентів творчо використовувати в педагогічній діяльності вчителя технології та класного керівника теоретичні знання і практичні вміння, набуті в процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін, окремих методик і спеціальних дисциплін та застосовувати їх на практиці;

2) формування в студентів вмінь організовувати навчально-виховний процес у загальноосвітній школі та в інших типах навчально-виховних закладах (гімназіях, ліцеях, коледжах тощо);

3) виховувати у студентів інтерес до педагогічної діяльності, сформувати навички самоосвітньої творчої діяльності та застосування отриманих знань у практичній педагогічній діяльності.

Завдання практики:

- застосування знань та умінь, набутих під час вивчення методик та дисциплін психолого-педагогічного циклу в професійній діяльності;

- закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних та спеціальних знань з різних предметів, використання їх при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;

- формування у студентів педагогічних умінь та навичок, які сприяють розвитку професійних якостей особистості вчителя;
- формування у студентів навичок організації виховної роботи з дітьми, спираючись на знання з психології, педагогіки та фізіології, враховуючи індивідуальні особливості школярів;

- підготовка студентів до проведення в початковій школі занять із застосуванням активних та інтерактивних методів навчання і виховання;

- виконання функцій класного керівника в учнівських колективах, проведення індивідуальної роботи з учнями;

- виховання стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності;

- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в початковій школі.

Педагогічна практика забезпечує початковий професійний досвід та соціально-професійну адаптацію майбутнього вчителя початкової школи. В процесі проходження практики студент має можливість безпосередньо спостерігати за роботою вчителів, адже їх досвід роботи має важливе значення для формування особистості майбутнього педагога.

Формування і вдосконалення професійних умінь та навичок – процес, що триває упродовж усього періоду навчання у вищому навчальному закладі, а в подальшому, у ході самостійної професійної діяльності. Виходячи з цього, діяльність студентів повинна поступово ускладнюватися відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня, мети і завдань підготовки на кожному етапі професійної підготовки, рівня загального розвитку й індивідуальних особливостей. Педагогічна практика проводиться по закінченню вивчення основних фахових дисциплін, що створює умови для виконання студентами в період педпрактики конкретних завдань, безпосередньо пов'язаних із теоретичними курсами: проведення психологічних та педагогічних досліджень в класах, аналіз структури та змісту документації школи, розробка характеристики на учня на основі вивчення його особистої справи, бесід та спостережень тощо. Студенти під час практики виконують обов'язки помічників класного керівника навчального закладу, де проходить практика, у відповідності з індивідуальним планом роботи.

З курсу «Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з елементами хореографії» педагогічною практикою передбачено відвідування та аналіз уроків музичного мистецтва у закріпленому за студентом класі, підготовка та проведення виховного заходу.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ
СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ

**«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»**

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

Ключовим компонентом педагогічного діагностування у вищій школі є контроль, сутність якого зводиться до виявлення, вимірювання і оцінювання знань, умінь та навичок студентів на різних етапах засвоєння змісту навчальних дисциплін протягом семестру.

Контроль включає перевірку знань, умінь і навичок та їх оцінювання. Перевірка як складова контролю включає виявлення знань, умінь і навичок студентів за допомогою вимірювання протягом семестру на навчальних заняттях з урахуванням самостійної роботи студентів. Основною педагогічною функцією перевірки є забезпечення постійного зворотного зв'язку між науково-педагогічним працівником (НПП) і студентом для отримання своєчасної об'єктивної інформації про рівень засвоєння кожним студентом і групи в цілому навчального матеріалу, що вивчається, виявлення недоліків у навчальній роботі студентів і надання їм необхідної допомоги, а

Спираючись на відому науково-методичну працю, сформулюємо власне тлумачення завдань контрольних навчальних заходів, що проводяться науково-педагогічними працівниками ВНЗ III-IV рівнів акредитації в рамках педагогічної діагностики за умов кредитної системи організації навчального процесу:

- на початку вивчення будь-якої навчальної дисципліни необхідно виявити рівень знань студентами ключових змістовних модулів тих навчальних дисциплін, які забезпечують засвоєння даної дисципліни у відповідності зі структурно-логічною схемою її вивчення;
- перевірка і оцінювання рівня підготовленості студентів до кожного навчального заняття і якості засвоєння ними навчального матеріалу, що вивчається на занятті;
- перевірка розуміння студентами змістовно-логічних зв'язків елементів певного змістового модуля з іншими змістовими модулями навчальної дисципліни;
- виявлення рівня розуміння студентами ролі і місця навчальної дисципліни в системі підготовки їх за спеціальністю;
- виявлення рівня розуміння змістовно-логічних зв'язків навчальної дисципліни з раніше засвоєними навчальними дисциплінами, що її забезпечують;
- перевірка і оцінювання якості засвоєння студентами кожного змістовного модуля навчальної дисципліни;
- виявлення рівня умінь студентів щодо вирішення практичних завдань на основі теоретичних положень навчальної дисципліни;
- перевірка і оцінювання отриманих студентами знань, умінь та ступеня опанування ними практичних навичок, а також розвиток теоретичного мислення в обсязі вимог програми навчальної дисципліни;
- проведення НПП самоаналізу власної педагогічної діяльності за результатами контролю якості засвоєння студентами змісту навчальної дисципліни;
- використання НПП результатів контролю якості засвоєння студентами навчальної дисципліни при наданні їм допомоги та в проведенні з ними виховної роботи.

Основними принципами організації і проведення контрольних навчальних заходів зі студентами мають бути: систематичність, індивідуальний характер, різноманітність контролю, всебічність, об'єктивність, диференційований підхід, гласність, єдність вимог, доброзичливість. Виходячи з вищевикладених принципів організації та проведення контрольних навчальних заходів, визначають конкретні види контролю.

Критеріями оцінювання з курсу

а) при усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладання, культура мови;
- впевненість, емоційність та аргументованість;
- використання основної та додаткової літератури (навчально-методичних посібників для вчителя, журналів, газет для вчителя початкових класів);
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки;
- якість публічно представляти розроблений матеріал;

б) при виконанні письмових завдань:

- повнота розкриття питання;
- цілісність, систематичність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення письмової роботи;
- підготовка матеріалу за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (комп'ютерів, фотоплівок, слайдів, приладів, схем тощо);
- самостійність опрацювання матеріалу, складання конспекту уроку написання звіту, реферату;
- здатність письмово представляти розроблений матеріал, творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної методико-інформатичної проблеми;
- якість опрацювання завдань.

РІВНІ ДОСЯГНЕННЯ СТУДЕНТІВ:

Високий рівень. Студент вільно володіє навчальним матеріалом на підставі вивченої основної та додаткової літератури, аргументовано висловлює свої думки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

Достатній рівень. Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, але не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає несуттєві неточності.

Задовільний рівень. Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання у стандартних ситуаціях.

Низький рівень. Студент володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно.

Незадовільний рівень. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Кожну оцінку рівня досягнень студента викладач повинен аргументовано мотивувати.

ЗАСОБИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Ведення конспектів
2. Творчі роботи
3. Ведення робочих зошитів
4. Виконання самостійної роботи
5. Виконання чотирьох контрольних робіт

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

КОНСПЕКТИ ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ

**«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»**

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.

Лекція 1.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини

Мета лекції: познайомити студентів з метою та завданням курсу, дати уявлення про види мистецтва, специфіку художньо-образної мови та поняття «образ» у мистецтві; розвивати художньо-образне мислення, спостережливість; формувати творчі вміння та навички, інтерес до предмету вивчення; виховувати пізнавальний інтерес до світового мистецтва, потяг до підвищення рівня значущості культури й мистецтва в загальній освіті.

План

1. Мета та завдання курсу.
2. Мова мистецтва: поняття культури, поняття мистецтва, художній образ.
3. Види мистецтва.
4. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

1. Мета та завдання курсу.

Згідно методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання (наказ Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 р. № 641), важливо, щоб кожен навчальний заклад став для дитини осередком становлення громадянина-патріота України, готового брати на себе відповідальність, самовіддано розбудовувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єдності української політичної нації та встановленню громадянського миру й злагоді в суспільстві.

Головною метою художньо-педагогічної освіти на сучасному етапі є підвищення рівня значущості світової та національної культури й мистецтва в загальній освіті, а також орієнтація студентської молоді на духовні та загальнолюдські цінності в процесі професійної підготовки.

Мета курсу відповідно до виховних і освітніх завдань полягає у:

- сприянні всебічному розвитку особистості засобами мистецтва;
- розширенні мистецького світогляду та ціннісних орієнтацій майбутніх учителів на основі ознайомлення й вивчення кращих зразків сценічного та екранного мистецтва;
- формуванні умінь оперування різними видами аналізу художніх особливостей мистецьких явищ та інтерпретації творів на основі знайомства з різними формами, жанрами, стилями мистецтва;
- збагаченні власного художньо-естетичного досвіду для подальшого використання в професійній діяльності;
- бажанні опанувати весь простір духовних цінностей, розширення сфери естетично-емоційних вражень тощо.

Завдання курсу:

- сприяти гармонійному розвитку студентів; поширенню і поглибленню їх знань з літератури і мистецтва, підвищенню загальної культури, почуття відповідальності за загальну справу;
- розвивати художні смаки, творчі здібності, уяву, фантазію, пам'ять і волю;
- виробляти навички культурного, грамотного мовлення і виразного читання.

2. Мова мистецтва: поняття культури, поняття мистецтва, художній образ.

КУЛЬТУРА (лат. Culture — «обробіток», «обробляти») — сукупність матеріальних, духовних і нематеріальних цінностей, створених людством протягом його історії.

Це поняття може вживатися в таких значеннях:

- Рівень розвитку суспільства у певну епоху.
- Те, що створюється для задоволення духовних потреб людини.
- Освіченість, вихованість.
- Рівень, ступінь досконалості якої-небудь галузі господарської або розумової діяльності.
- Алгоритми людської поведінки і символічних структур, які надають цій поведінці сенсу і значимості.

Художня культура – це частина загальнолюдської культури, яка стосується передусім художніх цінностей. Її можна вважати одним із компонентів духовного життя суспільства.

Центральною ланкою художньої культури є **мистецтво**.

Особливість мистецтва, його відмінність від усіх інших видів людської діяльності полягає в тому, що воно відображає дійсність у формі художніх образів. Мистецтво збагачує людину знаннями про світ, дає можливість співпереживати і відчувати естетичну насолоду.

Студентам пропонується створити асоціативний ряд до слова «мистецтво». (*Студенти називають слова по черзі*).....архітектурні споруди, картини, скульптури, романи, вірші, пісні, танці, кінофільми, килими, ілюстрації в книжках, театральні вистави... - усе це твори мистецтва. Яке розмаїття! Та яке все це відмінне: «Війна і мир» Льва Толстого та «Лісова пісня» Лесі Українки, «Джоконда» Леонардо да Вінчі та «Запорожці» Іллі Рєпіна, Софійський собор у Києві та Блакитна мечеть у Стамбулі, пісні групи «Бітлз» та Софії Ротару... Що їх єднає? Та хоч би те, що всі ці твори справляють велике враження, мають велику притягальну силу. Чому, у який спосіб твори мистецтва примушують хвилюватися, вражають уяву, захоплюють підносять? Отже, перед нами стоїть завдання розібратися в усіх «таємницях» мистецтва.

Чи існує мова мистецтва?

Щоб повноцінно насолоджуватися скарбами художньої культури, треба знати мистецьку мову.

Музиці властива інтонаційно-образна мова, де основним елементом емоційного вираження є проінтонований звук, навколо якого кристалізуються всі інші художні засоби (ритм, темп, мелодія, гармонія, тембр).

У зображувальних мистецтвах переважають різні елементи художньої мови: у графіці - лінія, у живопису - колір.

Кінематограф має складну художню мову, оскільки поєднує засоби різних видів мистецтв - літератури, музики, образотворчого мистецтва, театру - з власними художньо-технічними досягненнями, насамперед мистецтвом монтажу.

То що ж таке мистецтво?

Мистецтво, подібно до мови є засобом спілкування людей; подібно до науки є засобом пізнання дійсності; подібно до педагогіки й моралі є засобом виховання, прищеплення знань і норм поведінки в суспільстві.

Отже, можна сказати, що мистецтво – одна із форм відображення людського життя, в основі якого лежить художньо-образне відображення дійсності. Воно допомагає пізнавати світ, формує духовний склад людей, будить творчі здібності. Кожен витвір мистецтва є унікальним. Кращі пам'ятки мистецтва можна розглядати годинами і пізнавати для себе щось нове.

Особливість мистецтва в тому, що ідея втілюється в такій формі, яка збуджує емоції, активізує уяву людини, викликає особливі переживання, які називаються естетичними. Наприклад: читаючи, ми бачимо те, чого нема перед очима; дивлячись скульптурний твір, ми відчуваємо нестримний рух, хоч перед нами нерухомі застигли форми; слухаючи музику, ми затамовуємо подих або відбиваємо такт ногою.

Всі мистецькі твори створені людиною, отже: людина – творець і носій життєвих сенсів, інакше кажучи – *суб'єкт культури*. Не кожна людина може бути творцем мистецьких творів, але кожна особа переробляє у власній душі цінності світової та вітчизняної культури і таким чином визначає своє особисте ставлення до світу, відчуває причетність до життєвого сенсу людства, культури свого народу.

Одним із найважливіших понять у мистецтві є *художній образ*, який поєднує реальний світ і творчий задум митця.

Художній образ - особливий спосіб відображення життя, характерний лише для мистецтва. У художньому образі автор не просто відтворює побачене або почуте, а й створює за допомогою слів, кольору, звуків або пластичної форми ще одну дійсність. Образ може бути простим, зрозумілим - реалістичним, а може бути й дуже складним, ґрунтуватися на символічному рішенні митця. Можна зробити висновок, що образи виникають у свідомості людини під впливом реальної дійсності, сприйнятої за допомогою органів чуття. Вони є копіями, відбитками дійсності, її відповідниками.

3. Види мистецтва:

- 1) *За формою чуттєвого сприймання мистецтво поділяють на: візуальні та синтетичні.*

Візуальні - це види мистецтва, твори яких можна побачити. Це архітектура, живопис, графіка, скульптура, декоративно-ужиткове мистецтво, художня фотографія.

Синтетичні- це види мистецтва, твори яких сприймаються декількома органами чуттів людини одночасно.

2) *За способом існування види мистецтва поділяють на просторові, часові, просторово-часові (синтетичні).*

• **Просторові мистецтва:** живопис, графіка, скульптура, ужиткове мистецтво не рухаються, не змінюються в часі, вони застигли, статичні, бо їхні образи закріплені в тій чи іншій матеріальній формі, розташовані у просторі.

Живопис – (живо писати, тобто писати життя) — вид образотворчого мистецтва, пов'язаний з передачею зорових образів нанесенням фарб на тверді, гнучкі або тканеві поверхні, а також твори мистецтва, створені таким способом.

Найбільш поширені твори живопису, виконані на плоских або майже плоских поверхнях, таких як натягнуте на раму полотно, папір, поверхні стін і т. д. До живопису відносять і виконані фарбами(акварель, масло, темпера) зображення на декоративному та церемоніальному посуді, поверхня якого може мати складну форму.

Графіка— вид образотворчого мистецтва, для якого характерна перевага ліній і штрихів, використання контрастів білого і чорного, та менше ніж у живопису, використання кольору. Графічний — виконаний у стилі графіки.

Графіка поділяється на такі різновиди:

- станкова
- книжкова
- плакатна
- прикладна
- архітектурна

Скульптура – (лат. sculptura, від лат. sculpo — вирізаю, висікаю, ліпка, пластика) вид образотворчого мистецтва, твори якого мають об'ємну, тривимірну форму і виконуються із твердих чи пластичних матеріалів. Скульптура зображує головним чином людину, рідше тварин, її головні жанри

— портрет, історичні, побутові, символічні, алегоричні зображення, анімалістичний жанр. Художньо-виразні засоби скульптури — побудова об'ємної форми, пластичне моделювання (ліпка), розробка силуету, фактури, у деяких випадках також кольору.

Декоративно - ужиткове мистецтво — один із видів художньої діяльності, твори якого поєднують естетичні та практичні якості. Декоративне - «прикрашувати», ужиткове ж означає, що речі мають практичний вжиток, а не лише є предметом естетичної насолоди. Головне завдання декоративно-ужиткового мистецтва — зробити гарним речове середовище людини, її побут (художньо оздоблений посуд, килими, вишивані рушники та сорочки тощо).

Архітектура— мистецтво створення споруд, які формують просторове середовище для життя і діяльності людини. Архітектура як вид мистецтва є просторовим і статичним. Художній образ тут створюється за допомогою співвідношення масштабів, мас, форм, кольору, декору, зв'язку з навколишнім

пейзажем, тобто за допомогою специфічно виразних засобів. Архітектура - водночас і мистецтво, і інженерія, і будівництво, що вимагає величезного зосередження колективних зусиль і матеріальних коштів, проте архітектурні пам'ятки переживають віка.

- **Часові мистецтва:** музика, література.

Музика — мистецтво організації музичних звуків, передовсім у часовій (ритм), звуковисотній і тембровій шкалі. Музичним може бути практично будь-який звук з певними акустичними характеристиками, які відповідають естетиці тої чи іншої епохи, та може бути відтвореним при виконанні музики. Джерелами такого звуку можуть бути: людський голос, музичні інструменти, електричні генератори тощо.

Бачити виконавця музики не обов'язково. Під час слухання музики збуджується моторне чуття. Недаремно захоплена музикою людина часом починає рухатися в такт із нею або відбивати ритм.

Сучасник М. Глінки розповідає, як великий російський композитор слухав музику: «Кожний звук, кожна нота відбивалися на його обличчі, в його очах, в його руках». І відбивалися так виразно, що «присутні, дивлячись на Глінку, відчували, що твір, який вони вже не раз слухали, постає перед ними в якомусь новому, цілком для них незнайомому вигляді». Музика з такою силою діяла його моторне чуття, що він несвідомо рухами передавав свої найтонші емоції, своє власне розуміння твору.

Література – мистецтво слова до якого належить усна народна творчість (фольклор), поезія, художня проза. У словесних мистецтвах твори діють спочатку на розум, уяву, а вже потім на почуття. Значення слів передусім треба осмислити розумом.

- **Просторово-часові(синтетичні) мистецтва:**

1.Сценічні:

- ***театр*** (пантоміми, драматичний, оперний, балетний, естрадний) — вид сценічного мистецтва, що відображає життя в сценічній дії, яку виконують актори перед глядачами, а також установа, що здійснює сценічні вистави певним колективом артистів і приміщення, будинок, у якому відбуваються вистави. Театр як мистецтво називають також театральним мистецтвом, а науку, що вивчає теорію та практику театального мистецтва вивчає театрознавство.

- **хореографія** — мистецтво постановки танцю як послідовності кроків, рухів, фігур для створення найкращого сценічного ефекту. Мистецтво створення сценічного танцю ґрунтується на маніпуляції абстрактних елементів рухів людського тіла: простору, форми, часу, енергії в рамках емоціонального контексту з метою вираження унікального творчого голосу. Мова рухів хореографії — це мова танцювальної техніки балету, сучасного чи джазового танцю, хіп-хопу, народного танцю, обрядового танцю чи звичних повсякденних рухів. Хореографія намагається досягти в танцювальній композиції, органічності цілісності, ритмічності і неритмічності артикуляції, теми й варіації, повторення та імпрровізації. Термін хореографія вживається також щодо постановки виступів у

певних видах спорту: художній та спортивній гімнастиці, фігурному катанні, синхронному плаванні тощо.

- **цирк** (лат. *circus*) — переважно кругла будівля з ареною (манеж) і трибунами для глядачів. У цирку відбуваються видовища (називані також цирком), супроводжувані музичною ексцентрикою, які демонструють силу і відвагу циркових артистів (силачів, акробатів, повітряних гімнастів, жонглерів, еквілібристів, ілюзіоністів, фокусників, вершників, велофігуристів, боротьби, муштрувальників свійських і приборкувачів диких тварин тощо) з інтермедіями-буфонадами клоунів, пантомімою і меломімою.

- **естрада** — різновид сценічного мистецтва, як окремий жанр так і синтез жанрів: спів, танець, оригінальний виступ, клоунада, циркове мистецтво, фокуси.

2.Екрані:

Кіномистецтво

це вид мистецтва, який за допомогою кінематографічної техніки, оперуючи рухомим зображенням і звуком відтворює реальну дійсність у художніх та художньо-документальних образах.

Телебачення - засіб масової комунікації, на основі якого складається новий вид мистецтва. Телебачення – передавання на відстань зображень рухомих і нерухомих об'єктів за допомогою електронних сигналів, що поширюються по каналу зв'язку.

Література:

1. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С.4-9.

Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.

Лекція 2

Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

Мета: ознайомити студентів з особливостями музичного мистецтва як засобом розвитку особистості дитини, надати ґрунтовні знання з основних категорій музичної педагогіки; розвивати логічне мислення, спостережливість; формувати вміння аналізувати основні принципи музичного виховання; виховувати пізнавальний інтерес та любов музичного мистецтва.

План

1. Виховне значення музики як виду мистецтва.

2. Основні категорії музичної педагогіки.
3. Мета і основні завдання музичного виховання в початковій школі.
4. Принципи і методи музичного виховання.

1. Виховне значення музики як виду мистецтва

Музика є одним із наймогутніших засобів виховання, який надає естетичного забарвлення духовному життю людини. Музичне мистецтво входить в систему педагогічних наук і займає в ній своє, відносно самостійне місце. Вона вивчає закономірності музичного виховання з метою вдосконалення її змісту, принципів і методів. Музика, на думку вчених, один з найважливіших засобів виховання підростаючого покоління як усі інші види мистецтва, відтворює різноманітні явища дійсності, збагачує школярів новими думками, почуттями, емоціями, розширює їх кругозір.

Предметом ММВ є музичне виховання – процес цілеспрямованого пізнання музики, а також розвиток музично-творчих здібностей дітей, збагачення їх культури, смаків, почуттів, формування естетичного ставлення до навколишнього світу через світ музики тощо.

Ця ж думка є суттю педагогічної концепції визначного музиканта-педагога ХХ століття *Д. Кабалевського*, який підкреслював, що головним завданням масового музичного виховання у загальноосвітній школі є не стільки навчання музиці, скільки вплив через музику на духовний світ учнів, передусім на їх моральність.

У процесі навчання ставлення школярів до музичного мистецтва повинне набувати якомога більшої естетичної орієнтації. Дуже важливо, щоб кожний твір, який звучатиме на уроці, став для дітей важливим, залишив слід у їхніх серцях. Безперечно, що слід також озброїти дітей певною сумою знань, умінь і навичок з музичного мистецтва. Але слід пам'ятати, що головною метою музичного виховання у початковій школі є розвиток особистості учня, його ставлення до музичного мистецтва, орієнтація у кращих його зразках, виховання художнього й музичного смаку. Необхідно навчити учнів розуміти музику, бути спроможним насолоджуватися нею, емоційно й інтелектуально реагувати на неї. Важливу роль у цьому процесі відіграє кожен вчитель, зокрема, вчитель музики, який повинен виховувати, навчати, розвивати своїх вихованців. Треба пам'ятати, що розкриття школярам специфіки музичного мистецтва не може бути обмежене окремими тематичними уроками, однак має стати результатом продуманої організації системи музичного виховання. Головним її принципом має бути орієнтація на унікальні можливості впливу музичного мистецтва на людську душу. Основні принципи музичного виховання слід реалізовувати від уроку до уроку. Кожен урок, кожен захід з музики має не тільки інформувати, а й хвилювати, впливати на почуття, емоції, духовний світ учнів.

ММВ тісно пов'язана з іншими науками, зокрема з естетикою, яка представляє її методологічну основу. Цей зв'язок проявляється перш за все, у визначенні мети, завдань і змісту музичного виховання. ММВ тісно

пов'язана з психологією, наприклад, вивчення розвитку музичного сприйняття, музично-творчих здібностей неможливе без знання закономірностей психіки дитини, її розвитку, без розуміння того, що являють музичні здібності та людська діяльність. ММВ як педагогічна наука підпорядковується закономірностям загальної педагогіки, і подібно до будь-якої методики, спирається на дидактичні принципи і методи. Також ММВ тісно пов'язана з цілим рядом

музикознавчих дисциплін: історією музичного мистецтва, елементарною теорією музики і сольфеджіо, хорознавством, вокалом, музичним інструментом, диригуванням тощо.

2. Основні категорії музичної педагогіки.

Основними категоріями музичної педагогіки є музичне виховання, музичне навчання, музична освіта.

Музичне виховання – це цілеспрямоване формування естетичного ціннісного, особистого ставлення до творів мистецтва.

У широкому значенні музичне виховання – це формування духовності людини її моральних, естетичних уявлень, здатності розуміти й оцінювати крізь призму мистецтва життєві явища, у такому розумінні це виховання людини.

У вузькому значенні музичне виховання – це формування музичного сприймання яке здійснюється у різних видах музичної діяльності і спрямований на розвиток музичних здібностей, здатності до емоційного і осмисленого осягнення й переживання змісту музики її виразного виконання у такому розумінні це формування музичної культури людини.

Педагогіка розглядає навчання як спеціально організовану взаємодію, з метою передачі молодому поколінню змісту соціального досвіду.

Музичне навчання – це процес взаємодії вчителя і учня з метою передачі одному і засвоєння іншим досвіду музичної діяльності.

Музичне мистецтво виступає в школі не лише як шкільний предмет а як засіб впливу на дітей.

Музична освіта — процес засвоєння знань, вмінь та навичок, необхідних

для музичної діяльності, а також сукупність знань і пов'язаних з ними вмінь та навичок, отриманих у результаті навчання. Під музичною освітою нерідко розуміють і саму систему організації музичного навчання.

3. Мета і основні завдання музичного виховання в початковій школі.

Метою загальної музичної освіти в основній школі є особистісний розвиток учня і збагачення його емоційно, естетичного, досвіду під час сприймання та інтерпретації творів музичного мистецтва і музично-практичної діяльності а також формування ціннісних орієнтацій потреби в творчій самореалізації та духовно-естетичного самовдосконалення.

Завдання музичного виховання:

1. Виховувати любов, інтерес до музики.
2. Збагачувати музичні враження учнів, ознайомлюючи їх з різними за жанрами, стилями, формами музичними творами.
3. Розвивати емоційну чутливість, музичний слух, відчуття ритму, темпу, тембру, звуковисотності, ладу.
4. Формувати співацьку культуру, навички слухання музики.
5. Виховувати музичний смак і музичну культуру.
6. Розвивати музично-творчі здібності учнів, їх музикальність, креативність.
7. Розвивати творчу активність дітей у всіх доступних видах музичної діяльності.
8. Формувати самостійність, ініціативність, прагнення застосовувати набуті знання, уміння, навички в повсякденному житті.
9. Навчати елементарних знань з музичної літератури, елементарної теорії музики, гри на дитячих музичних інструментах тощо.
10. Формувати співацький голос і виразність рухів під музику, потребу до сприйняття музичного мистецтва.

Завдання ММВ стосуються учнів 1-4 класів, на кожному віковому етапі вони видозмінюються й ускладнюються.

4. Принципи і методи музичного виховання.

Принципи це вихідні положення, на основі яких здійснюється музичне виховання, навчання і розвиток учнів. Частина з них запозичені з педагогіки, частина є специфічними для музичного виховання.

Основні принципи ММВ:

1. Поєднання художнього і технічного. Будь-яке художнє, виразне виконання музичних творів вимагає відповідних знань, умінь і навичок. Наприклад, при співі вчитель формує у дітей вокально-хорові навички, культуру співу; при слуханні музичних творів учитель виховує увагу, зосередженість, творчу уяву, вміння слухати, аналізувати музику. При цьому володіння певними навичками є засобом досягнення мети – художнього виконання музичних творів.

2. Доступність і послідовність навчального матеріалу.

3. Зв'язок теорії і практики.

4. Науковість і доступність музичного матеріалу.

5. Інтерес та активність дітей.

6. Єдність емоційного і свідомого. Даний принцип обумовлений специфікою музичного мистецтва і особливостями його сприйняття. Адже розвиток сприйняття музики потребує усвідомлення емоційних вражень, засобів музичної виразності. Усвідомлення впливу музики допомагає розкриттю її змісту, накопичення учнями певного досвіду музичної діяльності. Завдяки використанню цього принципу в учнів розвивається

здатність оцінювати музичні твори, висловлювати свою думку про музику.

7. Поєднання розвитку ладового, ритмічного чуття і відчуття форми, який лежить в основі різних видів музичної діяльності, допомагає розвинути музикальність, творчість, креативність.

Методи музичного виховання тісно пов'язані з дидактичними методами, що розкривають специфіку окремих етапів навчання. До найбільш ефективних методів ММВ належать:

1. *Метод порівняння* (порівнюючи музичні твори, частини окремих творів, частини одного твору між собою, учні приходять до висновку, що музика будується на основі контрастів, повторів). В якості порівняння можуть виступати музичні явища різного рівня: висота звуків, різні лади, регістри, жанри, форми, темпи і т. д. Порівняння допомагає школярам краще почути і зрозуміти музичні особливості твору.

2. *Словесні методи* (бесіда, пояснення, розповідь, дискусія тощо);

3. *Наочні методи* (наочно-зоровий, або метод зорової наочності).

Наприклад, наочні дидактичні посібники, схеми, таблиці, репродукції. Необхідно використовувати таку наочність, яка зумовлена сутністю музики як

4. *Метод роздумів про музику* (Д. Кабалевський) спрямований на особистісне, творчо-індивідуальне засвоєння учнями духовних цінностей.

5. *Метод запобігання вперед і повернення до вивченого* (Д. Кабалевський) дозволяє встановити зв'язок між темами програми, формуючи в дітей цілісне уявлення про музику.

6. *Метод створення композицій*, спрямований на об'єднання різних форм спілкування учнів з музикою під час виконання одного твору.

7. *Метод музичного узагальнення* спрямований на засвоєння знань учнями про музику, втілених у темах програми, формування художнього мислення, а також на досягнення цілісності уроку.

8. *Метод моделювання художньо-творчого процесу* спрямований на підвищення активного засвоєння музичних творів, особливо при слухання класичних і фольклорних творів, коли учням пропонують різні творчі завдання і вони їх вирішують.

Таким чином, методи МВ являють собою різні способи спільної діяльності вчителя і учнів, де провідна роль належить педагогу. Розвиваючи уявлення, емоційну чутливість, музичне мислення, музичну культуру, вчитель прагне до того, щоб спілкування з музичним мистецтвом викликало в дітей радість, задоволення, а формування навичок і вмінь сприяло виявленню їх активності та самостійності.

Література:

1. Методика викладання музики в початковій школі / О. Я. Ростовський. – Тернопіль: Навчальна книга, 2001.

Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.

Лекція 3.

Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Мета: ознайомити студентів з особливостями уроку музики у початковій школі, його структурою та компонентами; розвивати логічне мислення, спостережливість; виховувати пізнавальний інтерес та любов до музичного мистецтва.

План

1. Урок як основна форма організації музичної освіти учнів.
2. Типи уроків музики.
3. Структура уроку музичного мистецтва у початковій школі.

1. Урок як основна форма організації музичної освіти учнів.

У 80-х роках ХХ століття уроки музики називались уроками співів. Однією з найважливіших змін стало перейменування *уроків співу* в *уроки музики*. За цим, здавалось би, незначним зовнішнім фактом приховано дуже важливий внутрішній зміст. Адже уроки співу, як правило, обмежували своє завдання навчанням школярів хоровому співу та незначним основам музичної грамоти. Знайомство з музикою було зведене майже виключно до репертуару, освоєному в класі на уроках. До того ж такий репертуар був обмежений порівняно невеликими виконавськими можливостями учнів. А от уроки музики, в жодній мірі не заперечуючи важливість хорового співу, ставлять перед собою більш широке завдання - ввести учнів у світ великого музичного мистецтва, навчити їх любити та розуміти музику, все багатство та розмаїття її форм та жанрів. Іншими словами кажучи, метою уроків музики в ЗОШ є виховання музичної культури учнів як необхідної частини їх духовної культури.

На уроках музики учні знайомляться з кращими зразками української народної музики, фольклору, творами композиторів-класиків, масовими піснями. Основою виховання музичної культури учнів є засвоєння саме класичної спадщини.

Особливості шкільного уроку музики визначаються специфікою музичного мистецтва, в якому емоційна сфера відіграє визначальну роль. Тому пізнання художнього світу музики, яке відбувається в процесі навчання, не може зводитися тільки до роботи думки, а має органічно поєднувати свідомість і почуття.

Для уроків музики характерна часта зміна видів діяльності, що допомагає підтримувати інтерес і увагу дітей. Вся діяльність має об'єднуватися спільною темою, якій би підпорядковувалися окремі елементи.

Уроки музики у початкових класах будуються за "мозаїчним" принципом. Як правило, діти на уроці слухають два-три твори, співають

поспівки і пісні, розучують нову пісню, виконують довільні й танцювальні рухи, обирають темброво-ритмічні супроводи, розмірковують про музику, проводять музичну гру тощо. Така різноманітність форм роботи може бути позитивною, якщо вона зумовлена багатством змісту уроку і використанням різних ігрових прийомів.

Урок музики має емоційно впливати на учнів, організовувати їхню художньо-пізнавальну діяльність, спонукати до активної й плідної музичної творчості. По-друге, він має наблизити учнів до пізнання особливостей музичного мистецтва, його наукових основ. Відчуте й пізнане на уроці - це ще одна цеглинка, покладена в фундамент музичної культури школяра. Тому уроку без постановки й досягнення конкретного навчально-виховного завдання не повинно бути.

Урок музики – основна форма організації музичної освіти в школі. Крім уроку музики в школі організовують музичні гуртки, факультативи, охоплюючи всіх учнів початкових класів.

Урок музики може включати усі види музичної діяльності: вокально-хоровий спів, слухання музики, інсценування, імпровізацію, гру на дитячих музичних інструментах, музичну грамоту. Для розучування пісні чи слухання музичних творів потрібно декілька уроків, тому на одному й тому ж уроці відбувається знайомство з новими музичними творами, продовження розучування частково засвоєних раніше, повторення пройдених.

Для уроків музики характерна особлива емоційна атмосфера, що є вкрай необхідним, адже музика – це мова почуттів. Вона хвилює, викликає в учнів гарний настрій і позитивні переживання. Отримані враження посилюються під впливом учителя, котрий передає свої почуття не тільки у виразному виконанні твору, але і в словах, жестах, міміці. Концентруючи увагу учнів на звучанні музики та розвиваючи їх уяву, творчість, він допомагає їм увійти в світ музичних образів, яскраво відчуті їх виразність.

2. Типи уроків музики.

Кожний шкільний предмет має, як уже згадувалося, свою специфіку. Головним завданням одних - озброїти учнів науковими знаннями, інших - допомогти оволодіти певними способами діяльності. Музика - це предмет, основною метою якого є формування досвіду емоційно-ціннісних відносин між людьми. Саме ця особливість предмету зумовлює і особливі типи та форми проведення уроків.

Традиційними є такі типи уроків:

1. Організаційний;
2. Комбінований;
3. Домінантний (переважає один із видів музичної діяльності: спів, слухання, МРР, гра на ДМІ, творчі завдання).
4. Контрольно-перевіряючий;
5. Комплексний;
6. Урок-інтерв'ю;
7. Урок-захист;

8. Телеурок з використанням учбових програм;
9. Тематичний;
10. Підсумковий, заключний.

У 70-х роках ХХ століття Д. Кабалевський створив принципово нову систему музичних занять. В її основі лежить тематична єдність. Відповідно до тематичної побудови в його програмі виділені і певні типи уроків музики:

- урок введення в тему;
- урок поглиблення теми;
- урок узагальнення;
- заключний урок-концерт.

Методистами України, провідними вчителями музики були запропоновані і розроблені нові різноманітні, цікаві, корисні та демократичні типи уроків, до яких належать:

- урок вікторина;
- урок-оркестр;
- урок-конкурс;
- урок-подорож;
- урок-“круглий стіл”;
- урок-самопізнання;
- урок-картинна галерея;
- урок-конференція.

Урок-вікторина, урок-концерт проводяться в кінці півріччя з метою підсумувати знання учнів.

Урок-подорож вибудовується на відображенні в музиці картин природи (“Подорож по морях та океанах”, “Подорож по Україні” і ін.).

Урок-“круглий стіл” - це насамперед слухання музики і бесіда про неї.

Урок-вікторина має на меті перевірку знань учнів і може проводитися після завершення вивчення якогось навчального матеріалу чи теми.

Урок-конкурс - це творче змагання учнів на краще виконання пісні чи музичного твору.

Урок-оркестр розвиває в учнів почуття колективної творчості. Граючи на простеньких дитячих музичних інструментах - таких як сопілочка, тамбурин, дзвіночки, діти вчать музикувати у колективі. Проявивши трішки фантазії, на музичні інструменти можна перетворити і зовсім „немузичні”, на перший погляд, речі - гребінець, дзвоник, пляшечку з-під Коли, наповнену горохом тощо.

Безперечно, що цей список можна продовжувати, доповнювати, розширювати. Кожен може внести щось своє, оригінальне, нове у проведення уроку музики. Важливо при цьому не ставити собі за мету втілення нової форми лише заради форми. Адже ці оригінальні нетрадиційні форми проведення уроків повинні мати на меті покращення засвоєння учнями навчального матеріалу.

Кожен урок музики має свою специфіку. При цьому головна мета одних - допомогти оволодіти певними засобами діяльності, інших - розвинути

творчу уяву та здібності учнів. Деякі з уроків підводять до глибоких роздумів про музику, а інші просто настроюють на веселий лад. Та вчитель завжди повинен усвідомлювати головне завдання уроку: чи то повторення музичного матеріалу, його закріплення, чи то набуття умінь і навичок, засвоєння нових понять, закономірностей або ж прагнення до реалізації декількох дидактичних завдань, що має місце в комбінованому уроці.

Важливо відмітити, що проведені нетрадиційно уроки стимулюють музики творчість як вчителя, так і його вихованців, створюють сприятливі умови для співробітництва учнів між собою і з учителем.

3. Структура уроку музичного мистецтва у початковій школі.

Перед вчителем музики постає непросте завдання: об'єднати всі елементи, з яких складається урок, підчинити їх основній темі уроку, учбової чверті, року, всього шкільного курсу, не загубивши при цьому специфічної логіки розвитку, що присутня кожному з цих елементів окремо.

Є наступні дидактичні **вимоги до проведення уроку**:

1. Чіткість навчальної мети;
2. Єдність навчальних та виховних завдань;
3. Правильний добір учбового матеріалу до кожного розділу уроку;
4. Підбір доцільних методів, прийомів і засобів при проведенні уроку;
5. Організаційна чіткість уроку;
6. Поєднання колективної, групової та індивідуальної форм робіт. Організація загальної цілеспрямованості класу, виховання відповідальності кожного учня за виконання поставлених перед ним завдань;
7. Змістовність, емоційність, різноманітність та гнучкість прийомів і методів роботи, вимогливість, продумана структура уроку запорука успішної роботи та дисципліни учнів на уроці.
8. Обладнання уроку музики;
9. Облік успішності, поєднання різних форм обліку;
10. Продумані різноманітні форми домашніх завдань та їх оцінок вчителем;
11. Підготовка вчителя до уроку.

Творча взаємодія у процесі шкільного уроку музики починається в той момент, коли щось єдине стає об'єктом спільних інтересів, бажань та прагнень. Цим єдиним можуть бути нові музичні враження, таємниця композиторського задуму, краса художнього образу; виконавська діяльність, емоційність слухацьких інтерпретацій, обґрунтованість аналітичних висновків.

Кожен урок має свою певну чітку структуру, котрої вчитель повинен суворо дотримуватись при підготовці до уроку. Насамперед слід чітко та ясно сформулювати тему та мету уроку, далі потрібно визначити тип уроку, встановити міжпредметні зв'язки (наприклад, взаємозв'язок музики з літературою чи образотворчим мистецтвом). Слід також при підготовці до уроку визначитися з необхідним обладнанням (магнітофон, програвач тощо) та літературою.

При підготовці до уроку вчитель повинен скласти конспект уроку, що допоможе краще підготуватися та врахувати всі аспекти та нюанси розкриття тієї чи іншої теми.

Приблизний хід уроку музики у школі є таким:

I. Організація класу:

- а) музичне вітання;
- б) перевірка присутніх;
- в) оголошення теми уроку.

II. Розспівування:

- а) вправа на вироблення звуку;
- б) робота над двоголосним співом.

III. Подача нового матеріалу:

- а) розучування пісні;
- б) вивчення інтервалу (музична гра, вікторина тощо); в) слухання музики;
- г) гра на дитячих музичних інструментах; д) творчі завдання.

IV. Закріплення теми, матеріалу. Окремо закріплюється вправа, інтервал, пісня. Фрагмент слухання.

V. Оцінювання праці учнів.

VI. Домашнє завдання. (скласти, намалювати, створити, доспівати, придумати тощо).

VI. Підсумок.

Якщо уроки, які створює вчитель, дійсно є результатом його творчості, його художньо-педагогічної позиції, якщо його дійсно цікавить творче спілкування з дітьми, в якому він виявляє себе як педагог та художник, то діти завжди будуть готові до співтворчості.

Також важливим компонентом художньо-педагогічного спілкування на уроці музики є педагогічна імпровізація - здатність вчителя на основі попередньої розробки у процесі уроку, спираючись на художньо-педагогічну інтуїцію, передбачати педагогічні явища, будувати свою діяльність відповідно до педагогічної ситуації. Адже реальна ситуація на уроці може внести свої корективи у детально розроблений план проведення уроку. Частина учнів може захворіти, декого можуть забрати на медогляд чи на спортивні змагання. І вчитель повинен бути внутрішньо готовим до того, щоб оперативно відреагувати на зміни та внести корективи у план проведення уроку.

Підсумовуючи вищесказане, можна виокремити такі **важливі моменти**:

1. Урок музики як основна форма навчально-виховного процесу включає в себе різноманітні види музичної діяльності учнів. Для уроків музики характерною рисою є особлива емоціональна атмосфера. Адже музика - це мова почуттів.

2. На уроках музики в учнів розвивається музичний слух, музична пам'ять, чуття ритму, уява, фантазія, учні набувають цілий комплекс вокально-хорових навичок, вмінь і знань. А вчитель музики, проводячи навчально-виховну роботу, формує погляди, переконання, запити, смаки, ідеали дітей. Тому він повинен бути високоосвіченою людиною, добре знати свій предмет, володіти знаннями методики музичного виховання, постійно вдосконалювати свій теоретичний рівень, завжди бути у творчих пошуках, бути добрим політологом, прекрасним музикантом: вільно володіти інструментом, голосом, мати тонкий музичний слух, вільно читати з листа, імпровізувати, любити свій предмет, а головне - любити дітей.

3. Для ефективного освоєння музичного матеріалу і для зняття втоми у дітей 1-4 класів на уроках музики обов'язковим є рух під музику: маршування, танцювальні елементи, музичні ігри. В процесі вивчення музично-ритмічних рухів рекомендується освоювати з дітьми характерні рухи українських народних танців: присідання, колупалочка, бігунець, голубці, тиночки, ритмічний рух по колу під час ведення хороводів, ігрових дійств.

4. Необхідно відмітити, що всі види музичної діяльності на уроці повинні тісно переплітатись з вивченням дітьми музичної грамоти, розвитку музичних здібностей. Слідкувати за набуттям вміння учнів розрізняти високі і низькі, довгі і короткі звуки, рух мелодії вгору та вниз, тихе і голосне звучання музики,

графічного запису пульсу та ритмічного малюнку мелодії; вивчення тривалостей нот, пауз, графічного запису їх на нотному стані, знаки альтерації, метр, ритм, лад, динаміка, темп.

5. Провідне місце на уроці в умовах різновікового класу займає вокально-хорова робота. Хоровий спів розглядається одночасно і як засіб емоційно-естетичного виховання учнів, і як засіб їх всестороннього музичного розвитку. Процес співу по своїй природі комплексний. В ньому бере участь весь організм дитини, зокрема його звукоутворюючий артикуляційний і дихально-м'язовий апарат. Важливо з перших кроків навчання співу розвивати вокальний слух учнів, що передбачає здатність розрізняти якість голосу, контролювання і оцінювання як власного співу, так і своїх товаришів.

6. Слухання музики - один з основних видів музичної діяльності учнів. Ознайомлення з кращими зразками вітчизняної та зарубіжної музичної культури сприяє розвитку загальної культури учнів, вихованню в них художнього смаку, вміння оцінювати ставитись до творів мистецтва. Навчити дітей слухати музику - одне з найскладніших педагогічних завдань. Вчитель повинен не тільки навчити дітей правильному сприйманню музичних творів, але й вмінню аналізувати прослухане.

7. Для кращого та глибшого сприймання музичного твору корисне використання ілюстративного матеріалу. Підбирати ілюстрації, вчитель повинен з урахуванням їх наближеності до змісту музичного твору. Це

можуть бути малюнки, світлини, репродукції тощо.

Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.

Лекція 4.

Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Мета: сформулювати поняття «хореографія», оволодіти знаннями з напрямів хореографічного мистецтва; розвивати пізнавальні можливості щодо оволодіння новими знаннями з основ хореографічного мистецтва; створити атмосферу емоційного підйому.

План

1. Хореографія як вид мистецтва.
2. Завдання хореографічного мистецтва.
3. Види танців.

Література:

1. Хореографія як вид мистецтва

Хореоурафіа від давньогрецької (χόρεία – нога, γράφος – пишу) – *писати ногами*. Постановка чи запис танцю. Термін „хореографія” 1701 р. ввів Рауль Фельйо, який означав *мистецтво запису чи нотація танцю*. Після 1910 р., термін почав означати *танцювальне та балетне мистецтво* в цілому – танцювальні форми, техніки, школи-системи, клубний і сценічний танець, балет (академічний і сучасний).

Хореографія – це *вид мистецтва*, який активно взаємодіє з іншими видами: *література* (епос, вірш, роман, проза); *образотворче мистецтво* (архітектура, скульптура, живопис); *декоративно-прикладне мистецтво* (художній текстиль, художній костюм і вишивка, художня обробка дерева і металу), *дизайн* (графічний і веб-дизайн, дизайн інтер'єру, одягу); *театр* (драма – трагедія, комедія, трагікомедія, фарс; театр тіней); *музика* (вокальна – хорал, меса, ораторія, кантата, опера, оперета; інструментальна – сюїта, фуга, соната, симфонія, балетна музика, мініатюра); *кіно* (кіномистецтво, телебачення); *естрада та цирк* (концерт, ревію, вар'єте, мюзикл, шоу, розважальні видовища, оригінальний жанр, трансформер, естрадний вокал, естрадний танець, конференс, ляльки на естраді, пантоміма, ілюзія та маніпуляція, антипод, еквілібристика, акробатика, жонглювання, клоунада, каучук).

Хореографія має два визначення – широке й вузьке. У *широкому значенні* – хореографія в балеті як *синтез танцювальних технік* (класичний, народний, дуєтний, сучасний танець, танцювальна пантоміма). У *вузькому значенні* – це *танцювальні системи-школи* (естетичні канони,

позиції рук, ніг, положення корпусу, голови, танцювальний екзерсис, що складається з певних вправ, базові рухи, біг, стрибки, оберти). Серед танцювальних систем вирізняють: *класичний танець* (екзерсис біля станка, екзерсис на середині, стрибки й оберти), *історико-побутовий танець* (танці XV–XIX ст.), *народно-сценічний танець* (російський, український, білоруський, молдавський, польський, угорський, італійський, східний, грузинський, грецький), *сучасний танець* (модерн джаз танець, контемпорарі данс, імпровізація, теп данс, хіп-хоп танець).

Хореографія – мистецтво синкретичне і тому музика є невід’ємною і одною з найяскравіших та найбільш виразніших складових цього виду мистецтв. Музика – це вираження певного образу через звуки. Хореографічна лексика тісно поєднується з музикою. При виконанні руху важливе значення має його зв’язок з метро ритмічною будовою музичного супроводу, його темпом, динамікою тощо.

Ритм – це закономірне чергування пауз, елементів, що сприймаються чутливо. Ритм – це чергування рухів людського тіла (від грецького *rutmys* – текти). Ритм відіграє важливу роль у хореографічному мистецтві. Так, певна ритмоформула вже сама по собі характеризує різновиди як в українських народних танцях (гопак, кадрили, полька, коломийка тощо), так і інші танці в різних напрямках хореографії – спортивно-бальному, модерн та інші.

Темп – це швидкість руху (повільно, швидко, дуже швидко).

Мистецтво хореографії базується на музично-організованих, умовних, образно-виразних рухах людського тіла. Початки образної виразності притаманні людській пластичності і в реальному житті: в тому як вона рухається, жестикулює, пластично реагує на дії інших; в цьому виражається особливості її характеру, відчуттів. Такі «розмовні», характерно-виразні елементи, народжені в реальному житті прийнято називати *пластичними інтонаціями або пластичними мотивами*.

Пластичний мотив – найменша структурно-тематична одиниця танцю, складається, як правило, з декількох жестів, поз, рухів, може включати також елементи малюнку танцю. Пластична ідея почерпнута у спостереженнях за дійсністю і носить зображальний характер або може виникати як результат узагальнення та типізації ряду явищ, що належить внутрішньому духовному світу людини, в них (пластичних інтонаціях або мотивах) коріняться витoki образної природи хореографії.

2. Завдання хореографічного мистецтва

Основними завданнями занять хореографією є формування складових компетентностей особистості:

- *практичної*, що закладає основи хореографії; сприяє розвитку фізичних якостей; розвитку ритмічності, формуванню танцювальних умінь і навичок;

- *пізнавальної*, що забезпечує ознайомлення з поняттями та знаннями, що стосуються різних видів хореографічного мистецтва, сприяє розширенню світогляду дітей, залучає їх до синтезованого світу мистецтва,

допомагає засвоїти хореографічну термінологію, ознайомитися зі світовою та національною хореографічною культурою;

– *творчої*, що забезпечує формування творчих здібностей вихованців у процесі оволодіння хореографічним мистецтвом, розвиток естетичних почуттів, смаків, емоційно-чуттєвої сфери, допомагає розвитку творчої особистості та індивідуальних здібностей на основі музичної імпровізації та творчих завдань, здатності до творчого самовираження за допомогою здобутих танцювальних навичок і вмінь;

– *соціальної*, що сприяє самореалізації в соціумі засобами мистецтва, вихованню емоційно-вольових засад особистості, позитивних якостей характеру; сприяє професійному самовизначенню та вибору майбутньої професії.

– *здоров'язберігаючої*, що забезпечує зміцнення здоров'я, гарну, струнку поставу, профілактику плоскостопості та клишоногості, зміцнення кістково-м'язового апарату, нервової системи, емоційної сфери, виховання вольових якостей та комплексу навичок, необхідних для нормальної життєдіяльності людини: координація рухів, вільне орієнтування у просторі, вправність, спритність, швидкість реакції, гострота уваги, загальна рухливість, підвищення функціональних можливостей організму та ін.

3. Види танців

Існують такі види танців:

- народний;
- класичний;
- сучасний;
- бальний.

Народний танець – один з найдавніших видів хореографічного мистецтва, який формувався та розвивався під впливом географічних, історичних та соціальних умов життя певного народу. Він конкретно виражає стиль та манеру виконання кожного народу та невідривно зв'язаний з іншими видами мистецтва, головним чином з музикою.

Класичний танець – стійка система виражальних засобів хореографічного мистецтва на основі поетично-узагальненого трактування сценічного образу. Класичний танець – це головна „пластична мова" і головний визначальний засіб балету. Розвиваючись протягом довгого часу, він набув чітких, канонічних форм, став стрункою системою, що склалася на основі елементів народних танців різних епох.

Сучасний танець – «танець вільного тіла». Виник у кін. XIX – поч. XX ст..

Має багато напрямків: джаз, модерн, контемпорарі та ін..

Бальний танець – один із побутових форм хореографії, який служить для масової розваги і виконується парою або великою кількістю учасників на

танцювальних вечорах (балах). Термін «бальний танець» появився унаслідок зацікавленості до танцю у побуті в епоху Відродження.

Література:

1. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С.4-9.
- 2.. Михеева Л. Музыкальный словарь в рассказах. – М., 1988.
3. Паві, Патріс. Словник театру. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 640с.
4. Полякова Ю.Ю. У світі прекрасного Ілюстрована енциклопедія для дітей. – Х.: Веста: Видавництво „Ранок”, - 2006 – 128 с. (Я пізнаю світ)

Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Лекція 5

Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Активні соціальні процеси, які відбуваються в Україні, реорганізація національної системи освіти на зразок європейської моделі передбачають модернізацію вітчизняного освітнього простору, переосмислення його теоретико-методологічних засад. Використовування компетентнісного підходу у вищій педагогічній школі є одним з важливих концептуальних положень оновлення змісту освіти. Як зазначає І.Зязюн, «головною метою вищої освіти має бути становлення цілісної і цілеспрямованої особистості, готової до вільного гуманістичного орієнтованого вибору і індивідуального інтелектуального зусилля, що володіє багатофункціональними компетентностями» [5, с.13].

У педагогічній літературі правомірно визнається пріоритет компетентності як однієї з головних характеристик особистості вчителя хореографії поряд із гуманізмом, демократизмом, духовною культурою, комунікативністю, організаторським талантом. Процес підготовки вчителя хореографії в умовах вищого педагогічного навчального закладу необхідно спрямовувати на формування особистості фахівця нового покоління, який має поєднувати в собі високий професіоналізм фахівця- хореографа, педагога-вихователя та менеджера; добре орієнтуватися у психології вихованців; володіти мистецтвом керівництва хореографічним колективом, що й обумовлює необхідність формування його багатофункціональної професійної компетентності. Водночас в сучасній системі підготовки майбутніх педагогів-хореографів у вищих навчальних закладах, існують значні протиріччя між зазначеними вимогами та наявним рівнем спрямованості, науково- методичного забезпечення та результативності процесу формування професійної

компетентності майбутнього вчителя хореографії.

Розвитку професійно-педагогічної компетентності присвячені праці таких українських науковців як Н.М. Бібік, Л.С. Ващенко, О.І. Локшина, О.В. Овчарук, Л.І. Парашенко, О.І. Пометун, С.А. Раков, О.Я. Савченко та інших, а також російських В.А. Адольфа, Є.В. Бондаревської, І.А. Зимньої, І.Ф. Ісаєва, Н.В. Кузьміної, А.К. Маркової, А.П. Тряпициної та інших. Для нашого дослідження значимі результати наукових пошуків щодо формування фахових компетентностей вчителів мистецьких дисциплін (О. Орлов, О. Олексюк, Г. Падалка, М. Масол та ін.); особливостей професійної підготовки хореографа в системі вищої гуманітарної освіти (С. Забрєдовський, С. Легка, О. Таранцева та ін.); специфіки хореографічної діяльності (К. Василенко, В. Верховинець, А. Гуменюк, Т. Пуртова, О. Отич та ін.); теорії та методики хореографічної роботи з дітьми (Г. Березова, Л. Бондаренко, А. Тараканова, Т. Ткаченко, Л. Цветкова, О. Мартиненко та ін.). Разом із тим, проблема формування професійної компетентності майбутніх учителів хореографії розглядалася здебільшого опосередковано.

Зарубіжні та вітчизняні науковці відзначають, що набуття людиною знань, умінь і навичок, спрямованих на удосконалення їхньої компетентності, сприяє інтелектуальному й культурному розвитку особистості, формуванню в неї здатності швидко реагувати на запити часу [9]. Ось чому важливим є усвідомлення самого поняття «компетентності», а також розуміння, які саме компетенції і як необхідно формувати у майбутнього вчителя хореографії.

Сучасна науково-педагогічна література містить достатню кількість інформації, яка спрямована на пояснення суті компетентісно орієнтованого навчання. Найбільш часто вживаними термінами є «компетенція», «компетентність», «компетентний». Розглянемо як трактують ці поняття науковці. Їх диференціюють відомі російські вчені А. Хуторський та В.Краєвський. Виходячи з того, що в перекладі з латинської мови слово «competentia» означає коло питань, з якими людина добре обізнана, має певний досвід, - компетентність у певній галузі трактується як «володіння відповідними знаннями й здібностями, які дозволяють ґрунтовно судити про цю галузь і ефективно діяти в ній» [6, с.9], тобто компетентність є результатом набуття компетенції. Поглиблює розуміння зазначених понять російських учених про так званих «дві освіти»: перша - та, що представлена в навчальних програмах та підручниках і підлягає обов'язковому засвоєнню й контролю; друга - свого роду «прихована освіта», тобто певні досягнення, результати, які «сприяють формуванню компетентності, особистісного досвіду й інших показників освіченості» [1, с.10] (вони не обмежуються певним набором знань та умінь). У зв'язку з цим пропонується новий підхід до модернізації освіти - на компетентісній основі.

Сутність його полягає у конструюванні такого змісту, який «не зводиться до знаннєво-орієнтувального компонента, а передбачає цілісний досвід розв'язання життєвих проблем, виконання ключових (тобто тих, які стосуються багатьох соціальних сфер) функцій, соціальних ролей, компетенцій» [1, с.10]. Таким чином, якщо компетенція трактується як задана норма, вимога до

підготовки фахівця, то компетентність розглядається нами як сформована якість, результат діяльності, «надбання» студента. На думку багатьох науковців, зокрема - І.Зимньої [4], І.Зязюна [5], В.Краєвського [6], О.Овчарук [9], А.Хуторського [10] та ін. становлення у останній чверті ХХ століття суспільства «глобальної компетентності» зумовило перехід від парадигми «освіта на все життя» до парадигми «освіта впродовж життя», нові вимоги до якості підготовки педагогічних кадрів, зміну пріоритетів вищої освіти від першочергового формування у майбутніх фахівців фундаментальних наукових знань до розвитку у них умінь і навичок самоосвіти та готовності до самостійного відшукування та засвоєння необхідної інформації.

Врахування ідей згаданих науковців дозволяє вважати, що компетентнісний підхід є основою для оновлення змісту професійної підготовки майбутнього вчителя хореографії, зумовлює розгляд професійної компетентності як складного утворення, ключової характеристики особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця, що забезпечує його функціональну готовність до здійснення хореографічно-педагогічної діяльності в навчально-виховних закладах. Специфіка інтерпретації категорії «професійна компетентність», на думку дослідників, визначається як змістом поняття «компетентність» так і специфікою педагогічної діяльності, як певного виду професійної діяльності вчителя хореографії. Зокрема Є.Бондаревська пов'язує феномен педагогічної компетентності з поняттям «педагогічна культура», розглядає його як базовий компонент, який сприяє формуванню фахівця високої культури, а не «ремісника в освіті» [2].

Аналізуючи різні аспекти професійної компетентності А.Маркова [7] визначає її характеристики: - компетентність не ототожнюється з освіченістю людини; - компетентність - це поєднання психічних якостей, які дають змогу діяти самостійно та відповідально; - основою для висновків про компетентність людини є оцінка кінцевого результату діяльності; - компетентність є характеристикою окремої людини і проявляється у результатах її діяльності. Т.Браже інтерпретує професійну компетентність як систему, що включає аспекти філософського, психологічного, соціологічного, культурологічного і особистісного порядку.

Дослідниця вважає, що професійна компетентність людей, що працюють в системі «людина - людина» (викладачі, вчителі), визначається не тільки базовими (науковими) знаннями і вміннями, але і ціннісними орієнтаціями фахівця, мотивами його діяльності, розумінням себе і свого місця у світі, стилем взаємин з людьми, з якими він працює, його загальною культурою, здатністю до розвитку свого творчого потенціалу. У професії педагога до цього списку додається володіння методикою викладання предмету; здатність розуміти і впливати на духовний світ своїх вихованців; пошана до них; професійно значущі особисті якості. Відсутність хоч би одного з компонентів, на думку Т.Браже, руйнує всю систему і зменшує ефективність діяльності педагога.

Отже, виділяються такі показники досліджуваного поняття, як володіння професійними знаннями і вміннями, ціннісні орієнтації в соціумі, культура, що

виявляється в мові, стилі спілкування, відношенні викладача до себе, своєї практичної діяльності [3].

У цьому контексті, на нашу думку, цілком обґрунтованим є висновок, що професійна компетентність майбутнього вчителя хореографії змістовно має містити не тільки знання, уміння, когнітивні компетенції, але й передбачає інтеріоризацію ним ціннісного ставлення до хореографічно-педагогічної діяльності в освітньо-виховних закладах, формування позитивної мотивації, зразків творчої та комунікативної діяльності у професійному та соціокультурному середовищах. І. Зязюн [5] розглядає поняття професійної компетентності вчителя у структурі педагогічної майстерності та визначає такі її складові: професійні знання; педагогічна спрямованість особистості вчителя на систему цінностей, набутих у процесі життєдіяльності людини; здібності до педагогічної діяльності (комунікативні, перцептивні, динамічні, емоційні, креативні, оптимістичне прогнозування); педагогічна техніка, необхідна для виконання професійних функцій, а саме: уміння володіти собою, керувати своїм емоційним станом, уміння співпрацювати, володіння технікою мовлення тощо.

Узагальнюючи вищеназвані підходи ми вважаємо за можливе обґрунтувати власне визначення професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії, розглядаючи її як інтегроване утворення у цілісній професійній структурі особистості студента, що є одним із проявів його професійного розвитку та професійно-педагогічної культури, показником сформованості професійно необхідних якостей і характеристик на засадах системи психолого-педагогічних та фахових знань, умінь та навичок, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ хореографічного мистецтва відповідно до суспільних вимог та цінностей, що зумовлюють необхідний рівень готовності до здійснення хореографічно-педагогічної діяльності, забезпечують високий рівень самоорганізації та професійної самореалізації. У науці відомі спроби структурувати професійну компетентність майбутніх фахівців, хоча однастайності у поглядах не спостерігається.

Наприклад, для одних дослідників компетентність - це єдність когнітивного, предметно-практичного й особистісного досвіду [1]; інші у її структурі виділяють мотиваційний, змістовий та процесуальний компоненти [9, С. 34-46]; зарубіжні дослідники переважно визначають три основних елементи в компетентнісній освіті - знання, уміння і навички, цінності (ставлення) [9, с.17]; експерти програми «DeSeCo» вважають, що структура компетентності охоплює пізнавальні ставлення і практичні навички, цінності, емоції, поведінкові компоненти, знання і вміння [9, с.10]. М. Михаськова [8], аналізуючи у своєму дисертаційному дослідженні різні підходи до розкриття поняття «компетентність», дійшла висновку, що всі характеристики компетентності майбутнього вчителя музики можна віднести до трьох компонентів: когнітивного; практично-творчого; ціннісно-орієнтаційного.

Спираючись на запропоновану структуру компетентності майбутнього вчителя музики, окреслимо основні складові професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії. Важливе місце займають знання, які є основою когнітивного компоненту професійної компетентності майбутнього

вчителя хореографії. І ми ці знання умовно розділяємо на два типи: психолого-педагогічні та фахові.

Психолого-педагогічні відображають: знання теорії та методики виховного процесу, його мети, завдань, принципів, закономірностей, змісту, способів, форм методів; знання методики організації роботи з дитячим хореографічним колективом; знання психології танцювальних та музичних здібностей людини; знання особливостей вікового фізіологічного розвитку дітей; знання теорії та методики викладання хореографічних дисциплін та знання того, як зробити сам процес виховання та хореографічну діяльність провідними способами розвитку особистості; знання соціально-психологічних особливостей у сфері педагогічного спілкування тощо.

Фахові відображають: знання найбільш загальних тенденцій розвитку світового та національного хореографічного, драматичного, образотворчого мистецтва; знання особливостей сучасної пластично-рухової мови; знання методології хореографічної діяльності й закономірностей композиційної будови танцю; знання біографічних відомостей життя та творчості видатних хореографів, балетмейстерів і виконавців; знання історії створення значущих для розвитку мистецтва хореографічних постановок; елементарні знання теорії музики тощо.

До складу практично-творчого компоненту професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії включено педагогічні та хореографічно виконавські уміння і навички, до яких можуть бути віднесені сформованість і відпрацьованість різних видів танцювальної техніки, артистизм, володіння процесом виконання, вміння перевтілюватись та передавати художні образи, навички хореографічної імпровізації. Отже, окреслимо виконавсько-педагогічні вміння, необхідні вчителю хореографії: творчо проводити заняття хореографії у відповідності з метою, принципами і завданнями організації навчально-виховної роботи; загальнопедагогічні вміння (комунікативні, проектувальні, конструктивні, акторські й режисерські, логіко-професійні, методичні, дидактичні, організаційні); здійснювати художньо-педагогічне спілкування з дітьми; самостійно добирати танцювальний та музичний матеріал до занять; сприймати, інтерпретувати та виразно виконувати танцювальні рухи; аналізувати структуру та принципи побудови хореографічних постановок; визначати на слух стилі, жанри та форми музичного матеріалу; аналізувати, узагальнювати й використовувати в своїй роботі передовий педагогічний досвід у сфері художньо-естетичного виховання школярів; критично оцінювати результати власної педагогічної діяльності; творчо підходити і впроваджувати нові методики, програми та ідеї. У контексті впровадження «компетентнісного підходу» та методологічної переорієнтації змісту мистецьких дисциплін постає питання щодо розвитку ціннісних орієнтацій майбутніх учителів.

У педагогічній літературі ціннісні орієнтації розглядаються як відносно стійка система фіксованих установок особистості, зумовлена певними цінностями, яка виявляється в здатності суб'єкта до цілісного усвідомлення й адекватного переживання явищ дійсності й мистецтва, готовності до вибіркової оцінної діяльності в будь-якій сфері. Певна кількість дослідників вважає, що

саме навчальний процес закладає ціннісно-мотиваційні основи професійно-педагогічної діяльності вчителя та розглядає мотивацію як психологічну реальність (ціннісні орієнтації, потреби, мотиви), реалізовану в навчанні.

Тому ціннісно-орієнтаційний компонент визначається не тільки з позицій об'єктивно-ідеальних норм, необхідних учителю, але й з позицій реального навчального процесу. На нашу думку, основу ціннісно-орієнтаційного компонента професійної компетентності майбутнього вчителя хореографії становлять інтеріоризовані педагогічні цінності (загальнолюдські гуманістичні цінності; цінності, що пов'язані із самоствердженням, самовдосконаленням та самореалізацією у суспільстві й професійній субкультурі тощо), що має свідчити про сприйняття особистістю означених цінностей та сформованість на їхній основі ієрархії потреб та ціннісних орієнтацій, що зумовлюють активність та спрямованість особистісно-професійного розвитку майбутнього фахівця.

Також важливу роль відіграє особистісне ставлення майбутніх учителів-хореографів до танцю і процесу його пізнання, постає питання необхідності виявлення кожним індивідом особистісного сенсу хореографічного твору.

Висновки. Професійна компетентність вчителя хореографії розглядається нами як інтегроване утворення у цілісній професійній структурі особистості студента, що є одним із проявів його професійного розвитку та професійно-педагогічної культури, показником сформованості професійно необхідних якостей і характеристик на засадах системи психолого-педагогічних та фахових знань, умінь та навичок, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ хореографічного мистецтва відповідно до суспільних вимог та цінностей, що зумовлюють необхідний рівень готовності до здійснення хореографічно-педагогічної діяльності, забезпечують високий рівень самоорганізації та професійної самореалізації. Структура професійної компетентності майбутнього вчителя-хореографа складається з трьох компонентів: когнітивного, практично-творчого, ціннісно-орієнтаційного.

Перспективи подальших пошуків у напрямку дослідження. Пріоритетним напрямком подальших досліджень вважаємо розгляд питання формування професійної компетентності майбутніх вчителів хореографії у процесі професійної підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах.

Література:

1. Болотов В.А., Сериков В.В. Компетентностная модель: от идеи к образовательной программе // Педагогика. - 2003. - № 10. - С. 8-14.
2. Бондаревская Е.В. Теория и практика личностно-ориентированного образования. - Ростов-на-Дону, 2000. - 352 с.
3. Браже Т.Г. Из опыта развития общей культуры учителя. // Педагогика. - 1993. — № 2. - С. 70.
4. Зимняя И. Ключевые компетентности. - Высшее образование. - 2003. - №5.
5. Зязюн І.А. Філософія поступу і прогнозу освітньої системи // Педагогічна майстерність: проблеми, пошуки, перспективи: Монографія. - К.; Глухів: РВВ ГДПУ, 2005. - С.10-18
6. Краевский В.В., Хуторской А.В. Предметное и общепредметное в

образовательных стандартах // Педагогика. - 2003. - № 2. - С. 3-10.

7. Маркова А.К. Психология профессионализма. - М., 1996. - 308 с.

8. Михаськова М. А. Формування фахової компетентності майбутнього вчителя музики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / М. А. Михаськова. - К., 2007. - 234 с.

9. Овчарук О.В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. - К.: „К.І.С.”, 2004. - 112с.

10. Хуторской А.В. Ключевые компетенции и образовательные стандарты: Доклад на отделении философии образования и теории педагогики РАО 23 апреля 2002. - Центр «Эйдос» WWW/eidos.ru/news/compet/htm

Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.

Лекція 6

Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.

План

1. Танець як особлива форма пізнання світу. Танцювальна освіта.
2. Особливості хореографічної роботи в школі.

1. Танець як особлива форма пізнання світу. Танцювальна освіта.

Питання про співвідношення і взаємозв'язок танцю і естетичного виховання дітей молодшого шкільного віку, танцю і художньої творчості має давню історію, представляє предмет постійних дискусій.

Хореографія в даний час представляє складне і дуже неоднорідне явище і по розмаїтості своїх форм, і по характеру задоволення художніх потреб, і по способах художньої діяльності. Вона визначається і розширенням знань в області мистецтва, і розширенням участі в художній діяльності, і зростанням потреб у художній вартості предметного оточення в сфері праці, побуту тощо.

Розширення границь хореографічного впливу на формування естетичних смаків дітей молодшого шкільного віку приводить до того, що сюди включаються області, що раніше до нього ніколи не відносилися, і ця обставина вимагає й іншої класифікації елементів художньої культури, і іншого підходу до його оцінки. Виникають нові напрямки сучасного танцю, у якому естетичні і художні задачі визначають безпосередньо, багато напрямків його розвитку.

Видовищність, що надзвичайно важлива для танцю, а для учнів молодшого шкільного віку складає власну сутність - це насамперед задача естетичного і художнього плану. Точно також очевидний пріоритет естетичної значимості і художньої цінності при проведенні свят і фестивалів. Таким чином, сучасний танець безперечно входить у художню культуру

нашого часу і питання лише в тім, як він співвідноситься з іншими її частинами і який його художній потенціал.

Соціально - економічні зміни у всіх сферах життя суспільства привели до зміни ціннісних орієнтацій в утворенні. Ведучою метою освіти стає не обсяг засвоєних знань і умінь, а гармонічний різнобічний розвиток особистості, що дає можливість реалізації унікальних можливостей людини, підготовка дитини до життя, його психологічна і соціальна адаптація.

Тільки розумовий розвиток дітей, їхнє інтелектуальне збагачення не забезпечує всебічного розвитку особистості. Для досягнення гармонії в розвитку дитини не менше уваги необхідно приділяти його моральному і естетичному удосконалюванню, не можна залишати без уваги і розвиток емоційної сфери особистості.

Протягом століть одним з універсальних засобів естетичного виховання було і залишається мистецтво, що представляє цілісну картину світу в єдності думки і почуття, у системі емоційних образів.

Мистецтво танцю багатопланове. Кожен жанр хореографічного мистецтва надає свої можливості пізнання навколишнього світу, людини і людських взаємин.

Загально розвиваюча танцювальна освіта дітей молодшого шкільного віку є специфічною областю їхнього розвитку, корекції, у якій відбувається позитивна зміна психічних, фізичних і соціальних параметрів властивостей і якостей особистості. Хореографія, як тип театрального танцю, обмежена власними, властивими тільки їй художніми параметрами розвитку.

Проблеми і значимість тілесної освіти дітей засобами фізичної культури і хореографії почали активно обговорювати лише в ХІ столітті. Саме тоді і сформувалося поняття танцювальна освіта.

Різновиди танцювальної освіти: загально розвиваюча освіта (ігрову), професійна (хореографічну) і танцювальна.

Основними зображувально-виразними засобами в танці є тілесні рухи, вони сприяють підвищенню рівня психофізичного розвитку, що виражається в гармонізації особистості.

Плануючи заняття з хореографії, педагогу необхідно враховувати чотири головних напрямки в роботі, без яких неможливо досягти "звучання" музики в рухах:

1. Основний напрямок - удосконалювання сприйняття музичного мистецтва через усвідомлення його драматургії; виховання в дітей здатності тонко почувати музику, уміння передавати в жестах, рухах стиль добутку визначеної епохи.

2. Формування просторових орієнтувань, розвиток просторового мислення й уяви.

3. Удосконалювання навичок основних рухів (різні види ходьби, бігу, підскіків, бічний галоп), виконуваних під музику в різних музичних розмірах - 2/4, 3/4, 4/4, 3/8

4. Навчання елементам танцю (народно-сценічного, класичного, сучасного, історико-побутового, бального); виконання творчих завдань, використовуючи знайомі танцювальні рухи, точно підбираючи пластику, жести відповідно до характеру музичного добутку

Існує дуже розповсюджена і стійка думка про танець як мистецтво, чи, принаймні, як про явище, що розвивається в мистецтві. Тим самим естетичне і художнє в танці вільно чи мимоволі намагаються втиснути в рамки традиційного розуміння художньої культури, що створює істотні труднощі методологічного плану у вивченні естетичного змісту сучасного танцю.

2. Особливості хореографічної роботи в школі.

Хореографічний колектив - найпоширеніша форма хореографічної роботи у школі.

Робота у хореографічному колективі ділиться на три види:

- ✓ Навчально-виховна робота
- ✓ Навчально-тренувальна робота
- ✓ Організаційна

Навчально – виховна робота

Навчально-виховна робота в колективі проводиться відповідно до напрямку діяльності обраного колективом, що охоплює такі розділи: а) тренувальні заняття біля станка та на середині залу; б) розучування та опрацювання танцювальних елементів і комбінацій, на базі яких здійснюється постановочна робота.

Основа успішності роботи хореографічного колективу і секрет досягнення великих творчих успіхів полягає, перш за все, у систематичній навчальній роботі а головним чином, у добре поставленій тренувальній роботі.

В аматорських хореографічних колективах важко планувати тренувальну роботу на 7 років, як це роблять в ДМШ, чи на 4 роки, як в училищах культури, що готують артистів - професіоналів. Тому в систему навчальних вправ для хореографічної самодіяльності рекомендується включати найбільш необхідні вправи. Вивчення цих вправ, їх систематичне повторення, удосконалення згодом приведуть до м'язової свободи виконавців і нададуть легкості, розвинути музикальність, ритмічність і граціозність.

Основне призначення тренувальних вправ – розвивати танцювальну техніку, гнучкість, чіткість. Кожен учасник повинен володіти своїм тілом, координувати рухи корпусу, голови і рук.

Тренаж дає техніку і виразність рухів, організм отримує відповідну загартованість м'язів, суглобів, які стають сильними, еластичними, тренується серце, встановлюється правильне дихання.

Заняття тренажем гармонійно впливають на розвиток тіла виконавця. Якщо часто змінювати тренаж, то у виконавців розвивається хореографічна пам'ять і координація тіла.

Займаючись тренажем, кожен учень готується до подальшого фізичного навантаження, саме тому, він повинен регулювати дихання, правильно розподілити навантаження на різні групи м'язів і корпусу.

Завдання уроку можуть бути різними. На одному занятті можна акцентувати увагу на вивченні поз, на інших – на обертах, на пластиці рук і т. ін..

Заняття екзерсисом формує техніку танцю, вимагає виробити єдину танцювальну манеру. Для ансамблю це дуже важливо тому, що різноманітні сценічні танці вимагають синхронності, єдиної витонченості.

Під час занять біля опори треба ставати на відстань півкроку лівим чи правим боком. Виконуючи вправи, не слід сильно опиратись на станок. Вага корпусу розподіляється рівномірно на обидві ноги, або на одну опорну ногу, якщо в цей час друга нога виконує той чи інший рух.

Рука, що лежить на станку і ледь зігнута у лікті, повинна знаходитись трохи попереду корпусу, який залишається прямим, підтягнутим, плечі рівні, вільно опущені. М'язи ніг сильно підтягнуті.

Заняття біля станка повинні тривати не менше 25 - 30 хвилин. Далі можна переходити до роботи на середині залу. Рухи потрібно розучувати в повільному темпі, котрий потім поступово прискорювати.

Музичний матеріал для супроводу тренувальних вправ повинен відрізнятися художнім рівнем, емоційністю, виразністю, що відповідає танцювальним рухам.

Виховувати музикальність у кожного учасника потрібно з перших же занять. Для цього слід познайомити учасників з музичними розмірами, що найчастіше зустрічаються в народних танцях $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$, $\frac{4}{4}$. Пояснити це на прикладах з помірним, повільним і швидким темпами.

Керівник повинен давати вправи чи будувати з рухів комбінації з таким розрахунком, щоб кожне з них займало музичну побудову цілком. Не можна обривати музичний супровід, довільно додавати зайві такти, акорди і т.д. Музичний супровід повинен відповідати не тільки характерові руху, що виконується, але й підбиратися з кращих зразків танцювальної музики.

Без музичного супроводу, під рахунок, або відбивання ритму тренувальні заняття проводити не рекомендується. Такий метод – шкідливий, бо привчає учасників до механічного вивчення вправ чи рухів. Схема рухів іноді пояснюється без супроводу, але розучування їх повинно обов'язково пов'язуватися з музикою.

Навчально – тренувальна робота

В основі навчально-тренувальної роботи лежить принцип систематичності. Систематичні заняття необхідні кожному танцюристу. Вони надають м'язам, зв'язкам, суглобам відповідну силу, еластичність, гнучкість, тренують серце, дихання.

У колективах, де систематично проводяться тренувальні вправи, репертуар різноманітний за змістом, а техніка виконання висока.

Вся робота керівника залежить від того, наскільки розумно він використає час для заняття. Керівник повинен вести заняття, поєднуючи тренувальну роботу з танцювальною практикою.

В основах тренувальної системи існує два види тренажу: класичний і народно-сценічний. Вони знаходяться у тісному зв'язку між собою і доповнюють один одного.

Класичний тренаж побудований настільки досконало, що майже всі його рухи у тому виді виконуються як на заняттях, так і зустрічаються у класичному танці на сцені. Це пояснюється тим, що тренаж виріс із сценічного танцю. Він методично складався після того, як танець фактично на сцені вже існував.

Головні рухи класичного тренажу підготовлюють м'язи ніг, рухливість суглобів, які вони запозичили від виконуваних на сцені рухів, основою яких є народний танець. Класичні вправи біля станка розвивають «виворітність». Виворітність у даному випадку – це засіб, який значно полегшує засвоєння танцювальної.

Народно-сценічний тренаж. Одна із специфічних особливостей, яка відрізняє народно-сценічний тренаж від класичного, це удар ступнею. Звідси і наявність у виконавців «твердого» взуття з каблуком.

Основні елементи народно - сценічного тренажу складаються і з вистукування найрізноманітнішої складності. Це удари ступнею об підлогу, ступнею об ступню, каблуком об каблук.

У народно-сценічному тренажі поруч з виворітними зустрічається і пряме положення ніг, коли ступні стоять чи проходять паралельно, а також анти виворітні положення, коли коліна і ступні носками завернуті до середини.

Слід відзначити, що народно-сценічний тренаж будується з розрахунку досягнень школи класичного танцю.

Отже, народно-сценічний тренаж розвиває групи м'язів, які не задіяні у класичному танці. Ось чому в роботі з колективом необхідно поєднувати елементи цих двох тренажів. Тільки засвоївши основні вправи класичного тренажу, можна перейти до вивчення вправ народно-сценічного.

Обов'язок керівника – розподілити тренувальні вправи так, аби вони приносили максимум користі, займали мінімум часу і не викликали в учасників перевтоми м'язів.

Координаційний процес доволі складний. Спочатку він займає багато часу і викликає відомі труднощі, тому що учаснику на перших порах доводиться одночасно думати про поєднання рухів рук і ніг. Однак цей метод привчає володіти одночасно руками і ногами, а також корпусом. Це в майбутньому, при роботі на середині залу, значно скоротить час, затрачений керівником на постановку кожного нового танцю, на відпрацювання рухів рук.

Потрібно пам'ятати, що руки – один із головних засобів вираження внутрішнього стану виконавця. Вони надають характер, манеру і національний колорит багатьом народним танцям.

Руки рук роблять танець або плавним, або різким. Без них він зводиться

до пустого, безмістовного, механічного руху ніг. Із вище сказаного випливає, що

постановці рук потрібно приділити стільки ж уваги, як і постановці ніг.

Вимоги до музичного супроводу

Музичний матеріал, що використовується на заняттях, слід черпати із творів різних композиторів. Він повинен допомагати вихованню у виконавців навиків передачі засобами танцювального мистецтва змісту музики і танцювального характеру.

На заняттях не повинно бути місця для низькопробної музики.

Складаючи танцювальні комбінації, помилкою є формувати їх під рахунок, а потім підганяти під музику. Ідучи таким шляхом, керівник неминуче буде створювати пусті, формальні комбінації, що не мають конкретного змісту, який впливає із музики. Така система роботи може навчити виконавців деяких технічних прийомів, але це не має нічого спільного з навчанням мистецтва танцю.

Організаційна робота

Задача педагога сприяти становленню музикально-естетичного свідомості учнів і навчити їх почувати, естетично переживати музику в русі; виховувати музичний смак; сприяти формуванню музично-культурного кругозору особистості. Він зобов'язаний удосконалювати художньо-творчі здібності учнів, розвиваючи пластику рухів, їхню ритмічність, виразність у тісному взаємозв'язку з музикою. Виховувати і розвивати художньо-творчі здібності, ініціативу, самостійність рішень при складанні дітьми танцювальних композицій, варіантів музичних ігор і вправ, інсценуванні пісень.

Кількість учасників новоствореної танцювальної групи не повинна перевищувати 15 – 20 осіб, оскільки керівник не зможе приділити певної уваги кожному учасникові зокрема.

Склад колективу може бути мішаним або однорідним, тому керівникові слід планувати свою роботу з урахуванням цієї обставини. Однорідний склад художнього колективу полегшує творчу роботу, але обмежує його можливості.

На перших організаційних зборах встановлюється час і дні занять, складається розклад, робочий план. Керівник розповідає учасникам про значення тренувальної роботи, дисципліни, їх зовнішнього вигляду, накреслює перспективи художнього зростання колективу.

Література:

1. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С.4-9.
- 2.. Михеева Л. Музыкальный словарь в рассказах. – М., 1988.

5. Паві, Патріс. Словник театру. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 640с.
6. Полякова Ю.Ю. У світі прекрасного Ілюстрована енциклопедія для дітей. – Х.: Веста: Видавництво „Ранок”, - 2006 – 128 с. (Я пізнаю світ)

Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.

Лекція 7.

Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.

ПЛАН

1. Методика формування практичних умінь і навичок.
2. Партерна гімнастика.
3. Методичні вимоги до занять ритміки та хореографії.

1. Хореографічні заняття в умовах позашкільних навчальних закладів проводяться два-три рази на тиждень. Їхня тривалість не повинна перевищувати 45-60 хвилин, інакше це призведе до фізичної та психічної перевтоми дітей.

Так, з дітьми молодшого шкільного віку заняття може тривати 45 - 90 хвилин з обов'язковими перервами. Тривалість педагог визначає самостійно, в залежності від мети заняття та орієнтуючись на підготовку дітей та їх вік.

Основою змісту хореографічного заняття є програма, яка передбачає систематичне і послідовне навчання. Структура заняття - це сукупність його елементів та частин, пов'язаних між собою і забезпечуючи цілісність заняття. Вона залежить від поставленої мети, завдань і добору хореографічного матеріалу.

Починаючи готуватись до заняття, вчитель повинен чітко визначити мету (навчальна, розвиваюча, виховна) та завдання уроку. Необхідно, аби керівник старанно готувався до занять. Потрібно заздалегідь скласти план уроку, в якому б варто вказати тему бесіди, передбачити показ нових рухів, а також рухи з попередніх занять. Також у конспекті уроку зазначаються методи навчання (словесні, наочні, практичні та ін.), тип заняття (комбінований урок, вивчення нового матеріалу, повторення та закріплення знань та ін.), форму проведення (групова, індивідуальна) та обладнання.

Структура танцювального заняття включає в себе три частини: вступну, основну та заключну, кожна з яких вирішує специфічні навчально-виховні завдання.

Вступна та заключна частини не змінюють своєї тривалості (складають 5-10% від загального часу заняття) та спрямованості. Так, вступна частина («розігрів») має на меті створення позитивного емоційного настрою, зосередженості на наступній діяльності; підготовку м'язів до більш інтенсивного навантаження. Вступна частина містить у собі:

- вхід до класу, привітання, уклін;
- повідомлення теми та мети заняття;
- актуалізацію опорних знань вихованців.

Доцільно зміст цієї частини будувати на сюжетній (ігровій) основі і включати до неї наступні побутові рухи та танцювальні елементи: крок з носка (па марше), кроки на півпальцях, кроки та біг з високим закиданням гомілки назад і високим підніманням стегна, па галопу, підскіки, па польки, стрибкові комбінації, елементи народно-сценічного та сучасного танців, імітаційні рухи та інші.

Для більшої насиченості та нетрадиційного проведення цього блоку можна використовувати нескладні гімнастичні вправи з переміщенням навприсядки, на колінах, сидячи на підлозі. Бажано, щоб виконання цих вправ мало образну спрямованість та було зрозумілим, цікавим і доступним для дітей. Як правило, рухи вступної частини виконуються по колу. Однак можна використовувати «фігурне марширування», що сприяє формуванню почуття простору, опануванню нескладних перешиків, які використовуються в композиційних малюнках танців.

Основна частина (80-85% загального часу заняття) спрямована на розвиток окремих груп м'язів, оволодіння та вдосконалення навичок танцювальної діяльності, розвиток творчості та музикальності, розучування танцювального репертуару і може варіюватися в залежності від тематики, мети,

ступеня готовності дітей до танцювальної діяльності. Ця частина обов'язково має містити у своїй структурі вивчення нового матеріалу.

Першим кроком підготовки м'язів тіла дітей для подальших навантажень є партерна гімнастика. Для 1 року навчання я пропоную систему хореографічних вправ, спрямованих на розвиток окремих м'язів тіла дитини. Всі вправи повинні супроводжуватись поясненням вчителя у ігровій формі. Вихованці при цьому потрапляють у гру, з цікавістю виконують вправи та фантазують разом з вчителем. Неодмінним елементом повинен бути і музичний супровід, який доступний для дітей цього віку.

2. Партерна гімнастика.

Рухи партерної гімнастики поступово ускладнюються, деякі вправи виконуються на рахунок вчителя.

Заклучна частина заняття спрямована на поступове зниження навантаження, релаксацію, а також аналіз танцювальної діяльності дітей. До змісту цієї частини слід добирати ігрові та творчі завдання, нескладні улюблені дітьми танці, вправи на дихання та розслаблення.

Кожна частина хореографічного заняття повинна вирішувати конкретні завдання, пов'язані між собою і спрямовані на виконання програми хореографічної роботи з певною віковою категорією в цілому. У зміст заняття слід включати повторення попереднього і викладання нового матеріалу з обов'язковим його закріпленням. Шляхом повторення непомітно

накопичується знання та вміння, якими дитина може користуватися в самостійній діяльності. Також слід якомога частіше змінювати шиккування дітей у залі для того, щоб вони вільно відчували простір і в них не виникав стереотип «власного місця» під час виконання танцювальних номерів. Для більш повного перевтілювання дітей у певний образ можливе використання різних допоміжних предметів (елементи костюмів, маски, іграшки та інший реквізит).

Всі заняття з хореографії бажано проводити в сюжетній або ігровій формі. Добираючи сюжет, слід урахувувати рівень знань та коло інтересів дітей. Джерелами сюжетних ліній можуть бути: дитяча література (розповіді, казки, вірші); навколишній світ (побутова, спортивна, трудова та ігрова діяльність; об'єкти і явища природи); дитячий пісенний матеріал, мультфільми та дитячі кінофільми тощо. На їх основі можна проводити різноманітні форми хореографічних занять: заняття-казка, заняття-екскурсія, заняття-подорож, заняття-змагання, заняття-фантазія, заняття-розвага, заняття-концерт. Такі форми захоплюють дітей, підвищують їхню активність, стимулюють творчу уяву, збагачують емоційний досвід.

Заняття має будуватися на різноманітному матеріалі, який подобається дітям, оскільки одноманітна діяльність стомлює їх. Не слід також довго затримувати увагу дітей на одному рухові. Тому що вона у них ще нестійка. Між складовими частинами уроку треба робити паузи, щоб переключити увагу дітей.

Даючи завдання дітям, педагог має враховувати їхні вікові особливості, серйозно продумати, на які якості розвитку дитини спрямоване це завдання, як організувати дитяче сприйняття, включити уяву, мислення і так побудувати

урок, щоб дитина активно думала над його вирішенням. Тільки за таких умов урок буде ефективним.

Відповідно до поставлених завдань педагог обирає методичні прийоми.

Новий матеріал краще подавати в невеликому обсязі, з наростанням ступеня складності, повторюючи його до свідомого засвоєння дітьми. Перед кожним повторенням їм слід чітко пояснити, чому, з якою метою повторюється рух, етюд. Це може бути новий відтінок у виконанні, нове забарвлення виразності руху, чіткіше його виконання, яскравіша образність. При виконанні нових завдань і при їхньому повторенні у дітей не повинна пропадати творча основа, вони мають постійно відчувати, що в повторюваному матеріалі опановують складніші елементи. Часте повторення при розучуванні, не підкріплене новими завданнями, стомлює дітей, робить їхнє виконання формальним, а це в свою чергу негативно впливає на успішність і розвиток. Такий же негативний вплив на творчу діяльність справляє і новий матеріал, по-даний у великому обсязі, поспіхом. Дітям кожної вікової групи потрібен різний час для засвоєння певного матеріалу і вироблення навичок. Але цей процес у всіх групах повинен бути обов'язково свідомим, оскільки це сприяє узагальненню матеріалу на доступному рівні.

Після того, як діти опанують потрібну кількість рухів, педагог спрямовує їхню діяльність на самостійне застосування цих рухів для виконання різних за змістом завдань, етюдів, танців. Привчаючи дітей до такої самостійності, спочатку треба спрощувати завдання в етюдах, хороводах, танцях, щоб діти почували себе вільніше і впевненіше. Боятись того, що танець буде простим, не слід, головне — діти досягнуть творчої свободи.

З перших днів навчання і до його завершення педагог провадить виховання уваги у дітей від недовільної до довільної. Методика виховання її полягає в тому, щоб навчити дітей самим ставити перед собою певну мету і домагатися її досягнення. Це можебути запам'ятовування порядку рухів, завдання етюду, частини танцю і, нарешті, всього танцю виконання свого етюду, сольного уривка, невеликого танцю і т. д. Мета завжди повинна бути ясною. Прагнучи досягти її, дитина зживається з образами, вони стають їй зрозумілішими, близькими, і тоді виконання поступово стає довільним.

Коли діти оволодіють певною кількістю умінь і навичок, можна давати їм завдання додому, оскільки урок — лише частина процесу навчання і виховання, яка доповнюється самостійною роботою вдома. Перші домашні завдання мають бути невеликими і нескладними, наприклад: придумати рух або тему для завдання, повторити вивчений на уроці рух, придумати сюжет для етюду і т.д. Поступово, з віком, вони ускладнюються.

На наступному занятті відбувається перевірка домашнього завдання. Педагог викликає дітей для показу і пояснень. Після цього аналізує кожен виступ, робить певні узагальнення і висновки.

Отже, під час організації та проведення хореографічних занять з дітьми 6 – 10 років слід дотримуватися наступних методичних вимог:

- постановка перед кожним заняттям навчальних, виховних, розвиваючих та оздоровчих завдань;
- добір змісту заняття відповідно його тематиці, меті й завданням;
- використання різнохарактерного, образного музичного матеріалу, що відповідає завданням певної частини заняття;
- повторення попереднього й подача нового матеріалу з обов'язковим його закріпленням шляхом багаторазового, варіативного використання;
- зміна видів діяльності, місця розташування дітей, оптимальне дозування припустимого навантаження;
- поєднання репродуктивного й продуктивного видів діяльності, надання дітям свободи у виборі способів рішення творчих завдань;
- здійснення індивідуально-диференційованого підходу (урахування фізичних можливостей, психічних та статевих особливостей, інтересів дитини);
- використання різноманітних методів і прийомів, що стимулюють рухову, розумову, пізнавальну й творчу активність дітей;
- створення цікавої ігрової атмосфери, що сприяє підвищенню інтересу до заняття;

- створення атмосфери захищеності й комфортності під час заняття, доброзичливий характер спілкування з педагогом, заохочення навіть незначних досягнень дітей;

- особиста участь педагога у виконанні танцювальних рухів;

- підведення підсумків з аналізом діяльності дітей, повідомлення мети наступного заняття для підвищення інтересу та мотиваційної готовності.

Кожен педагог несе відповідальність за виховання і творчу долю своїх вихованців. Завдань, які доводиться йому розв'язувати в процесі роботи, багато, і жодне не повинно випасти з його поля зору, кожне повинно одержати свій послідовний розвиток від початку до кінця.

1. Важливе значення в організації діяльності педагога має правильне планування, розподіл матеріалу. При такому плануванні річний матеріал роз- поділяється за ступенем складності по кварталах, квартальний — по місяцях; матеріал кожного місяця — по тижнях; тижневі — поурочно.

Кожне заняття повинно бути заздалегідь продумане, обґрунтоване і записане. Наступне заняття має продовжувати попереднє, логічно розвиваючи, деталізуючи і ускладнюючи його. Матеріал, який не потребує продовження, буде, природно, вичерпуватися на уроці. Спланувавши і розподіливши його таким чином, педагог чітко бачитиме всю логічну послідовність проходження матеріалу.

2. Ігри і танці вимагають значних вольових зусиль. Фізичне навантаження дітей повинно відповідати їхньому віковому нервово-психологічному розвитку, бо від цього залежать і успіхи в навчанні, і здоров'я.

3. Важливою умовою успішного проведення заняття є його атмосфера і організованість. Повага до особи дитини лежить в основі формування правильних взаємин між педагогом і дітьми. Доброзичливість у ставленні до дітей і водночас висока вимогливість створюють відповідну атмосферу, що сприяє успішному проведенню навчально-виховного процесу.

4. Діти повинні усвідомити, що відвідування занять — обов'язок кожного. Пропускаючи їх без поважних причин, дитина порушує виконання танцю, в якому бере участь, підводить своїх товаришів. Розуміння цього зміцнює дисципліну, виробляє свідоме, сумлінне ставлення до навчання, повагу до колективу.

5. З перших же занять педагог повинен встановити порядок, дисципліну в колективі і стежити за їхнім дотриманням. Це привчає дітей до зібраності, са- мостійності. Якщо хтось пропустив заняття, він допускається до уроку тільки з поясненням від батьків.

6. Група повинна налічувати не більше 20 дітей, для того, щоб педагог міг в повному обсязі приділити увагу кожній дитині.

З цього всього ми можемо зробити висновок: якщо правильно підійти до занять із хореографії, правильно організувати процес навчання, то буде

досить легко допомогти дітям розвинути творчі здібності. Даючи дітям більше самостійних завдань, тим самим ми допомагаємо їм розкрити глибше свої здібності щодо хореографії та творчості.

Література:

1. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С.4-9.
- 2.. Михеева Л. Музыкальный словарь в рассказах. – М., 1988.
7. Паві, Патріс. Словник театру. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 640с.
8. Полякова Ю.Ю. У світі прекрасного Ілюстрована енциклопедія для дітей. – Х.: Веста: Видавництво „Ранок”, - 2006 – 128 с. (Я пізнаю світ)

Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.

Лекція 8.

Тема 12. Театр як синтез мистецтв.

Мета: познайомити студентів з основними видами театру; розвивати самостійність, ініціативність, творче мислення. Формувати інтерес до предмету вивчення; виховувати пізнавальний інтерес до світового мистецтва, потяг до підвищення рівня значущості культури й мистецтва в загальній освіті, сприяти формуванню естетичних смаків у студентів, розвитку відчуття прекрасного.

План

1. Сценічне мистецтво
2. Театр – синтез мистецтв.
3. Види театрального мистецтва
4. Виникнення та розвиток театру

1.Сценічне мистецтво – вид художньої творчості, в якій образне відображення життя досягається через сценічну дію вистави. Походить від лат. scene– намет, шатер, театральні підмостки.

До сценічного виду мистецтв належать:

- естрада
- цирк
- театр

страда — різновид сценічного мистецтва, як окремий жанр так і синтез жанрів: спів, танець, оригінальний виступ, клоунада, циркове мистецтво, ілюзії.

В більшості випадків естрадні артисти асоціюються із зірками естради.

В ряду естрадних виконавців і зірок естради прийнята алегорична класифікація що додає титул до імені естрадного

виконавця. Наприклад

«примадонна української естради», «король гламуру», «патріарх естради».

Взагалі естраду класифікують по географії поширення, наприклад українська естрада, російська естрада, радянська естрада, французька естрада.

Для естради характерне пряме звернення артистів до глядацького залу, часто від власної особи. У тих випадках, коли артист трансформується, він робить це головним чином тут же на естраді, в деяких випадках використовуючи парики, деталі костюма і ін. Естрадному виконавцеві властива гама відчуттів, відвертість майстерності.

Витоки естради — у виступах бродячих артистів (скоморохів, жонглерів, шпільманів і ін.) головним чином на народних гуляннях.

У мистецтві естради переважають елементи гумору, сатири і публіцистики. Воно переважно будується на сучасному, більш того, злободенному матеріалі, використовує свої специфічні жанри: куплет, романс, монолог, міні-п'єсу, акробатичний танець, маніпуляцію.

Цирк (лат. circus) — переважно кругла будівля з ареною (манеж) і трибунами для глядачів. У цирку відбуваються видовища , супроводжувані музичною ексцентрикою, які демонструють силу і відвагу циркових артистів (силачів, акробатів, повітряних гімнастів, жонглерів, еквілібристів, ілюзіоністів, фокусників, вершників, велофігуристів, боротьби, муштрувальників свійських і приборкувачів диких тварин тощо) з інтермедіями-буфонадами клоунів, пантомімою .

У древніх римлян цирк був місцем кінських перегонів і змагань в швидкості на колісницях, а згодом і деяких інших видовищ, які проходили у святкові дні і називалися *ludi circenses*

Попередниками цирку в Україні з 11 ст. були скоморохи, згодом ярмаркові балагани, жонглери й цигани з ведмедями, у 18 — 19 ст. театралізовані кінні каруселі й інші кінні видовища, а з 19 ст. мандрівні цирки та звіринці.

У кінці 19 — на початку 20 ст. з'являються стаціонарні цирки, найперше в Києві дерев'яний (1867).

2. Театр – синтез мистецтв.

- Які мистецтва лягли в основу виникнення театру? (*Художня література, музика, хореографія, живопис*)

- Що таке синтез? (*Синтез – це поєднання раніше розрізнених речей або понять в одне ціле*)

Театр — це синтетичний вид мистецтва, що зображує життя в сценічній дії, яку виконують актори перед глядачами. У синтез мистецтв, об'єднаних театром, входять дизайн, моделювання одягу, перукарська майстерність, макіяж, спорт (акробатика, фехтування тощо), народно- декоративні промисли і т.ін. **«Театр» у перекладі з давньогрецької — видо- вище. П'єса — актор — глядач, об'єднані грою:**

ось формула театру.

Гра — основний елемент мистецтва театру, який через неї стає певною формою суспільної свідомості

3. Види театрального мистецтва

Театр — особливий вид мистецтва, завдяки якому можна здійснити захоплюючу подорож у будь-який куточок планети, зазирнути у різні епохи, навіть у майбутнє. Розрізняють драматичний, ляльковий, пантоміми і музичний театри.

1. Музичний театр.

У драматичному театрі щовечора на сцену виходять актори, щоб розповісти про життя героїв, яких вони зображують. Діючими особами лялькового театру є ляльки, якими керують актори-ляльководи.

У музичному театрі сюжет розкривається мовою інструментальної музики, співу і танцю.

Музичний театр - це мистецький колектив, що ставить музичні вистави, і різновиди музично - сценічного жанру.

Жанри музичного театру - опера, балет, оперета, мюзикл тощо. Що ж пов'язує між собою ці такі несхожі театральні явища? Перш за все - єдність сценічної дії й музики

2. Оперний театр - явище громадського життя

Опера - жанр музично - театрального мистецтва, у якому органічно поєднані література і драматична дія, спів і симфонічна музика, живопис і танок.

Опера зародилась в Італії. У гуртку музикантів, поетів, філософів, артистів, що збиралися у графів Барді та Карсі (Флоренція), велися жваві

розмови про давньогрецьку драму. На античні сюжети вони й написали перші твори з музикою. І тільки пізніше з'ясувалося, що це не відроджена стародавня трагедія, а новий музично-театральний жанр.

Першу оперу, рукопис якої зберігся до наших днів, написав композитор Якопо Пері (поставлена 1600 року). В основі її — давньогрецька легенда про чарівного музиканта Орфея та його дружину Еврідіку. Остаточно опера

формується у творчості видатного італійського композитора Клаудіо Монтеверді (1567—1643). Він перетворив оперу на справжню музичну драму.

Опера пройшла великий шлях. Італійські композитори написали сотні опер. Особливо плідною була творчість Алессандро Скарлатті (17 ст.). Вже через півтора століття після її виникнення опера стала найпопулярнішим жанром.

Найкращі зразки світової оперної школи: Вольфганг Амадей Моцарт «Весілля Фігаро», «Дон Жуан» і «Чарівна флейта»; Крістоф Глюк «Орфей та Еврідіка». Особливої уваги заслуговує російська музично-театральна культура XIX ст.. Це яскрава й неповторна сторінка в історії світової музичної культури.

Всесвітньо відомими стали опери Михайла Глинки, Олександра Бородіна, Модеста Мусоргського, Миколи Римського-Корсакова і Петра Чайковського.

Однією з вершин російської опери XIX сторіччя є творчість П. І. Чайковського, який створив 11 опер. Серед них психологічні драми „Євгеній Онєгін” та „Пікова дама”. П'ятнадцять опер Римського-Корсакова стали прикрасою російського музичного театру. Особливо притягав композитора жанр опери – казки - „Снігуронька”, „Казка про царя Салтана”, „Золотий півник”, опера-билина „Садко” .

Українська опера формується в другій половині 19 століття. Вона сягає своїм корінням у народні обряди, вертепне дійство. Опері передували драматичні вистави з музикою І. Котляревського. К. Квітки-Основ'яненка. В. Гоголя (батька відомого письменника). Перші класичні зразки оперного жанру пов'язані з іменами С. Гулака-Артемовського («Запорожець за Дунаєм», 1862) і М. Лисенка («Наталка Полтавка», 1889, і «Тарас Бульба», 1890). Ці твори популярні й зараз. Вони й досі живуть повнокровним сценічним життям.

Побудова опери

Для того, щоб розуміти оперне мистецтво, треба познайомитися з будовою оперного твору, особливостями розвитку дії, знати, як створюються оперні образи і втілюються ідеї. Розкрити зміст опери допомагає текст, який є основою вокальних номерів. Цей текст називається лібретто, його створює поет і драматург чи сам композитор, якщо він має поетичний хист. Композитор створює музику і пише нотну партитуру. Сольні номери мають такі назви: арія (аріозо, арієтта — мала за розмірами арія), каватина, романс

тощо. Це розгорнуті, завершені вокальні твори. В них найповніше розкривається характер оперного героя.

Поряд з вокально-заокругленими, завершеними номерами в опері широко застосовуються речитативи (музична декламація). Вони з'єднують арії, ансамблі, хори, балетні номери. Балетні сцени в операх нерідко називають вставними, тобто неосновними. Оперний спектакль вимагає особливої майстерності від виконавців: вони повинні не тільки вміти співати, але й мати акторські здібності.

3. Театр балету - вища сходинка хореографічного мистецтва

Балет - жанр музично - театрального мистецтва, у якому органічно поєднані танцювальні рухи і драматична дія, симфонічна музика і живопис.

В XVI ст. на основі придворних і народних танців почав формуватися балетний театр. Саме слово «балет» (з латинської) означає «танцювати». У балеті про події і взаємини персонажів розповідають танцювальні рухи, які артисти виконують під музику, написану на основі лібрето.

Основними видами танцю в балеті є класичний танець і характерний танець. Важливу роль тут відіграє пантоміма, за допомогою якої актори передають почуття героїв, їх «розмову» між собою, суть того, що відбувається. У сучасному балеті широко використовуються також елементи гімнастики та акробатики.

Види балету:

сюжетний – класичний оповідальний багатоактний балет, драмбалет;

безсюжетний – балет-симфонія, балет-настрій, балет-мініатюра.

За жанром балет може бути *комічним, героїчним, фольклорним*. 20 ст. принесло у балет нові форми: *джаз-балет, модерн-балет*.

Наприкінці XX ст. розповсюдження набули безсюжетні спектаклі, створені на музику симфонічних творів. Постановкою таких вистав займається хореограф. «Хорея» у перекладі з давньогрецького значить «танець», а «графо»

- «пишу». Отже, хореограф «пише спектакль» за допомогою танцю, будує пластичні композиції відповідно до музики і сюжету. В балетних спектаклях, як правило, зайняті солісти, а також корифеї - саме так у російському театрі називали головного артиста кордебалету, що танцював на першій лінії, ближче до глядачів. Кордебалетом називають також учасників масових сцен.

Зародження балету

Балет зародився в Італії в епоху Відродження (XVI ст.) спочатку як об'єднана єдиною дією або настроєм танцювальна сценка, епізод у опері. Запозичений з Італії, у Франції розквітає придворний балет як пишне урочисте видовище. Музичну основу перших балетів («Комедійний балет королеви», 1581) становили народні і придворні танці.

Але самостійним видом сценічного мистецтва балет стає тільки в другій половині XVIII століття завдяки реформам, здійсненим французьким балетмейстером Ж. Ж. НОВЕРА. Грунтуючись на естетиці французьких просвітителів, він створив вистави, в яких зміст розкривається в драматично виразних пластичних образах, затвердив активну роль музики як «програми, яка визначає руху і дії танцівника».

Подальше розвиток і розквіт балету припадає на епоху романтизму.

Ще в 30-х роках XVIII ст. французька балерина Камарго вкоротила спідницю (пачку) і відмовилася від каблуків. До кінця XVIII ст. балетний костюм стає значно більш легким і вільним, що сприяє бурхливому розвитку техніки танцю. Намагаючись зробити свій танець повітряним, виконавиці намагалися встати на кінчики пальців, що призвело до винаходу пуантів. Надалі пальцева техніка жіночого танцю активно розвивається. Першою застосувала танець на пуантах як виразний засіб Марія Тальоні.

В Росію балет проникає і починає поширюватися ще за Петра I на поч. XVIII в.

Історія російського балету починається з 1738. Саме тоді, завдяки прохання пана Ланде, з'явилася перша в Росії школа балетного мистецтва -- відома нині на весь світ Санкт-Петербурзька Академія танцю імені Агрипини Яківни Ваганової. Правителі російського престолу завжди дбали про розвиток танцювального мистецтва. Михайло Федорович першим з російських царів ввів в штат свого двору нову посаду танцюриста. Ним став Іван Лодигін. Він повинен був не тільки танцювати сам, але й навчати цього ремесла інших. У його розпорядження надійшло двадцять дев'ять юнаків. Перший театр з'явився за царя Олексія Михайловича. Тоді було заведено показувати між актами п'єси сценічний танець, який іменували балетом. Пізніше за спеціальним указом імператора Петра Першого танці стали складовою частиною придворного етикету. У 30-і роки вісімнадцятого століття дворянська молодь була зобов'язана навчатися танців. У Петербурзі бальний танець став обов'язковою дисципліною в Шляхетсько-кадетському корпусі. Викладачем танців в корпусі був Жан-Батист Ланде. Він чудово розумів, що дворяни надалі не присвятять себе балетному мистецтву. Хоча вони нарівні з професіоналами танцювали в балетах. Ланде, як ніхто інший, бачив потреба в російському балетному театрі. У вересні 1737 він подав прохання, в якому зумів обґрунтувати необхідність створення нової спеціальної школи, де дівчатка і хлопчики простого походження навчалися б хореографічному мистецтву. Незабаром такий дозвіл було дано. З челяді відібрали дванадцять дівчаток і дванадцять струнких юнаків, яких і почав навчати Ланде. Щоденна праця приніс результати, публіка була в захваті від побаченого.

В Україні балетні вистави в XVIII сторіччі ставили кріпацькі театри які існували при дворах багатьох заможних українських магнатів. В середині XIX сторіччя з відміною кріпосного права в Україні перестають працювати кріпацькі театри. Актори, які були кріпаками стають вільними і залишаються без роботи. В цей період в містах активно починають

відкриватися антрепризи, завдяки яким починає зароджуватися професійне театральне мистецтво. Так з'явилися і перші професійні балетні трупи.

Справжній переворот балетної музики створив Чайковський, який вніс до неї безперервний симфонічний розвиток, глибокий образний зміст, драматичну виразність. Музика його балетів «Лебедине озеро» (1877), «Спляча красуня

»(1890), «Лускунчик» (1892) здобула можливість розкривати внутрішній плин дії, втілювати характери героїв у їх взаємодії, розвитку, боротьби. У хореографії новаторство Чайковського було втілено балетмейстером Маріусом Петіпа і Л. І. Івановим.

Початок ХХ століття ознаменувався новаторськими пошуками, прагненням подолати стереотипи, умовності академічного балету ХІХ століття.

Український радянський балет розпочав свій шлях в 1925 році постановою балету „Лебедине озеро” Чайковського в Харківському театрі опери і балету. В постановці відчувалися традиції російського класичного балету. Крім того в виставі активно використовувалися елементи українського танцювального мистецтва. В 1927 році Харківський театр створює героїчну виставу „Червоний мак” на музику Глієра. (балетмейстер М. Мойсєєв).

В 1931 році героїчну тему на балетній сцені продовжив М. Вериківський у виставі „Пан Каньовський” у Харківському театрі опери і балету.

В 1940 році Київському театрі опери і балету ім. Т. Г. Шевченка в балеті К. Данькевича „Лілея” балетмейстером Г. Березовою було поєднано український народний і класичний танець. Українські митці розширюють жанрові і тематичні можливості балету.

4. Театр оперети – вид музичного театру

Оперета - жанр музично - театрального мистецтва комедійного характеру, у якому спів і танець поєднуються з розмовним діалогом.

Оперетою до середини ХІХ ст. називали невелику оперу. Як розважальний жанр оперета сформувалася в 50-ті роки ХІХ ст. До складу оперети входять куплетні пісні, танці, розмовні діалоги. Звичні для опери форми — арії, вокальні ансамблі, хори, балетні сцени — в опереті мають полегшений характер, але саме музика є основою розвитку дії.

Жанр бере початок від французької комічної опери, італійської опери-буф, від німецького і австрійського зінгшпіля. Угорський композитор і диригент Франц Легар (1870—1948) написав понад тридцять оперет. Всесвітньо відомі:

«Весела вдова», «Граф Люксембург», «Циганська любов».

В оперетах за допомогою співу й усних діалогів розігрують часто комічні і фантастичні історії з використанням складних декорацій і екзотичних костюмів.

Визначні оперети створили:

Франція — Ж. Оффенбах, Ш. Лекок, Р. Планкет, Ф.

Ерве Англія — А. Саллівен та Вільям Гілберт
 Відень — Й. Штраус-син, Ф. Зуппе, К. Мілікер, Карл Целлер,
 Імре Кальман
 Україна — Станіслав Дунецький, Ярослав Барнич
 Радянський Союз — І. Дунаєвський, Г. Свиридов, Ю. Мілютін, О.
 Рябов, О. Сандлер, Василь Соловйов-Сєдой, Дмитро Шостакович.

5.Мюзикл

Мюзикл – це сценічний твір (як комічний, так і драматичний за сюжетом), в якому використовуються форми естрадного мистецтва, драматичного театру, балету, опери та побутового танцю.

Мюзикл, як жанр виник в США у 1920-х роках. До найкращих зразків мюзиклу належать «Оклахома» Р. Роджерса, «Співаючи під дощем» Джина Келі, «Вестсайдська історія» Л. Бернастайна, «Моя чарівна леді» Ф. Лоу, «Людина з Ламанчі» М. Лі, «Привид опери» Е. Л. Вебера.

Перший український дитячий мюзикл "Кицин Дім", актори (11-16 років), за п'єсою С.Я. Маршака "Кицин Дім". Прем'єра відбулась в Києві 3 травня 2012 року, мюзикл йде українською мовою.

Мюзикл — мистецтво для всіх. Сюжети їх, як правило, прості, а мелодії часто стають шлягерами. Найбільш успішні мюзикли були екранізовані («Кабаре», «Шербурзькі парасольки», «Звуки музики»).

Сучасні мюзикли «Джозеф», «Кішки», «Привид опери», «Нотр-Дам», «Знедолені» популярні в усіх країнах світу. А фільм, що був поставлений за мюзиклом «Чикаго» в 2003 р., завоював відому кінопремію «Оскар» у декількох номінаціях. Пісня «Белль» з мюзиклу «Нотр-Дам» стала хітом одразу після його виходу.

4. Виникнення та розвиток театру

**пігра
ф**

Життя – театр, а люди в ньому актори.
 Вільям Шекспір

Театр пройшов складний і цікавий шлях розвитку, поєднуючи в собі все більше і більше видів мистецтва. Давайте прослідкуємо цей шлях разом.

Професійний театр виник у Стародавній Греції (Vст. до н.е.), але витоки театру слід шукати в стародавніх обрядах первісних людей. У стародавні часи мисливець, чатуючи у лісовій хащі на здобич, одягав на себе шкуру тварини, копіював її манери й голос, щоб вона підпустила його ближче. Таким чином він ставав ніби актором, але не для розваги, а для успіху свого полювання. У цьому копіюванні можна побачити перші паростки театральних постановок – відтворення життя в певному образі й діях, подібних до реальних. де в єдиному цілому поєднувалися ритуальні

дійства, замовляння, ритмічна музика, відповідні ритмічні рухи, специфічне вбрання учасників, маски, татуювання.

Театр — це життя, це мудрість народу, яка застигла в майстерній грі акторів. Театри будувалися на схилах пагорбів під відкритим небом. В давньогрецькому театрі вистави відбувалися просто неба на колоподібному майданчику — **орхестрі**. Лави для глядачів були на схилах каменистого пагорба. Така зала для глядачів називалася театром.

Народження театру пов'язане з народними обрядовими ігрищами на честь бога родючості, покровителя виноградарства і виноробства — **Діоніса**. У II половині VI ст. до н. е. свята на його честь стали державними і проводилися тричі на рік. На святі Діоніса **хор переодягнутих цапоногими сатирами селян** у супроводі флейти, **танцюючи, співав пісні** на честь свого улюбленого бога, **розповідав** про нього. Хор співав **про страждання й смерть бога** — і це було зерном майбутньої трагедії. Слово «трагедія» в перекладі з грецької означає «пісня цівів». Хор співав **про радість повернення Діоніса до життя** — із цього зернятка поставала **комедія**. Слово

«комедія» в перекладі з грецької означає «пісня веселих селян».

Спочатку співали тільки хористи, а потім їхній ватажок (**корифей**) та актор у ролі бога Діоніса. Вони декламували, вели розмову з хором і один з одним (**діалог**). Так виникла функція актора. Поступово кількість акторів зростає з одного до трьох.

Акторами були тільки чоловіки. Обличчя акторів було закрито **маскою**. Маски зображали людину певної статі, певного типу або виражали душевний стан: сум, радість, горе, лють тощо. Тому актори мали час од часу міняти ці маски. В античному театрі масок налічувалось 28. Актори взували високі шкіряні чоботи на товстій підошві — **котурни**. Завдяки цьому вони здавалися вищими.

Есхіла давні греки називали «батьком трагедії». А «батьком комедії» — Аристофана.

Вертеп — старовинний пересувний **український ляльковий театр**, де ставили релігійні і світські (переважно жартівливі та іронічні) п'єси; відтворена стайня з народженням Христа. Український вертепний театр — самобутнє явище у розвитку нашої театральної культури відомий з 17 століття (точніше з 1667 року). Світська частина вистави поклала початок української комедії 19 століття. Мандрівні дяки («пиворізи»), студенти-бурсаки, мандруючи по Україні в 17—18 століттях, заробляли гроші приватним навчанням. Саме вони спричинилися до розповсюдження рукописної літератури і влаштовували театральні вистави, ходили з вертепом.

Вертепний ляльковий театр мав форму двоповерхового дерев'яного ящика. **На другому поверсі показували різдвяну драму; на першому** — механічно прив'язану до неї **сатирично-побутову інтермедію**. Перша, **різдвяна, частина** вертепу, яку називали «свята», мала більш-менш

стабільну композицію, натомість, **друга змінювалася** в залежності від місцевих умов, здібності й дотепності вертепника.

Починалося дійство на верхній сцені біблійними легендами, потім переходило на нижню сцену, де розігрувалися комічні народнопобутові сцени з реального життя. Вертепник, пересуваючи на дротиках дерев'яні ляльки, змінюючи відповідно голос, говорив за кожну дійову особу. Вистави показували на ярмарках, міських площах, по хатах селян і міщан.

Ляльки першої частини групуються навколо різдвяної дії, розгортаючи євангельський сюжет про народження Ісуса Христа, про поклоніння йому пастухів і царів-волхвів, про Іродів наказ вирізати віфлеємських немовлят, за що смерть стинала йому косою голову. Дійство мало український колорит: пастухи були в сіряках, із сопілками, по-народному віталися. Несамовитий Ірод-цар, постійно оточений воїнами, – “прелюбезный друг” самого чорта, який, однак, з радістю тягнув безголове тіло царя до пекла, а хор повчав: “А от так несуть розкошників сего світа”.

Ляльки світської, побутової частини мають національне забарвлення. Тут виступали інші персонажі: дід і баба, солдат москаль і красуня, циган з циганкою, угорець з угоркою, шляхтич з полькою та слугою, шинкар-єврей з жінкою, шинкаря, уніатський піп, селянин Клим з козою, дяк-бакаляр (пиворіз) та його учень, а наприкінці — жебрак Савочка. Різноманітний склад цих персонажів по-своєму відтворював структуру тогочасного українського суспільства, його звичаї, симпатії та антипатії. В цій частині діяв запорожець (він навіть розміром більший від інших ляльок) – героїчна постать, сповнена почуття своєї соціальної сили і людської гідності, що перемагає всіх ворогів. У

своєму монолозі він розгортав цілу історію народно-козацького визвольного руху, боротьби українців проти різних загарбників і гнобителів. Рядки з цього монологу виписано під численними картинками козака Мамая.

Персонажі інтермедій змагалися в дотехах, співали, танцювали тощо, кожен діяв згідно зі своїми соціальними, становими, національними, віковими ознаками та інтересами. Це створювало повчальне і веселе динамічне видовище.

Основна маса персонажів розмовляла українською мовою, солдат — переважно російською, мова цигана була пересипана “циганськими” словами.

З часом вертеп із лялькового театру перетворився на справжній вуличний театр, де лялькову вертепну виставу сполучають із грою живих людей, а подекуди і цілковито вся вертепна вистава зводиться до гри живих осіб.

Діяльність вертепного мистецтва стала популярною за межами України і вертеп побутовував у Росії, Білорусії, Сербії та інших слов'янських країнах. Вертепи також були відомі як хорватська і сербська народна культура.

Театр пантоміми - основна форма театру

Пантоміма (Pantomimos у перекладі з давньогрецького: той, хто

зображує все), мистецтво створення образу за допомогою міміки й пластики, театральне видовище без слів.

Пантоміма - особливий вид сценічного мистецтва, в якому основними засобами виразності є рух актора і специфічна техніка цього руху.

В широкому розумінні пантомімічна гра притаманна творчості кожного драматичного актора і є основою акторської гри. Достатньо згадати висловлювання К.Станіславського про „паузи” великих акторів: „Всі вони уміють доказати те, що недоступно слову; нерідко діють в мовчанні набагато інтенсивніше і тонше, ніж сама мова. Їхня безсловесна розмова може бути цікавішою, змістовнішою і переконливішою ніж словесна”

Емоційно виразний рух актора, який складає природну стихію пантоміми і без якого не може існувати акторське мистецтво, дозволяє вважати пантоміму вихідною, основною формою театру при участі якої виникає вся багатолікість форм драматичного та музичного театрів.

Література:

1. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С.4-9.
- 2.. Михеева Л. Музыкальный словарь в рассказах. – М., 1988.
9. Паві, Патріс. Словник театру. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 640с.
- 10.Полякова Ю.Ю. У світі прекрасного Ілюстрована енциклопедія для дітей. – Х.: Веста: Видавництво „Ранок”, - 2006 – 128 с. (Я пізнаю світ)

Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва **Лекція 9.**

Тема 13. Кіно в системі мистецтва.

Мета: ознайомити студентів з історією виникнення і розвитку кінематографу; видами та жанрами кіно, вчити аналізувати художній зміст фільмів, формулювати власні враження; виховувати потяг до мистецтва, сприяти формуванню естетичних смаків.

План

- 1.Перші кроки кіно.
 - 2.Етапи розвитку кіномистецтва.
 - 3.Тенденції розвитку українського кінематографа
 - 4.Основні види та жанри кіно:
- художнє (ігрове) кіно;
 - мультиплікаційне кіно;
 - документальне кіно;
 - науково-популярне кіно;

1. Перші кроки кіно.

Проблема зображення дійсності рухомою, динамічною хвилювала людину ще з давніх часів – навіть у наскельних зображеннях первісної людини (в серіях рисунків) спостерігається певна послідовність, що відображає початок, кінцеву мету та етапи її досягнення. Згодом, коли техніка живопису сягає досконалості, художники прагнуть передати динаміку розгортання подій: це епічний цикл фресок із життя Марії і Христа Джотто ді Бон доне, розписи Сікстинської Капелли Мікеланджело, «Афінська школа» Рафаеля та ін.

Отже, ідея рухомого зображення виникла не на безплідному ґрунті, а була підготовлена усім попереднім розвитком культури.

Ще Леонардо да Вінчі проводив дослідження одержання зображення на спеціальній плівці – зображення з допомогою спеціальної камери переносилося на площину і перемальовувалося (кінець XV ст.)

Фотографія в сучасному її розумінні виникла XVII ст. з відкриттям чутливих до світла матеріалів. У 1802 р. Т. Уествуд (Англія) вперше отримав зображення на пластинці, але ще не знав, як його закріпити. У 1839 р. Л. Ж. М. Дагер доповів Паризькій академії про свій спосіб фотографування – *дагеротипію*, через 2 роки (у 1841 р.) про власний спосіб доповів також У. Г. Д. Толбот. Різниця між способами полягала в тому, що в одному випадку спочатку отримували позитив, а в іншому – негатив.

В XIX ст. з'явився кінетоскоп Едісона (апарат для спостереження швидко змінюваних фотографій, що створював ефект руху об'єктів). Роботу кінетоскопу досконало вивчили брати Луї та Огюст Люм'єри і в 1895 р. запатентували кінематограф. Перший кіносеанс відбувся **28 грудня 1895 р. в Парижі** в підвалі «Гран кафе» на бульварі капуцинів – це були сцени, відзняті з натури **«Вихід робітників із заводу Люм'єра», «Прибуття поїзда на вокзал Ла Сьота»**. Зрозуміло, що спочатку публіку цікавили більше технічні можливості, а не художній зміст. Всього фірма Люм'єрів випустила близько 1,5 тисяч одно-, двохвилинних фільмів – в жанровому відношенні це були прості репортажі та ігрові сцени на літературні та історичні сюжети.

В перші роки свого існування кіно залишалось німим. **Перший звуковий фільм** з'явився в **1928** році. Великий інтерес до кіномистецтва з боку усіх верств населення сприяв швидкому розвитку індустрії кіно, розширенню його матеріальної бази, наукових основ техніки зйомки.

До появи електронних засобів запису всі фільми знімалися на фотоплівку – камера послідовно фіксувала окремі моменти руху акторів: щоб людське око сприйняло ці окремі кадри, як єдине рухоме ціле, необхідно було робити від 16 до 24 «знімків» в секунду.

Майже одночасно з Люм'єрами свою кінематографічну діяльність розпочав **Жорж Мельєс**: його кінострічки «Леді зникає», «Замок диявола», «Червона Шапочка», «Подорож на місяць» вважають передвісниками ігрового кіно, в якому поступово починає вибудовуватись система жанрів.

Кіномистецтво

вид мистецтва, який за допомогою кінематографічної техніки, оперуючи рухомим зображенням і звуком відтворює реальну дійсність у художніх та художньо-документальних образах

В кіномистецтві початку ХХ ст. найбільшою популярністю користувались **авантюрні фільми та комедії** (у Франції). В Італії основу жанрової системи складали **історичні «фільми – колоси»** і **«салонні мелодрами»**

Перші кроки кінематографа в Україні пов'язані з іменами механіка – конструктора **І.А.Тимченка** та фізика **М.А. Любимова** – вони ще в **1893** р. створили апарат для відтворення на екрані неперервного руху людей і предметів. Через рік після винайдення Люм'єрами кінематографа фотограф – художник **А.К.Федецький** знімав і демонстрував хронікальне кіно. В **1907** р. в Україні розпочалося регулярне виробництво кінофільмів (Київ, Одеса, Харків). Створюються хронікально – документальні стрічки, екранізуються театральні вистави («Наталка – Полтавка; «Богдан Хмельницький») та ін.

Важливе місце в історії кіномистецтва посідає явище, яке дістало назву **кіно радянського періоду**, його історія розпочалася після жовтневої революції (1917 р.) і закінчилась з розпадом Радянського Союзу (1991 р.).

Дореволюційне кіно віддзеркалювало процеси, що відбувалися в світовому кінематографі – рух хронікально – документальних фільмів до ігрових, формування жанрової системи. Найвизначніші фільми того періоду «Пікова дама», «Отець Сергій», «Життя за життя». **Режисери цього періоду: Я.Протазанов, Є.Бауер. Визначились і перші зірки: В.Холодна, І.Мозжухін, Н.Лисенко.** Паралельно з розвитком ігрового кіно закладались **основи анімації** – зачинатель цього жанру в російському кінематографі **В.Сіпаревич** («Веселі сценки з життя тварин», «Різдво мешканців лісу»).

20-30 ті роки відображували в кіно **соціально – політичні процеси:** важливе місце посіли **історико-революційні фільми** («Чапаєв», «Щорс»,

«Юність Максима» і т.д.) та історичні фільми («Олександр Невський» С.Є.Ейзенштейна, «В.Петров», «Петро І», В.Пудовкін – «Суворов»).

Великою популярністю користувались фільми **«за мотивами історії Попелюшки»** – історії про бідну і чесну дівчину, яка завдяки працелюбності та високій моральності піднімається на найвищий суспільний щабель (Зірка цього періоду **Л.Орлова**).

В роки війни ігрове й документальне кіно спрямоване було на **виховання патріотизму**, але були й **комедійні фільми**, які вселяли оптимізм і надію на краще майбутнє («Небесний Тихохід», **С.Тимошенка, «О сьомій годині вечора після війни» І.Пир'єва**).

Післявоєнний період не був багатий на кіно спадщину, в **50-х** роках відбувається піднесення кінематографа, **60-80-ті** роки період великої творчості продуктивності, що зумовила високий художній рівень фільмів і

широту їх тематичного діапазону: **екранізується літературна класика, аналізуються**

морально – психологічні проблеми сучасників, розвивається кінокомедія, фільми молодіжної тематики.

Кіноімперія США – Голівуд.

Після Першої світової війни лідером в світі з виробництва кінофільмів стає США – в живописній місцевості **Голівуд** неподалік від Лос-Анджелеса будуються великі американські кіностудії. Офіційною датою заснування Голлівудської кіно імперії вважається **1913 рік**.

Художні засоби кінематографу

Вихідні структурні елементи – «цеглинки», з яких складається фільм – це кадри. Художній образ виникає, коли є рух від кадру до кадру – тобто при монтажі кадрів – ритм зміни кадрів складає художню атмосферу фільму.

Режисер – це об'єднуюче начало знімальної групи, він вносить в фільм своє неповторне бачення світу, авторську стилістику.

В сучасному кіно існує багато позитивного, але й багато негативного; більшість фільмів розраховані на невибагливого глядача, який дивиться фільм задля розваги й відпочинку. Це обмежує творчі можливості талановитих режисерів.

Актор – особливості роботи актора кіно в тому, що фільм не театральний спектакль і може зніматись починаючи з будь-якого кадру, іноді епізоди з початку і кінця знімаються в один день – це складно з психологічної (іноді й фізичної) сторони.

Сучасні технології безмежно розширили можливості кінематографу. Синтез кіно і комп'ютерної графіки дозволяє реалізувати будь-які фантазії.

4. Основні види та жанри кіно

Всі фільми можна розділити на основних **чотири види**.

1. **Художнє** (ігрове) кіно, або художній фільм — вид кіномистецтва, побудований на грі акторів.

2. **Документальне** кіно - фільм, в основу якого покладені зйомки реальних подій та осіб. Темою для документальних фільмів найчастіше стають історичні події, культурні та соціальні явища, відомі особистості та товариства.

3. **Науково-популярне** кіно - вид кіномистецтва, завданням якого є оприлюднити наукові відомості, факт і результати досліджень, описати на рівні загальних понять наукові гіпотези, ідеї, відкриття, погляди. У науково- популярному фільмі можуть використовуватися дані декількох наук, проте серед них одна є основною, а решта — доповнюють.

4. **Мультиплікація** або анімація — вид кіномистецтва, твори якого створюються шляхом зйомки послідовних фаз руху намальованих (графічна мультиплікація) або об'ємних (об'ємна мультиплікація) об'єктів.

Ці твори називають анімаційними або мультиплікаційними фільмам

Жанри

Жанрами називають різновиди художніх творів, які історично сформувалися і є достатньо стійкими.

киш - цей жанр ілюструє відому тезу "добро повинне бути з кулаками". Фільми цього жанру найчастіше не мають складний сюжет. Головний герой звичайно зіштовхується зі злом у найочевиднішому його прояві: злочин, корупція, тероризм, убивство. Не знаходячи іншого виходу, головний герой вирішує вдатися до насильства. У результаті знищенню піддаються десятки, а іноді й сотні лиходіїв. "Хепі енд" (англ. happy end - щасливий кінець) - неодмінний атрибут бойовика, зло повинне бути покаране.

Вестерн - у класичних фільмах цього жанру дія відбувається на дикому Заході Америки в XIX столітті. Конфлікт звичайно розвертається між бандою злочинців, представниками влади й мисливцями за нагородою (англ. bounty hunter). Як і у звичайному бойовику, конфлікт вирішується насильством зі стріляниною. Вестерни просочені атмосферою волі й незалежності, характерної для заходу Сполучених Штатів

Гангстерський фільм - дія фільмів цього піджанру найчастіше відбувається в США в 1930-і роки - під час розквіту гангстерських угруповань. "Розбирання" між гангстерами і є основою сюжету таких фільмів.

Фільм з бойовими мистецтвами - фільми цього піджанра сюжетно мало відрізняються від звичайних фільмів жанру екшен. Але в протистоянні персонажів карате-фільмів ставка робиться не на застосування вогнепальної зброї, а на рукопашні сутички із застосуванням прийомів східних бойових мистецтв, наприклад, карате.

Пригодницький фільм - на відміну від бойовика, у пригодницьких фільмах акцент зміщений із грубого насильства на кмітливість персонажів, уміння перехитрити, обдурити лиходія. У пригодницьких фільмах герой повинен оригінально виплутатися зі складних ситуацій. "Хепі енд" також дуже ймовірний.

Детективний фільм - жанр, добутки якого незмінно містять ілюстрації злочинних діянь, що впливає за ними розслідування й визначення винних. У глядача, як правило, виникає бажання провести власне розслідування й висунути власну версію злочину.

Драма - специфіку жанру становлять сюжетність, конфліктність дії, достаток діалогів і монологів. Драми зображують в основному приватне життя людини і його гострий конфлікт із суспільством. При цьому акцент часто робиться на загальнолюдських протиріччях, втілених у поведінці і вчинках конкретних героїв фільму.

Трагедія - напевно театральну трагедію не слід розглядати як окремий випадок драми, але в кінематографі це в принципі вірно. Основу трагедії також становить зіткнення особистості зі світом, суспільством, долею, вираження в боротьбі сильних характерів і страстей. Але, на відміну від

звичайної драми, трагічна колізія звичайно завершується загибеллю головного героя.

Історичний фільм - фільми цього жанру реконструюють історичні події, що реально відбувалися.

Військовий фільм - назва говорить саме за себе, це фільми про війну.

Кінокомедія - до цього жанру відносяться фільми, які ставлять за мету розсмішити глядача, викликати посмішку, поліпшити настрій.

Мелодрама - добутки цього жанру розкривають духовний і почуттєвий світ героїв в особливо яскравих емоційних ситуаціях, часто на основі контрастів: добро і зло, любов і ненависть і т.п..

Любовна історія - улюблений жанр більшості жінок усього світу. У таких фільмах найчастіше описується гарна й глибока любов, що не розуміють навколишні і якій перешкоджають складні обставини.

Сімейний фільм - дитячі фільми й фільми, призначені для перегляду всією родиною. Фільми цього жанру найчастіше позбавлені насильства, мають безліч елементів мелодрами й комедії з немудрим гумором.

Музичний фільм - мюзикл або оперета, перенесена з театральних підмостків на кіноекран. Багато пісень, танців, гарні костюми й декорації. Обов'язково присутні елементи мелодрами й часто "хепі енд". Насильство якщо і є, то в самій необразливій формі.

Трилер (від англ. thrill - трепет) - так називають фільми, що прагнуть створити у глядача відчуття напруженого переживання, хвилювання. Жанр не має чітких границь. Часто до трилерів відносять детективно-пригодницькі фільми, акцент у які зміщений на підготовку до якогось унікального злочину. До трилерів також часто відносять фільми жахів.

Фільм жахів - до цього жанру відносять фільми, які покликані налякати глядача, вселити почуття тривоги й страху, створити напружену атмосферу жаху або болісного очікування чого-небудь жахливого. Сюжет фільмів жахів часто побудований на появі серійного вбивці в якому-небудь спокійному, що не викликає страх, місці. Ще одна улюблена тема - поява в мирній обстановці кровожерливого монстра (генетичного мутанта, інопланетянина, зомбі й т.п.).

Фантастичний фільм - жанр кінематографа, головної ідейно-естетичної установкою якого є диктат уяви над реальністю. Дія фільмів цього жанру відбувається в майбутньому, минулому або в "паралельному світі". Події фільму найчастіше навмисно протиставляються повсякденній дійсності й звичним поданням про правдоподібність.

Анімаційне кіно

«Анімація» – в перекладі з латинської – «оживлення». Вона базується на зйомці кадр за кадром мальованих чи об'ємних фігур персонажів.

Цікаво, що анімація виникла задовго до винайдення кінематографа – вперше малюнок ожив в **1832** році в лабораторії бельгійського фізика **Ж.Плато**: 20 зображень різних фаз руху людини помістили на барабан

пристрою кінетоскопа, при швидкому прокручуванні малюнки зливались і здавалось, що зображення безперервно рухається.

Але перші анімаційні фільми почали створювати після виникнення кінематографу.

Об'ємну (лялькову) анімацію придумав російський інженер В.Старевич в 1912 р. і зняв перший ляльковий фільм.

Цікавинки

Найбільша в світі кіностудія – «Універсал сіті» знаходиться неподалік від Лос-Анджелеса, займає 170 га, має 561 будову і 34 звукові сцени.

Найчастіше екранізували літературний персонаж Шерлока Холмса – починаючи з 1900 р. 75 акторів знялись в цій ролі більш ніж в 200 фільмах.

394 фільми знято за творами В.Шекспіра «Гамлет» екранізувався 75 раз, «Ромео і Джульєтта» – 51; «Леді Макбет» – 33 рази.

Найдовший фільм в історії кіно «Зцілення від безсоння» триває 85 годин і лише раз демонструвався в повному обсязі – показ тривав з 31 січня по 3 лютого 1987 р.

16 грудня 1997 року в Японії більше 700 дітей було терміново госпіталізовано після перегляду телешоу «покемони» У 208 дітей віком від 3 років спостерігались незрозумілі судороги і різке погіршення самопочуття – за заключенням лікарів це було викликано червоними вогнями, які спалахували в очах одного з персонажів.

Рекордна кількість фільмів – 95 – знята за казкою «Попелюшка». Серед них є лялькові, мультиплікаційні, фільм-балет, фільм-опера, пародії.

Література

1. Антофійчук В.І. Культурологія: Корот. термін. словник / Чернівець. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. – Чернівці: Рута, 2002. – 151 с.

2. Борзова Е.П. История мировой культуры = The history of word culture: Учебн. пособ. Для студ. Вузов искусств и культуры / Е.П. Борзова; Санкт-Петербургский университет культуры и искусств. – СПб.: Лань, 2001. – 672 с.

3. Герчанівська П.Е. Культурологія: Навчальний посібник для дистанційного навчання. – К.: ун-т «Україна», 2005. – 260 с.

4. Гуревич П.С. Культурологія: Учебник. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Гардарики, 2002. – 280 с.

Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.

Лекція 10.

Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.

Мета: розглянути особливості використання театрального мистецтва в школі, принципи організації шкільного театру, особливості роботи режисера над п'єсою, розвивати вміння обґрунтовувати та висловлювати власні судження від сприйняття та спілкування з творами мистецтва, використовуючи спеціальну мистецьку термінологію; виховувати інтерес до виховних можливостей театрального мистецтва, сприяти формуванню естетичних смаків.

План

1. Сценічна робота в системі професійної діяльності вчителя початкових класів.

2. Сценарій та його особливості:

- визначення поняття;
- композиція сценарію;
- дійові особи сценарію;
- блочна побудова сценарію;
- засоби ідейно-емоційного впливу.

1. Сценічна робота в системі професійної діяльності вчителя початкових класів

Чи можна навчитися сценарній справі? Якщо сценарій театралізованого масового видовища є літературним записом всіх елементів майбутньої вистави чи свята у певній послідовності, то сценарна справа є творчим процесом, який відповідає якимось правилам та закономірностям. Так, навчитись сценарній справі безумовно можна і потрібно вчитись, щоб знати правила сценарної творчості, враховувати та дотримуватись їх і працювати через те грамотно і професійно. Що стосується літературної обдарованості сценаристів-початківців, то вона ніколи зайвою не буває, але зустрічається вкрай рідко. Людина, яка не має літературних здібностей, не буде добре писати оригінальні сценарії, але порозумітись в літературній справі вона зможе.

Сучасний педагог – це не тільки викладач своєї дисципліни, але і організатор, сценарист і режисер театралізованих дійств, який повинен: організовувати творчі колективи та керувати їх діяльністю, планувати роботу з колективом, володіти культурою спілкування, розробляти сценарії свят, проводити різноманітні виховні заходи, гурткову роботу як у школах, так і в мікрорайонах.

Композиція драматичного твору – це послідовність і відповідність частин, об'єднаних в єдине естетичне ціле. Основні елементи композиції – експозиція

(введення глядачів у дію, ознайомлення з драматургічним матеріалом та персонажами тощо), зав'язка, наростання дії, кульмінація, розв'язка.

2. Сценарій та його особливості

Термін **сценарій** походить від італійського слова *scenario*, що має

грецько- латинські витоки

Сценарій – це детальна літературна розробка змісту театралізованого дійства, у якій в логічні послідовності викладаються окремі елементи дії, розкривається тема, показані авторські переходи від однієї до іншої частини дії, проводиться орієнтовне спрямування публіцистичних виступів, вносяться використовувані художні твори чи уривки з них, оформлення і спеціальне обладнання.

Робота над сценарієм звичайно починається з визначення теми та ідеї. (ці два поняття, детально були розглянуті нами у попередній лекції). Наступна важлива проблема сценарної творчості – назва сценарію. Вміння дати сценарію точну, образну, обґрунтовану назву є не менш потрібним та не менш важливим вмінням, ніж пошук імені новонародженої людини. Треба застерегти сценаристів-початківців від дуже, на жаль, поширеної помилки, яка полягає в тому, що замість назви сценарію та заходу в цілому використовується не лише на титульному аркуші сценарію, а навіть на афішах та запрошеннях вказівка на жанр видовища. За назву сценарію та заходу невмілі автори можуть видати формулювання жанру, (наприклад, «Новорічне дитяче свято» або «Свято присвячення в студенти» тощо). Але це ж не назва, а лише її сурогат, лише назва жанрового типу або різновиду. Під час роботи над сценарним планом сценарист повинен створити хоча б тимчасову версію назви сценарію, можливо не єдину, навіть декілька варіантів, з яких потім буде вибраний остаточний варіант. Сценарист повинен пам'ятати, що коротка назва майже завжди краща за довгу – швидше запам'ятовується. Добре, якщо назва має асоціативний характер, якщо за нею стоїть художній образ – така назва буде змістовною та точною. Іноді назвою може стати коротка цитата, віршована або прозова, яка- небудь «крилата» фраза, прислів'я чи приказка. В іншому разі за назву може спрацювати формулювання ідеї сценарію, але, знов-таки, за умовою стислості та образності

Якщо підсумувати всі існуючі вимоги до назви сценарію, то вони можуть бути сформульовані таким чином: Назва сценарію повинна бути оригінальною та несхожою на інші, щоб не виникала плутанина. Назва сценарію повинна бути не дуже складною або надто довгою. Назва сценарію повинна добре запам'ятовуватись. Назва сценарію повинна поєднувати в собі як цінну інформацію щодо змісту сценарію, так і мати певне емоційне забарвлення.

Запрошення, афіша – складові загального сценарію, це особливий засіб, за допомогою якого відбувається оволодіння увагою майбутніх глядачів- слухачів, спроба зацікавлення і запрошення їх до видовища. Що ж таке афіша? Це великий або малий (частіше перше) аркуш паперу, інколи тканини, картону чи фанери, на якому написана інформація про те, що саме за захід відбувається, де і коли він буде проходити, за якою адресою. У тексті може бути вказівка на можливий жанр (конкурсно-розважальна програма, концерт, ювілейний вечір, ялинкове свято тощо), на зміст видовища (програма, що містить відомості про твори, які будуть

виконуватись, про склад виконавців, про професійність або аматорство учасників, про те, хто запрошений на свято тощо). Афіша може сповіщати про деякі інші важливі речі, а саме: керівництво колективами, акомпанемент, почесні звання, лауреатство, авторство творів, що виконуються, реальних учасників подій і т. ін. Афіша не повинна бути дуже складною, заплутаною, вона вдала тільки тоді, коли її можна прочитати та зрозуміти з першого погляду, коли вона добре запам'ятовується, а зовсім не тоді, коли її треба розшифровувати.

Запрошення – це друга важлива частина анонсу масового театралізованого заходу. В дещо іншій формі, може в чомусь спрощеній, запрошення повторює інформацію афіші, але між інформацією на афіші та інформацією у запрошенні є суттєва різниця: інформація афіші звернута до всіх без виключення потенційних глядачів, навіть випадкових, а ось запрошення завжди має певну конкретну адресу. Тому майже завжди запрошення починається із звернення, з прізвища або імені та по-батькові можливого глядача, що виписується або вдруковується в вільне місце в друкарському тексті. Іноді звертання це носить дещо узагальнений характер, наприклад: Дорогий друже! або Шановний колего!, або просто Пане добродію! тощо. Іноколи зустрічаються і варіанти запрошення без особистого звертання, в цьому випадку текст запрошення починається з назви установи чи об'єднання за інтересами, наприклад: Клуб шанувальників авторської пісні запрошує Вас... або Об'єднання ветеранів-фронтовиків міста інформує, що... тощо. Щодо змісту запрошення, то за інформаційним навантаженням воно майже не відрізняється від афіші. Велике значення у структурі запрошення, як і у афіші, має розташування окремих слів, фраз, шрифти, колір друку, фотографії, малюнки та елементи орнаменту. Запрошення майже завжди має розміри у чверть або третину стандартного формату А-4. Форма запрошення може бути якою завгодно: горизонтальною, вертикальною, квадратною, навіть трикутною – відомі випадки, коли ветеранам надсилають запрошення на свято 9 травня у формі трикутника, які оформлюються, наче лист воєнної доби

Сценарно-режисерський задум. Майбутній сценарій вимагає сценарно-режисерського задуму. Шляхи народження сюжетного задуму різноманітні, але в першу чергу творчий задум митця спирається на його життєвий досвід. Чим багатший цей досвід, тим більше в пам'яті сценариста глибоко осмислених життєвих вражень і спостережень, тим цікавіші і значиміші його задуми.

Композиція сценарію. Для композиції сценарію характерна п'ятичастинна побудова, в якій можна побачити незмінну послідовність таких обов'язкових частин, як експозиція, зав'язка, розвиток дії, кульмінація та розв'язка. Іноколи до них додається пролог та епілог, які не є обов'язковими.

1. Експозиція. Це такі важливі елементи сценарної структури, як назва сценарію, визначення його жанру, перелік дійових осіб, а також початкова або вступна ремарка, яка містить в собі інформацію про місце

дії, особливості художнього оформлення, світла, зовнішнього вигляду дійових осіб, їх

появлення та характер дії у початковій частині заходу. До експозиційних матеріалів слід віднести також афіші усіх типів, запрошення, а інколи ще і програми видовища.

2. Зав'язка. Цей елемент складає початок. В зав'язці міститься початкова подія, початок конфліктної ситуації, джерело драматичної боротьби.

3. Розвиток дії. Це, як правило, найбільший за обсягом фрагмент композиції, найдовша структурна частина, яка містить велику кількість різних подій, що щільно пов'язана з драматургічним конфліктом сценарію. У цьому відрізку композиції відбувається дуже стрімкий розвиток теми.

4. Кульмінація. Кульмінацією завжди називають мить найвищої напруги всіх фізичних та моральних сил дійових осіб, мить найвищого емоційного піднесення та найбільшого загострення драматургічного конфлікту. Це може бути, наприклад, радісний та урочистий фінал театралізованого концерту, присвяченого Дню перемоги, а може бути і схвильована та трагічна «Хвилина мовчання», мить загального вшанування пам'яті загиблих у будь-якому за жанром заході тієї ж тематики.

5. Розв'язка. Це заключний епізод композиції, в якому, при наявності сюжету, відбувається розв'язання драматургічного конфлікту. Саме розв'язка вкупі з попередньою кульмінацією відіграють роль кінця. В переважній більшості сценаріїв несюжетної побудови розв'язка взагалі відсутня або існує у ледве помітній, нечіткій формі.

6. Додаткові елементи композиції – пролог та епілог. Обидва додаткові елементи драматургічної композиції – пролог та епілог – не є обов'язковими елементами сценарної структури, вони з'являються лише за бажання сценариста, коли матеріал сценарію та творчий задум драматурга вимагають саме такого рішення. Пролог, або передмова сценарію, найчастіше уявляє з себе театралізовані звернення до глядачів, які в тій чи іншій формі настраюють глядацький гурт на тему, на матеріал майбутнього видовища. У повній відповідності значенню грецького слова пролог – той, що стоїть попереду. Епілог, або післямова сценарію – це останній, фінальний епізод композиції, після якого вже не може бути ніяких інших епізодів. У сценаріях масових театралізованих вистав епілог найчастіше перетворюється в урочистий апофеоз, в якому стверджується авторський задум та авторська ідея.

Дійові особи сценарію. Сценаристам театралізованих дійств треба робити особливий список персонажів, розподіливши його на три частини:

- Група дійових осіб, що вигадана сценаристом. До переліку дійових осіб цієї групи належать реально неіснуючі персонажі, наприклад: дід Мороз, Весна, Врожай, Ведучі тощо. Це персонажі вигадані, збірні, найчастіше казкові або алегоричні, образи-символи, узагальнення. Виконавці ролей цієї групи виступають не від власного імені, а від імені персонажу, якого зображують, або від імені автора – це, переважно, Ведучі

- Група дійових осіб, що є реальними учасниками подій, про які йдеться в сценарії. До переліку дійових осіб цієї групи належать реально існуючі люди. Це, найчастіше, учасники справжніх подій, про які йдеться в сценарії, або його родичі та друзі, знайомі, свідки тощо. Ці учасники масових театралізованих

видовищ нікого не зображують, не грають ніяких ролей, вони виступають від власного імені. І тому називають їх власними іменами та прізвищами, які вони носять в житті.

- Група дійових осіб, що є виконавцями концертних номерів. В цій групі знаходяться учасники конкретної програми - структурі вставні концертні номери, які виконуються як професійними виконавцями, так і аматорами, як солістами, так і різноманітними творчими колективами.

Ведучі в сценарії театралізованого дійства

У більшості сценаріїв масових театралізованих видовищ дуже важливу роль відіграють персонажі, що є представниками автора і розмовляють немов би від його імені. Ведучі у сценаріях масових театралізованих заходів щільно зв'язують у єдине ціле усі окремі епізоди, усі елементи сценарної структури, тобто за допомогою ведучих реалізуються деякі важливі функції, що притаманні сценарному ходові. Тому роль Ведучих аж ніяк не може бути піднесена до так званих технічних або службових ролей, бо це найголовніша роль в сценарній структурі. Від цього персонажу у повній мірі залежить успіх чи неуспіх майбутнього видовища.

Кількість ведучих. У кожному сценарії, в якому є Ведучі, кількість їх повинна бути логічною та чітко з'ясованою. Традиційна пара Ведучих – Він та Вона – підійде не кожному сценарію. Скажімо, у святі, що проходить у так званий жіночий день у березні, на сцену можуть піднятися відразу вісім чоловіків, щоб привітати любих жінок – кількість Ведучих у цьому випадку підказала дата – 8 березня. А у святі, що визначається 9 травня – в «День Перемоги» – можуть брати участь не дев'ять, а п'ятеро Ведучих, п'ятеро умовних солдат, образи яких символізують п'ять воєнних років – 41, 42, 43, 44, 45... Літературно-музичну композицію за поетичними та музичними творами, що призначені темі кохання, можуть і справді вести двоє Ведучих, ті самі Він та Вона, бо це відповідає драматургічному задуму. У тематичному концерті

«Пори року» Ведучих може бути вже четверо, пояснювати їх кількість, мабуть, не треба. В тексті сценарію не повинно бути якихось спеціальних пояснень кількості Ведучих – це повинно витікати з драматичного задуму, а може підказуватись датами, фактами, логікою. Тому сценарист-початківець повинен усвідомлювати, що випадковою, невиправданою логікою не можна вмотивувати кількість Ведучих. Автор сценарію повинен мати чітку уяву про те, чому їм запропонована саме така кількість Ведучих, або чому саме вибрані ці персонажі, бо іноді трапляється такі ситуації, коли через невмотивованість деяких елементів сценарної структури особи окремих персонажів, їх кількість, їх вчинки та висловлювання, навіть їх сценічні

взаємовідносини подекуди мають випадковий характер, що свідчить про непрофесійність сценарію в цілому.

У сценарній справі існують чіткі закономірності поділення сценарної структури на окремі частини, або епізоди.

Блочна побудова сценарію. В деяких сценаріях масових театралізованих заходів діє подвійне розподілення сценарного матеріалу на структурні одиниці: спочатку відбувається розподіл на окремі епізоди, а потім декілька епізодів

складають у так званий тематичний блок. Епізоди об'єднуються за якоюсь спільною ознакою: за темою, за жанром, за настроєм, за напрямком тощо. Найчастіше блочна побудова зустрічається у сценаріях концертів: скажімо, у таких сценаріях можуть поряд існувати блок класичних номерів (балетних, інструментальних, вокальних тощо), блок естрадних номерів (теж досить різноманітних за жанрами), блок номерів народної тематики або група номерів у дитячому виконанні. Такі блоки, або групи номерів, інколи зустрічаються у сценаріях літературних монтажів, літературно-музичних монтажів тощо.

За допомогою яких засобів з'єднуються окремі епізоди та елементи сценарної структури в єдине художньо-образне ціле? Існує багато варіантів засобів, за допомогою яких з'єднуються окремі частини сценарію. Найчастіше у сценарній практиці використовуються такі засоби: ведучі, які своїм появленням та коментарем подій зв'язують окремі частини сценарію за певною авторською логікою; наскрізні персонажі, які можуть виконувати ті ж самі функції, що і ведучі, а можуть бути самостійними елементами сценарію; різноманітні тематичні зв'язки, що виникають не лише проміж епізодами, але і можуть проходити через них; різноманітні мовні, пластичні, художньо-декоративні засоби, які забезпечують зв'язок окремих епізодів та номерів, навіть тих, які з якихось причин не завершені

Одним із найважливіших елементів сценарію є сценарний хід. Що таке «сценарний хід»? Сценарний хід працює таким чином, що час від часу нагадує читачам чи глядачам, навіщо, заради чого створений той чи інший драматургічний твір. Наприклад, якщо проводиться масовий театралізований захід, присвячений святу Дня перемоги, 9 травня, то треба, мабуть, нагадати глядачам про дуже велику ціну тієї перемоги, про необхідність берегти пам'ять про тих, хто заплатив своїм життям за це свято, і виказати свою повагу до тих ветеранів, котрі дожили до нашого часу. Таким чином, образ пам'яті стає головною ідеєю, провідною думкою сценарію. Реалізувати цей образ можна досить різноманітно: через присутність у залі ветеранів, через прояв великої поваги до них, через демонстрацію документальних пам'яток цього часу (фотографій, документів, якихось речей, що залишились – солдатського та офіцерського вбрання, зброї, нагород тощо). Ось іще приклад, студентське свято «Прощання з коледжем». Сценарний хід – заповнення обхідного листа. Останній представлений на сцені у збільшеному розмірі. Кожен епізод закінчується ти, що на сцену піднімається представник того підрозділу, який присутній у переліку прощального документу, вітає

випускників і ставить підпис.

Засоби ідейно-емоційного впливу

Важливим засобом виразності є інсценізації, фрагменти спектаклів, кінофільмів, відео кліпів. Вони впливають силою художніх образів, дозволяють передати історичну обстановку, перенести учасників з одного місця в інше тощо.

Дуже велика і роль музики в сценарії масового дійства. Емоційна функція музики є однією з головних у масових заходах. Зазвичай така музика висловлює найбільш яскраві почуття – торжество чи скорботу і ніби «договорює» дію,

завершуючи її емоційним виплеском. Ілюстративна функція музики у святі виражається у використанні різноманітних музичних творів і фрагментів, які підкреслюють тему. Вона використовується в різних компонентах свята – вогниках, конкурсах, тематичних концертах тощо. Допоміжна функція музики також необхідна в організації масового дійства. Вона виявляється у подачі різноманітних музичних сигналів до початку або продовження дії тощо.

У комплексі засобів ідейно-емоційного впливу значна роль належить також декоративно-художньому оформленню. Перед художньо-декоративним оформленням ставиться двоєдине завдання: висловити ідейно-тематичну основу дійства, сучасне світорозуміння та створити незвичайний, по-справжньому яскравий колорит.

Чимала роль у створенні художньо-декоративного оформлення належить освітленню. Іноді воно може становити основу оформлення. Багатство світлової палітри у сукупності зі звуком може стати основою світлозвукових вистав. Світло і звук значно розширюють можливості образного рішення дійства.

Чітке та логічне поєднання у сценарії засобів ідейно-емоційного впливу створює не лише можливість цілісного дійства, а й задовольняє потребу присутніх в одержанні того чи іншого виду значущої інформації, а також уможливорює задоволення естетичних потреб завдяки театралізації.

Література

1. Масол Л.М. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2004. - №10. – С.4-9.
- 2.. Михеева Л. Музыкальный словарь в рассказах. – М., 1988.
11. Паві, Патріс. Словник театру. – Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 640с.
12. Полякова Ю.Ю. У світі прекрасного Ілюстрована енциклопедія для дітей. – Х.: Веста: Видавництво „Ранок”, - 2006 – 128 с. (Я пізнаю світ)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

КОМПЛЕКС КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ (ККР) ДЛЯ
ВИЗНАЧЕННЯ ЗАЛИШКОВИХ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ,
ЗАВДАНЬ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ

«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

Контрольна робота №1

1. Основоположник української класичної музики:
 - а) М. Глінка;
 - б) М. Лисенко;
 - в) М. Леонтович;
 - г) М. Гнатюк.
2. Старовинний український народний ляльковий театр:
 - а) блюз;
 - б) вертеп;
 - в) чардаш;
 - г) тетралогія.
3. Перший прилюдний виступ артиста:
 - а) бенефіс;
 - б) дебют;
 - в) аншлаґ.
4. З чого починається підготовка до святкового ранку:
 - а) з вибору пісенного репертуару;
 - б) з вибору танців;
 - в) оформлення залу;
 - г) із складання сценарію.
5. Хоровий спів без супроводу:
 - а) а капела;
 - б) бельканто;
 - в) вокаліз.
6. Провідною музичною діяльністю на уроці є:
 - а) спів;
 - б) слухання;
 - в) танці;
 - г) музично-ритмічні рухи;
 - д) музично-дидактичні ігри.
7. Три кити – це:
 - а) п'єса, романс, бекар;
 - б) пісня, танець, марш;
 - в) бас, баритон, альт.
8. Український народний танець, жвавий і веселий за характер:
 - а) полька;
 - б) перепляс;
 - в) горлиця.
9. Жнивні пісні, які виконувалися під час збирання врожаю:
 - а) зажинкові;
 - б) жнивні;
 - в) обжинкові.
10. Основою дитячого ранку має бути:
 - а) гра;
 - б) гра на дитячих музичних інструментах;

- в) співи;
- г) таночки;
- д) унормована дорослими діяльність.

I варіант I рівень

1. Назвати основні властивості звуку.
2. У «широкому сенсі» термін «музичне виховання» визначає ...
3. Чому приділяється більшість часу на уроці музики? З чим це пов'язано?

II рівень

1. Основні вимоги до вчителя музики у процесі його музично – педагогічної діяльності.
2. Музичне виховання як складова естетичного виховання учня.

III рівень

1. Хоровий спів як вид виконавського мистецтва і його значення в масовому музичному вихованні дітей.

II варіант I рівень

1. Назвати основні різновиди музичної діяльності.
2. У «вузькому сенсі» термін «музичне виховання» визначає ...
3. Чому на уроках музики використовують музично-ритмічні вправи?

II рівень

1. Основні етапи ознайомлення з музичним твором в процесі слухання музики.
2. Методика навчання співу.

III рівень

1. Взаємозв'язок співу на уроці музики з іншими видами виконавської діяльності.

III варіант I рівень

1. Зміст і завдання курсу, його зв'язок з іншими предметами навчальної програми.
2. Специфіка музичного мистецтва, його виховні можливості.
3. Основні етапи розучування пісні.

II рівень

1. Основні принципи і методи музичного навчання і виховання.
2. Прийоми активізації музично – ігрової, танцювальної творчості дітей, розвитку їх фантазії у процесі інсценування пісні.

III рівень

1. Специфіка уроку музики. Типи уроків музики.

Контрольна робота №2

І ВАРІАНТ

І рівень

1. *Танець – це:*

- а) вид мистецтва;
- б) жанр мистецтва;
- в) форма мистецтва;
- г) напрям мистецтва.

2. *Де створений перший професійний навчальний заклад хореографічного мистецтва:*

- а) Росія;
- б) Італія;
- в) Франція;
- г) Іспанія.

3. *Хто був засновником державного академічного ансамблю народного танцю України?*

- а) В. Верховинець;
- б) П. Вірський;
- в) М. Вантух.

4. *Чоловічі рухи на пальцях характерні для:*

- а) російського танцю;
- б) грузинського танцю;
- в) казахського танцю;
- г) українського танцю.

5. *Планування роботи хореографічного колективу - це:*

- а) робота з батьками;
- б) складання перспективних і щомісячних планів;
- в) підбір музичного матеріалу
- г) створення хореографічних номерів.

6. *Скільки крапок направлення є в танцювальному класі?*

- а) 7;
- б) 6;
- в) 8.

7. *Сукупність творів, які виконують окремі виконавці або група дітей:*

- а) збірка;
- б) репертуар;
- в) учбовий план.

II рівень

Доповніть речення.

1. Мистецтво хореографії – це...

2. Перерахуйте, які методи хореографічного навчання використовуються на уроках хореографії.

3. Як, на вашу думку, хореографічне мистецтво впливає на естетичний розвиток дитини?

III рівень

1. Розкрийте значення та особливості проведення партерної гімнастики для дітей молодшого шкільного віку.

2. Як ви вважаєте, які моральні та особистісні риси керівника допомагають у професійній діяльності хореографа?

IV рівень

1. Обґрунтуйте, яким, на вашу думку, повинен бути стиль викладання керівника хореографічного колективу?

II ВАРІАНТ

I рівень

1. Народний, класичний, бальний, сучасний – це:

- а) види танцю;
- б) жанри танцю;
- в) форми танцю;
- г) напрями мистецтва.

2. В якому напрямку хореографічного мистецтва працювала танцівниця

Айседора Дункан:

- а) модерн танець;
- б) джаз танець;
- в) стріт денс;
- г) класичний танець.

3. Що танцювали в бурні 20 – ті роки:

- а) хіп-хоп;
- б) чарльстон;
- в) полонез.

4. Вид народної творчості, що поєднує спів, інструментальну гру і танець:

- а) пляска;
- б) хоровод;
- в) марш.

5. План роботи керівника складається:

- а) на місяць;
- б) на тиждень;
- в) на рік.

6. Як називається приладдя, яке слугує опорою для танцівника:

- а) палка;
- б) опора;
- в) станок.

7. Що слід враховувати вихователю при підборі мелодії для занять ритмікою з дітьми молодшого шкільного віку:

- а) віковий рівень сприймання дітьми музичних творів;
- б) нічого не враховувати;
- в) фізичний розвиток дитини.

II рівень

Доповніть речення.

1. Танець – це...

2. Перерахуйте, які основні принципи навчання в хореографічному колективі.

3. Як, на вашу думку, хореографічне мистецтво впливає на фізичний розвиток дитини?

III рівень

1. Як ви вважаєте, які напрямки роботи художнього керівника хореографічного колективу є пріоритетними?

2. Як ви вважаєте, яка роль репертуару в навчально-виховному процесі хореографічного колективу?

IV рівень

1. Обґрунтуйте, як на вашу думку, вчитель хореографії повинен давати можливість проявити свої здібності кожному вихованцю колективу?

III ВАРІАНТ

I рівень

1. Ритміка – це:

- а) система вправ;
- б) система методів;
- в) система звуків.

2. Кому з композиторів належить музика до балету „Лісова пісня”?

- а) І. Стравінському;
- б) П. Чайковському;
- в) М. Скорульському;
- г) С. Прокоф'єву.

3. Хто створив систему музично-ритмічного виховання:

- а) Е.Жак-Далькроз;
- б) Ю.Кабалевський;
- в) А. Ваганова.

4. Хота:

- а) іспанський народний танець;
- б) український народний танець;
- в) білорусський народний танець.

5. Керівник хореографічного колективу – це:

- а) педагог, балетмейстер, адміністратор;
- б) репетитор, концертмейстер;
- в) дизайнер, стиліст;
- г) спостерігач, контролер.

6. Хореографічне заняття починається і завершується:

- а) мовленнєвим привітанням;
- б) ритмічними вправами;
- в) поклоном;
- г) музичними завданнями;
- д) хореографічними іграми.

7. Основні функції музики на заняттях ритмікою і танцями:

- а) навчально-пізнавальна;
- б) розважальна;
- в) танцювальна.

II рівень

Доповніть речення.

1. Мета і завдання викладання хореографії в системі початкової освіти -

...

2. Назвіть основні принципи створення репертуару.

3. Як, на вашу думку, хореографічне мистецтво впливає на моральний розвиток дитини?

III рівень

1. Як ви вважаєте, в чому своєрідність репертуару для дітей?

2. З яких основних частин складається заняття з хореографії? Розкрийте значення кожної з них.

IV рівень

1. Обґрунтуйте свою думку, в чому полягає роль вчителя хореографії в процесі спілкування та навчання дітей молодшого шкільного віку?

IV ВАРІАНТ

I рівень

1. *Що таке ритм?*

- а) поєднання музичних ритмів;
- б) поєднання музичних пауз;
- в) поєднання музичних звуків.

2. *Видатні діячі хореографії в галузі класичного танцю:*

- а) А.Я. Ваганова, М.І. Тарасов;
- б) Н. Надєждіна, П. Вірський;
- в) М. Вантух, Є. Зайцев;
- г) О. Голдрич, Т. Устінова.

3. *Парний бальний танець, який виник на основі народних танців Австрії,*

Німеччини та Чехії:

- а) вальс;
- б) мазурка;
- в) полонез.

4. *Мазурка:*

- а) білорусський народний танець;
- б) польський народний танець;
- в) італійський народний танець.

5. *Вимоги до керівника танцювального колективу:*

- а) масовість;
- б) інтелектуальність;
- в) професіоналізм.

6. *Швидкість виконання музичного твору:*

- а) темп;

- б) такт;
- в) динаміка.

7. Успіх музично-ритмічного виховання і навчання залежить від:

- а) урахування вікових особливостей дітей;
- б) вміння спостерігати за поведінкою дітей;
- в) здібностей дітей.

II рівень

Доповніть речення.

1. Репертуар – це ...

2. Назвіть джерела творчого задуму балетмейстера хореографічного номеру.

3. Як, на вашу думку, хореографічне мистецтво впливає на духовний розвиток дитини?

III рівень

1. Назвіть складові елементи кожного етапу заняття.

2. В чому полягає специфіка діяльності керівника дитячого хореографічного колективу?

IV рівень

1. Як ви вважаєте, яке значення має хореографічна гра в процесі навчання дітей молодшого шкільного віку? В чому її особливості?

V ВАРІАНТ

I рівень

1. В чому виражається взаємозв'язок музики і рухів?

- а) у засобах спілкування;
- б) у засобах музичної виразності;
- в) у засобах музично-ритмічного виховання.

2. Хто був засновником Академічного хореографічного ансамблю танцю «Берізка»?

- а) Т. Устінова;
- б) О. Князєва;
- в) Н. Надєждіна;
- г) М. Годенко.

3. Відомий балет на музику П.І. Чайковського:

- а) «Попелюшка»
- б) «Кармен»
- в) «Лускунчик»
- г) «Болеро»
- д) «Жизель»

4. Бульба:

- а) польський народний танець;
- б) український народний танець;
- в) білорусський народний танець.

5. Вид танцювального колективу залежить від:

- а) віку учасників;

- б) рівня професійної підготовки керівника;
- в) творчої спрямованості колективу.

6. Що таке партерна гімнастика?

- а) гімнастика на вулиці;
- б) гімнастика на полу;
- в) гімнастика біля станка.

7. З яких частин складається урок хореографії:

- а) вступної, підготовчої, основної;
- б) вступної, основної, заключної;
- в) підготовчої, основної, заключної.

II рівень

Доповніть речення.

1. Стилi роботи керівника хореографічного колективу - це ...
2. Назвіть основні завдання хореографічної роботи з дітьми молодшого шкільного віку.
3. Як, на вашу думку, хореографічне мистецтво впливає на розумовий розвиток дитини?

III рівень

1. Які є види та форми виховної діяльності керівника хореографічного колективу за межами навчального процесу?
2. Опишіть, як на вашу думку, вчитель хореографії повинен виховувати почуття відповідальності у своїх вихованців.

IV рівень

1. Як ви вважаєте, що спільного і відмінного може бути у хореографічній творчості дітей і дорослих?

Контрольна робота №3

1 варіант

1. Дайте визначення поняттю «сценічне мистецтво».
2. Назвіть та охарактеризуйте жанри музичного театру.
3. На які групи поділяють українську обрядовість?
4. Опишіть історичні особливості театру Стародавньої Греції.

2 варіант

1. Дайте визначення поняттю «кіномистецтво».
2. Назвіть та охарактеризуйте жанри драматичного театру.
3. Які символи та атрибутику українських свят та традицій ви знаєте?
4. Опишіть особливості українського пересувного лялькового театру – вертепу.

3 варіант

1. Дайте визначення поняттю «театр».
2. Назвіть та охарактеризуйте жанри театру ляльок.
3. Дайте визначення поняттям «фольклор», «обряд», «традиції».
4. Опишіть особливості Середньовічного театру мандрівних акторів.

Контрольна робота №4

1 варіант

1. Розкрийте значення сценічної культури в педагогічному просторі.
2. Міміка: види, основні вимоги.
3. Охарактеризуйте засоби створення енергетики в аудиторії.
4. Розкрийте основні вимоги до експозиції, основної частини, кульмінації та фіналу сценарію.

2 варіант

1. Розкрийте значення виразного читання як засобу оволодіння основами мистецтва живого слова.
2. Жести: види (вказівні, зображальні, емоційні, символічні, ритмічні) та рівні (нижній, середній, високий).
3. Опишіть послідовність роботи над створенням сценарію.
4. Проаналізуйте поняття «сценарій» та головні завдання вчителя при написанні сценарію для учнів початкової школи.

3 варіант

1. Розкрийте зміст поняття «засоби логіко-емоційної виразності».
2. Опишіть критерії виразного читання.
3. Функціональні обов'язки педагога як сценариста, режисера, постановника.
4. Проаналізуйте структуру композиції сценарію.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ІНСТРУКТИВНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНА
РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ

**«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»**

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

Кредит 1. Загальні питання мистецької освіти учнів початкової школи.

Практичне заняття 1.

Тема 1. Мистецтво – основні теоретичні відомості.

Мета: познайомити студентів з метою та завданням курсу, дати уявлення про види мистецтва, специфікою їхньої художньо-образної мови та поняттям

«образ» у мистецтві; розвивати самостійність, ініціативність, творче мислення, формувати інтерес до предмету вивчення; виховувати пізнавальний інтерес до світового мистецтва, потяг до підвищення рівня значущості культури й мистецтва в загальній освіті, сприяти формуванню естетичних смаків у студентів, розвитку відчуття прекрасного.

Ключові поняття: *мистецтво, культура, мова мистецтва, образ, види мистецтва.*

План

1. Мета та завдання курсу «Методика навчання музичного, сценічного та екранного мистецтва з елементами хореографії».
2. Поняття «мистецтво».
3. Функції мистецтва.
4. Види мистецтва.

Методичні рекомендації

При підготовці до практичного заняття уважно опрацюйте лекцію №1 та визначте мету та завдання курсу «Методика навчання музичного, сценічного та екранного мистецтва з елементами хореографії».

Користуючись літературними та інтернет-джерелами, знайдіть різні визначення поняття «мистецтво» і зіставте їх. Ознайомтесь з різними функціями мистецтва та обміркуйте, яка з них найважливіша на сучасному етапі розвитку суспільства.

Розгляньте та охарактеризуйте основну класифікацію видів мистецтва.

Завдання для самостійної роботи:

1. Започаткуйте ведення словника та занотуйте нові терміни.
2. Наведіть приклад відомого літературного твору який став основою створення шедеврів художнього, музичного, театрального й кінематографічного мистецтв.
3. Створити кросворд «Мистецтво та його види».
4. Підготуйте тест на тему «Види мистецтва» (10 питань, 4 варіанти відповіді у кожному з питанні).

Питання для самоконтролю:

1. Яка мета та завдання курсу «Методика навчання

музичного, сценічного та екранного мистецтва з елементами хореографії»?

2. Як ви розумієте поняття «мистецтво»?
3. Чи існує мова мистецтва?
4. Що є особливим способом відображення життя, характерним лише для мистецтва?
5. Назвіть види мистецтва за формою чуттєвого сприймання.
6. Які ви знаєте види мистецтва за способом існування?
7. Які види мистецтва відносяться до просторових, часових, просторово- часових?

Практичне заняття 2.

Тема 2. Мистецтво як засіб розвитку особистості дитини.

Мета: ознайомити студентів з основними напрямками впливу мистецтва на розвиток особистості дитини, розглянути напрямки мистецької освіти учнів початкової школи, вивчити основні положення та зміст програми інтегрованого курсу «Мистецтво»; розвивати уважність, самостійність, спостережливість; виховувати любов до мистецтва.

Ключові поняття: *мистецтво, творчість, творча особистість, естетичні почуття.*

План

1. Вплив мистецтва на розвиток творчої особистості дитини.
2. Формування естетичних почуттів засобами мистецтва.
3. Основні напрямки мистецької освіти учнів початкової школи.
4. Програма інтегрованого курсу «Мистецтво».
5. Проект нового стандарту початкової загальної освіти.

Методичні рекомендації

При підготовці до практичного заняття повторіть лекцію № 1. Користуючись літературними та інтернет-джерелами, розгляньте поняття

«творчість» та «творча особистість». Визначте вплив мистецтва на розвиток творчої особистості дитини та формування у неї естетичних почуттів.

Ознайомтесь з різними напрямками мистецької освіти учнів початкової школи.

Розгляньте та проаналізуйте програму інтегрованого курсу «Мистецтво». Ознайомтесь з проектом нового стандарту початкової загальної освіти, мистецькою освітню галузею.

Завдання для самостійної роботи:

1. Продовжуйте ведення словника та занотуйте нові терміни.

2. Проаналізуйте мистецьку освітню галузь нового стандарту початкової загальної освіти: мета, загальні цілі, загальні очікувані результати, конкретні очікувані результати.

Питання для самоконтролю:

1. Який вплив має мистецтво на розвиток особистості дитини?
2. Як засоби мистецтва впливають на розвиток емоційних почуттів дитини?
3. Назвіть основні напрямки мистецької освіти учнів початкової школи.
4. Вкажіть мету та загальні цілі мистецької освітньої галузі нового стандарту початкової загальної освіти.

Кредит 2. Музичне виховання як засіб всебічного гармонійного розвитку молодших школярів.

Практичне заняття 3.

Тема 3 Дидактичні аспекти викладання музичного мистецтва в початковій школі.

Мета: визначити головну мету і завдання викладання хореографії в системі початкової освіти; розглянути можливості впливу хореографічного мистецтва на гармонійний розвиток особистості дитини 6-10 років; розвивати

вміння порівнювати та аналізувати; виховувати любов до хореографічного мистецтва.

План

1. Мета і завдання викладання хореографії в системі початкової освіти.
2. Умови ефективної педагогічно-хореографічної роботи в системі шкільної освіти.
3. Вікові характеристики дітей молодшого шкільного віку, особливості їх психофізіологічного розвитку та їх урахування в хореографічній діяльності.
4. Показники успішного музично-хореографічного розвитку дітей.
5. Хореографічне мистецтво в естетично-моральному вихованні дітей молодшого шкільного віку.
6. Танець – як засіб фізичного розвитку дитини.

Питання для самоконтролю:

1. Які психофізіологічні особливості характерні для розвитку дитини молодшого шкільного віку?
2. Якими методами навчання користується викладач-хореограф в роботі з молодшими школярами?
3. Які складові частини та основні завдання роботи з дітьми

молодшого шкільного віку?

4. За якими принципами ускладнюється програма хореографічного навчання даної вікової категорії?

Самостійна робота:

1. Підготувати розповідь про народний танець з презентацією та відеофрагментом (на вибір). Матеріали оформити на А4 у вигляді доповіді.

Практичне заняття 4.

Тема 4. Методика музичного навчання і виховання молодших школярів.

1. Теоретичні основи музичної діяльності учнів
2. . Організація музичної діяльності.
3. Методика навчання, формування вокально-хорових та музично-ритмічних навичок
4. . Роль учителя музичного мистецтва в музичному вихованні учнів початкової школи.

Ключові слова: музична діяльність, музичне навчання, музичне виховання.

Література:

- Зими́на А. Основы музыкального воспитания и развития детей младшего возраста: Учебн. для студ.в УЗ. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2000. – 210 с.
- Рудницька О. Українське мистецтво у полікультурному просторі. – К. – 2000. – 174 с.
- На допомогу вчителів початкових класів 1 – 4 класів: для загальноосвіт. навч закл. України. – К.:Видавничий дім «Освіта», 2016. – 160 с.

Практичне заняття 5.

Тема 5. Особливості драматургії хореографічного твору.

План.

1. Основна мета та завдання хореографічного твору.
2. Зв'язок танцювальної форми та змісту.
3. Вплив сучасності на народну творчість.

4. Розвиток та збереження образності народного танцю.
5. Синтез хореографії та інших видів мистецтва

Практичне заняття 6

Тема 6. Урок музики - основна форма музичного навчання в початковій школі.

Мета: Показати роль, місце і значення уроку музики в музичному розвитку учнів, вихованні музичної культури, як необхідної частини їх духовності.

План

1. Музика в школі як навчальний предмет та урок мистецтва.
2. Урок музики – основна форма організації навчання.
3. Структура уроку музики.
4. Типи уроків.
5. Форми роботи навчально-виховного процесу в школі.
6. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти (12-бальна система).

Кредит 3. Теоретичні основи хореографічної діяльності учнів початкової школи.

Практичне заняття 7.

Тема 7. Хореографія як засіб розвитку молодших школярів.

Мета: сформулювати поняття «хореографія», оволодіти знаннями з напрямів хореографічного мистецтва; розвивати пізнавальні можливості щодо оволодіння новими знаннями з основ хореографічного мистецтва; створити атмосферу емоційного підйому.

План

4. Хореографія як вид мистецтва.
5. Завдання хореографічного мистецтва.
6. Види танців.

Практичне заняття 8.

Тема 8. Вчитель хореографії: професійна компетентність та її компоненти.

Мета: розкриття складності професії вчителя хореографії, багатогранності й глибини її змісту, структури хореографічної діяльності, усвідомлення суті професійної компетентності, моральних та особистісних рис, стилю викладання вчителя хореографії.

План

1. Сучасні вимоги до вчителя хореографії (професійні, особистісні).
2. Професійна компетентність та її компоненти: методичний, організаційний, соціальний.
3. Моральні та особистісні риси керівника хореографічного колективу.
4. Стиль, як засіб за допомогою якого вчитель доносить зміст хореографічного мистецтва до дітей в системі шкільної освіти.
5. Основні характеристики стилю та манери викладання. Стилi роботи керівника колективу: авторитарний, директивний, колегіальний, демократичний, ліберальний, анархічний.
6. Особистість вчителя (енергія, різноманітність, транспарентність (відкритість), гумор, емоції, творча основа, мотивація).

Питання для самоконтролю:

1. Які напрямки роботи художнього керівника хореографічного колективу є пріоритетними?
2. Які моральні та особистісні риси керівника допомагають у професійній діяльності хореографа?
3. Що таке «стиль викладання»? Назвати основні характеристики стилю.

Самостійна робота:

1. Підготувати розповідь про видатного діяча хореографічного мистецтва (виконавця, балетмейстера-постановника) з презентацією та відео фрагментом. Матеріали оформити на А4 у вигляді доповіді.

Практичне заняття 9.

Тема 9. Взаємозв'язок рухів і музики. Музичні ігри. Хореографічні вправи.

Танець як творча діяльність

***Мета:** Сформувати у студентів уявлення про сучасні механізми танцювальної творчості.*

Практичне завдання

Завдання1. Розподілити студентів на дві – чотири групи.

- А) Прослухати музику. Створити танок для дітей 6-7 років до свята «Весни».
- Б) Прослухати музику. Створити танок для дітей 7-8 років до «Новорічних свят».
- В) Прослухати музику. Створити танок для дітей 8-9 років «Шкільна полька».
- Г) Прослухати музику. Створити танок для дітей 9-10 років до випускного балу «Прощавай четвертий клас ми йдемо у п'ятий».

Завданн2. Прослухати музику і виконати танець без підготовки – імпровізація.

Питання для обговорення

1. Творча діяльність у танці.

2. Сучасні уявлення про механізм танцювальної творчості.
3. Імпровізація.

Література:

1. Н.Зарецкая, З.Роот Танцы в детском саду. – М.: Айрис-пресс, 2003. - 112 с.
2. А.Бондаренко „Ритміка і танець” у 1-4 класах загальноосвітньої школи. – К.: Муз. Україна, 1989р. – 232с.
3. М.Михайлова, Н.Воронина Танцы, игры, упражнения для красивого движения. – Ярославль: Академия развития: Академия К^о: Академия Холдинг, 2000. – 112с.
4. Г.Березова „Хореографічна робота з дошкільнятами”. – 2 вид. – К.: Муз. Україна, 1989р. – 208с.
5. С.Бекина и др. Музыка и движение (упражнения, игры и пляски для детей 5-6 и 6-7 лет): Из опыта работы муз. руководителей дет. садов. – М.: Просвещение, 1984. – 288с., ноты.
6. Л.Бондаренко Веселые сапожки. Сборник сюжетных танцев для детей дошкольного и младшего школьного возраста. – 1984. – 92с.
7. В.Соболев Танцует «Дружба». Пособие для учителей ритмики и музыки общеобразовательных школ. – 1985. – 100с.
8. Боголюбская М. Музыкально-хореографическое искусство в системе эстетического и нравственного воспитания. Учебно-методическое пособие для клубных работников. – М., 1986. – 93с.

Кредит 4. Питання методики викладання хореографії у початковій школі.

Практичне заняття 10.

Тема 10. Основи методики викладання хореографії у початковій школі.

Мета: розкрити сутність методів та принципів хореографічного навчання, охарактеризувати їх різновиди та методику застосування на заняттях з дітьми; виховувати зацікавленість до мистецтва хореографії.

План

1. Диференційний підхід до вибору форм та методів навчання.
2. Різновиди форм організації навчальної роботи та типи уроків хореографії.
3. Педагогічні засоби в навчальному процесі: вербальні, наочні, репродуктивні, пошукові, стимуляції і мотивації.
4. Педагогічні методи, які використовуються в хореографічному навчанні (словесні: бесіди, розмова, запитання та відповіді, обговорення чи дискусії, історії (приклади) та інформації, особистий показ та пояснення, наочність, методи індивідуального підходу, поєднання навчання та гри, навчально-творчі завдання).
5. Ігри із застосуванням танцювальних рухів для дітей молодшого шкільного віку.

Питання для самоконтролю:

1. Який взаємозв'язок та взаємозалежність між індивідуальним, особистісним та диференційним підходами у навчанні?
2. За допомогою яких форм здійснюється навчально-виховний процес у хореографічному колективі?
3. Які методи хореографічного навчання використовуються на уроках хореографії?
4. Які основні принципи навчання в хореографічному колективі?

Самостійна робота:

Підготувати (оформити у зошиті) та провести на практичному занятті хореографічну гру за такою схемою:

- назва гри;
- для якого віку дитини розрахована гра;
- мета гри;
- умови.

Наприклад:

Гра «Осінній бал»

Мета: розвиток уяви та фантазії, ритмічності, танцювальності, закріплення понять «коло», «пара», «трійка».

Вік: 6-7 років.

Ведучий пропонує дітям пофантазувати про осінній парк, різнокольорові листочки, які опадають з дерев. Діти імітують листочки, танцюють, а ведучий у ролі вітру керує їхнім танцем: «Подує сильно вітерець і листочки всі злетілись в одну купу, розлетілись по одинці, поєднались парами, трійками, закрутились у колі і т.д....». Темп музики може змінюватись, як швидко «дує вітерець» на осінні листочки.

Практичне заняття 11.

Тема 11. Методика формування практичних умінь і навичок в процесі організації роботи з ритміки і хореографії.

План

3. Методика формування практичних умінь і навичок.
4. Партерна гімнастика.
3. Методичні вимоги до занять ритміки та хореографії.

Кредит 5. Теоретичні основи сценічного та екранного мистецтва.

Практичне заняття 12.

Тема 12. Театр як синтез мистецтв.

Мета: ознайомитись з основними видами театру; розвивати самостійність, ініціативність, творче мислення; формувати інтерес до предмету вивчення; виховувати пізнавальний інтерес до світового мистецтва, потяг до підвищення рівня значущості культури й мистецтва в загальній освіті, сприяти формуванню естетичних смаків у студентів, розвитку відчуття прекрасного, вміння цінувати красу.

Ключові поняття: *театр, театральне мистецтво, жанри театру.*

План

1. Визначення понять: театр, театральне мистецтво.
2. Джерела театрального мистецтва, види та жанри театру.
3. З історії розвитку театру України.
4. Історія вертепу – історія духовної культури України.
5. Розвиток професійного театру кінця XIX століття. «Корифеї» українського театру (М. Кропивницький, М. Старицький, М. Садовський, М. Заньковецька).
6. Основні тенденції розвитку театрального мистецтва в XX ст..
7. Розвиток сучасного театрального мистецтва.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення сценічного мистецтва.
2. Які різновиди сценічного мистецтва ви знаєте ?
3. Театр розподіляється на певні види. Назвіть їх.
4. Як називався старовинний пересувний український ляльковий театр та як в ньому розгорталась дія?
5. Як виглядали актори професійного театру у Стародавній Греції?
6. Театральне мистецтво бере свій початок з магічних обрядів. Як ви це розумієте?
7. Коли і де зародився український професійний театр?

Самостійна робота:

Об'єднатися у групи та підготувати творчу презентацію:

1 група - «Античний театр» (виникнення жанрів комедія, трагедія).

2 група - «Середньовічний театр мандрівних акторів» (Західна Європа — барди, рапсоди, шпільмани; у Київській Русі — скоморохи).

3 група - «Театр XVI—XVII ст.» Італія - театр Комедія дель-арте (комедія масок, головні маски якої — Арлекін, Коломбіна, П'єро,

Пантолоне, Тарталья, Паяц)

4 група - «Театр XVI—XVII ст.», Україна - вертеп (стародавній ляльковий театр).

5 група - Підготуйте творчу презентацію Театр Відродження, В. Шекспір, театр «Глобус».

6 група - «Становлення Українського професійного театру».

Практичне заняття 13.

Тема 13. Кіно в системі мистецтва.

Мета: ознайомити студентів з історією виникнення і розвитку кінематографу; видами та жанрами кіно, вчити аналізувати художній зміст фільмів, формулювати власні враження; розвивати самостійність, ініціативність, творче мислення; виховувати потяг до мистецтва, сприяти формуванню естетичних смаків.

Ключові поняття: кіно, кіномистецтво, жанри кіно.

План

1. Поняття «кіномистецтво».
2. Види та жанри кіно.
3. З історії українського кінематографу.

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть імена вчених, які винайшли фотографію.
2. Кому належить винахід кінематографу?
3. Де і коли відбувся перший кіносеанс?
4. Коли з'явився перший звуковий фільм?
5. Кого вважають передвісником ігрового кіно? Назвіть кілька його фільмів.
6. Назвіть країни, де найшвидше розвивалось мистецтво кінематографу.
7. Хто першим почав знімати і демонструвати хронікальне кіно в Україні?
8. Назвіть основні етапи розвитку радянського кінематографу.
9. Хто в сучасному світі є лідером кіноіндустрії?
10. Назвіть професії, які мають відношення до кінематографу.
11. Опишіть коротко процес створення анімаційних фільмів.

Самостійна робота:

1. Давньогрецький бог Аполлон, заступник мистецтва, з'являвся на Парнасі в оточенні дев'яти дочок Зевса — муз. Богині жили на священній горі Гелікон, де було джерело натхнення. Кожна муза мала своє

призначення.

Співвіднесіть ім'я музи та її мистецьку діяльність.

Музи	Невірна діяльність	Вірна діяльність
Евтерпа Терпсихора Калліопа Ерато Мельпомена Талія Кліо Полігмінія Уранія	епічна поезія любовні пісні історія священні гімни трагедія комедія астрономія лірична поезія танці	

2. Заповніть таблиці:

<i>Відомі кінокомпанії США</i>	<i>Найвидатніші режисери</i>	<i>Відомі актори</i>

<i>Відомі кінокомпанії України</i>	<i>Найвидатніші режисери</i>	<i>Відомі актори</i>

3. Напишіть невеличкий твір про свій улюблений фільм (назва, режисер, рік виходу, коротка анотація фільму) та обґрунтуйте, чому саме цей фільм вам подобається.

Практичне заняття 14.

Тема 14. Артистизм і сценічність вчителя – важливий компонент його педагогічної компетентності і культури.

Ключові поняття: сценічне мистецтво, акторське мистецтво, театральна педагогіка, виразне читання, словесна дія.

План

1. Сценічна культура в педагогічному просторі.
2. Акторське мистецтво як мистецтво створення сценічних

образів (ролей) у театральних та інших видовищних виставах; вид виконавської творчості .

3. Виразне читання як засіб оволодіння основами мистецтва живого слова в системі підготовки учителя початкової школи .

4. Критерії виразного читання. Якості вчителя-декламатора.

Самостійна робота:

Підготувати невеличкий літературний твір для виразного читання (вірш, байка, казка та ін..)

Практичне заняття 15.

Тема 15. Педагогічне керівництво постановки дитячих вистав у початковій школі.

План

1. Поняття про сценарій. Специфіка сценарію як різновиду драматургічного дійства
2. Ідейно–тематична основа сценарію. Композиція сценарію. Основні вимоги до експозиції, основної частини, кульмінації та фіналу сценарію.
3. Завдання та вимоги до ведучих театралізованих дійств.
4. Функціональні обов'язки педагога як сценариста, режисера, постановника.

Самостійна робота:

Зробити групову постановку вистави або театралізованого дійства для дітей.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Кафедра початкової освіти

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ БІЛЕТІВ,
ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ БІЛЕТИ З ДИСЦИПЛІНИ

**«Методика навчання музичного, сценічного мистецтва з
елементами хореографії у початковій школі»**

За напрямом
Спеціальність 013 Початкова освіта _

Автори: к.п.н., доц. Філімонова Т.В.

Затверджено на засіданні кафедри від 26 серпня 2020 р.

Затверджено на засіданні навчально-методичної комісії факультету

«26» серпня 2020 р.

Миколаїв 2020

1. Музична освіта і виховання школярів в Україні.
2. Сучасні вимоги до музичного виховання в загальноосвітній школі. Зміст сучасного музичного виховання
3. Характеристика і аналіз сучасних програм з музичного мистецтва:
4. Урок музичного мистецтва в сучасній загальноосвітній школі
5. Види музичної діяльності на уроці музичного мистецтва.
6. Класифікація уроків музичного мистецтва.
7. Сценарій уроку музичного мистецтва, його складові та структурні компоненти.
8. Особливості психофізіологічного та музичного розвитку дітей молодшого шкільного віку.
9. Специфіка проведення уроків музичного мистецтва в молодших класах загальноосвітньої школи
10. Формування навичок сприймання творів музичного мистецтва.
11. Вокально-хорова діяльність на уроці музичного мистецтва.
12. Інтеграція мистецтв на уроці музичного мистецтва.
13. Використання музично-дидактичних ігор на уроках музичного мистецтва.
14. Виховні й пізнавальні функції музики як виду мистецтва.
15. Сутність педагогічної концепції Д.Б.Кабалевського, її реалізація у шкільних програмах.
16. Методика розучування пісенного репертуару з молодшими школярами на уроках музичного мистецтва.
17. Особливості музичного виховання першокласників.
18. Викладання музичного мистецтва у 2 класі загальноосвітньої школи.
19. Викладання музичного мистецтва у 3 класі загальноосвітньої школи.
20. Викладання музичного мистецтва у 4 класі загальноосвітньої школи.
21. Засоби музичної виразності.
22. Роль ігрового методу, театралізація та музикування на уроках музики
23. Склад інструментів симфонічного оркестру.
24. Музично-дидактичні принципи музичного виховання молодших школярів
25. Використання на уроках музичного мистецтва наглядних та технічних засобів?
26. Види та жанри музичного мистецтва.
27. Поняття метроритм та темп.
28. Мета та завдання уроків музичного мистецтва. Програмні вимоги.
29. Тематика уроків музичного мистецтва.
30. Впровадження української народної музики в програму з музичного мистецтва.
31. Музичні інструменти, їх класифікація та групи.
32. Зв'язок музичного мистецтва з іншими науками та мистецтвами.
33. Оцінювання музичних досягнень учнів початкової школи.
34. Особливості проведення музичних свят в школі.

35. Склад оркестру українських народних інструментів та ансамблю тріоїстів-музик.
36. Класифікація дитячих музичних інструментів.
37. Жанри українських народних пісень.
38. Проблеми та перспективи впровадження уроків хореографії в систему навчально-виховного процесу загальноосвітніх шкіл.
39. Сучасні вимоги до вчителя хореографії (професійні, особистісні).
40. Вікові характеристики дітей молодшого шкільного віку, особливості їх психофізіологічного розвитку та їх урахування в хореографічній діяльності.
41. Мета і завдання викладання хореографії в системі початкової освіти.
42. Зміст хореографічної роботи, провідні підходи, методи і прийоми навчально-тренувальної, виховної та творчої роботи з дітьми 6-10 років.
43. Умови ефективної педагогічно-хореографічної роботи в системі шкільної освіти. Показники успішного музично-хореографічного розвитку дітей.
44. Завдання та зміст роботи шкільних танцювальних гуртків.
45. Навчально-виховне значення уроків хореографії в школі.
46. Характеристика основних компонентів уроку: завдання, зміст, засоби, методи і прийоми, структура.
47. Класифікація уроків хореографії (види, типи), їх характеристика.
48. Мета вступної частини уроку хореографії. Характеристика вправ та рухів.
49. Зміст основної частини уроку хореографії. Характеристика вправ та рухів основної частини.
50. Мета заключної частини уроку хореографії. Характеристика вправ та рухів.
51. Постановка тулубу та формування постави, як одна з найважливіших завдань хореографічної роботи в школі. Характеристика вправ для постановки тулубу. Методика їх застосування.
52. Значення, завдання та зміст музично-ритмічного виховання в процесі хореографічного навчання.
53. Завдання та зміст партерної гімнастики на уроках хореографії у школі.
54. Характеристика видів рухів та вправ партерної гімнастики, принципи їх добору, специфіка використання та дозування.
55. Методика роботи над розвитком творчості дітей на уроках хореографії. Види вправ, ігор, етюдних форм.
56. Застосування засобів танцювальної терапії на уроках хореографії.
57. Засоби активізації пізнавальної активності дітей на уроках хореографії.
58. Засоби залучення школярів до національної культури на уроках хореографії.
59. Український народний танок, як засіб національного виховання школярів.
60. Виховні функції хореографічного мистецтва. Шляхи вирішення завдань виховної роботи в школі засобами хореографічного мистецтва.

61. Репертуар, як основа педагогічної, виховної, навчальної та творчої роботи вчителя хореографії. Вимоги до танцювального репертуару, його тематика.
62. Характеристика вправ для постановки тулубу. Методика їх застосування.
63. Види українських дитячих танців, їх характеристика.
64. Навчально-виховне значення бальної хореографії.
65. Завдання та зміст ознайомлення школярів з бальним танцем на уроках хореографії.
66. Види сучасного танцю та особливості їх застосування на уроках хореографії.
67. Особливості роботи вчителя хореографії над підбором музичного матеріалу.
68. Виховні функції хореографічного мистецтва.
69. Шляхи вирішення завдань виховної роботи в школі засобами хореографічного мистецтва.
70. Класифікація та аналіз форм виховної роботи.
71. Приклади змісту, форм та методів виховної роботи хореографічного напрямку.
72. Шляхи формування міжособистісних стосунків на уроках хореографії.
73. Методика роботи над постановкою дитячих танців.
74. Особливості ознайомлення школярів з основами класичного танцю.